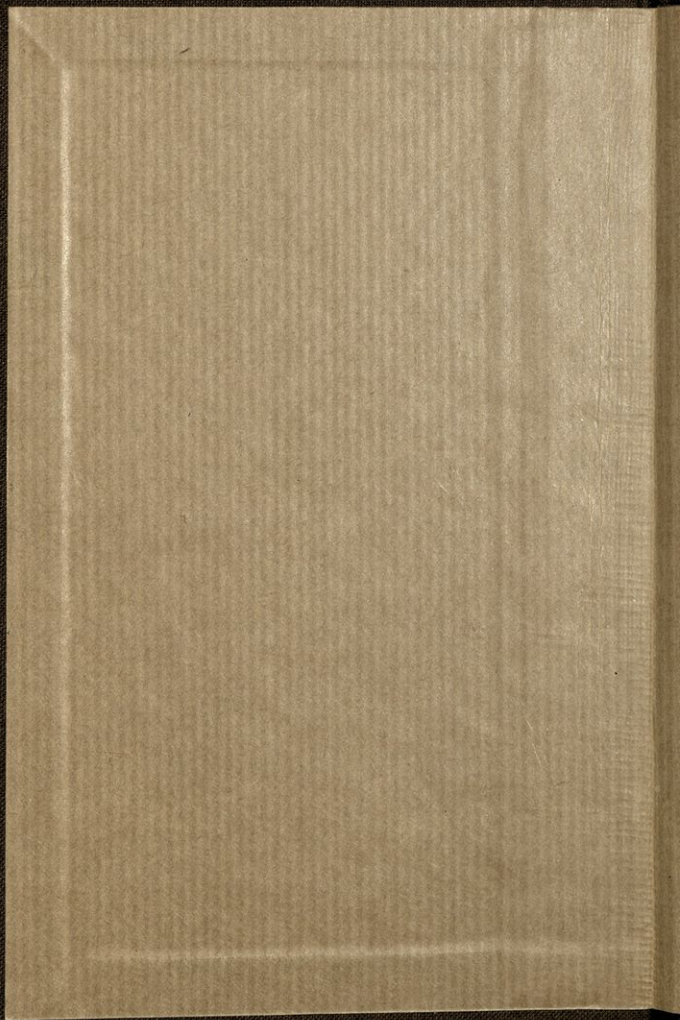

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

31582

Pogledi na uni svet.

31285
Spisal

Dr. Konrad Martin,

škof paderbornski.

Poslovenil

P. Hrisogon Majar.

V LJUBLJANI.

Založila in na svetlo dala katoliška družba za Kranjsko.

Natisnila Klein in Kovač (Eger).

1881.

31582

31582

030003948

PREDGOVOR.

atoliška družba je sklenila svojim udom za leto 1881. podati nekoliko naukov o smerti in unstranskem življenju. Svete resnice so prav lepo razložili milostni gospod Martin, škof na nemškem v Paderbornu, ko so bili pregnani zavoľjo svoje zvestobe do sv. cerkve. Gotovo so jih v pregnanstvu ravno te resnice močno tolažile. Nekako tako pregnanstvo je tudi za nas zemeljsko življenje sploh. Resnice o smerti in o tem, kar nas čaka po smerti naj tudi nas tolažijo, naj nas varujejo greha, da pridemo kedaj k Očetu v svojo pravo domačijo in je ne izgubimo za vekomaj.

Akoravno bi se nekteri odstavki utegnili nekoliko teže umeti, vender-le kat. družba poda knjižico svojim udom, ker ve, da so oni dovolj podučeni in bodo tudi one odstavke z velikim pridom brati mogli. Bog naj podeli obilo uspeha!

Prošnja za prijazno spremljevanje.

Neprenehoma teko moji dnevi, in koliko je še, pa bom v tisto deželo prišel, od koder — kakor sv. pismo pravi — se nihče ne poverne. Moje življenje tu doli je le kratko, je hitro potovanje, tam gôri pa je moj stanovitni dom, tam gôri je moja večna usoda! Ničesar mi ni tolikanj potreba, kakor da pogosto mislim na ped časa, ki ga imam, preden na oni svet prestopim, kjer bom za zmeraj ostal. Ničesar mi ni tolikanj potreba, kakor da ogledam svet, kakšen je, in kakšna je večna usoda, ki me čaka!

Da nekristjan na oni svet ne mara pogledati, da neče pomisliti nanj, to je naravno. Njemu je tukaj na zemlji dan, na onem svetu pa noč; in če tudi veruje, da je življenje še onkraj groba, mu je vender zakrito sè strašno temo, ki se predreti ne da, in kamor ne pogleda rad. Kerščanska vera pa je s svojimi nadzemskimi žarki to grozno temo razsvetlila; ona je tudi, ki me zmiraj opominja, naj iz temne solzne doline na zemlji povzdignem oči in serce tja gôri k svetložarečim večnim goram. Ako pa vender, ukljub temu opominu,

redkejšo mislim, kakor bi moral, na uni svet, na pobegli čas, ako vendar tako pogostoma večnosti pozabljam, kaj pač je temu vzrok? Djati hočem, o kristjan, da večnih krščanskih resnic nimaš samo v pameti, ampak tudi v srcu, da nisi ves zapreden in zamotan v pozemske stvari, da se ne oprijemaš tega kratkega, velikrat gredga življenja, in da nisi ves zamišljen v samo to ped življenja. Sv. Avgustin je izrekel lepo, veliko besedo: „Čas je posnemavec večnosti“. Slab, nepopolen posnemavec je, seveda, posnemovavec je pa vendar. Dasi tudi je čas vse kaj drugega ko večnost — kajti čas je vedna sprememba, večnost pa vedna stanovitnost — nam vendar večnost nekako zakriva, nas moti. Čas nam uzame en dan, zanj nam pa drugega da. Tekočega leta nam čas ne more obdržati, dá nam pa drugo leto, ki je preteklemu podobno. Tako se čas zmeraj spreminja, in vendar nam kaže zmeraj taisti obraz. To spreminjevanje in to ponavljanje nas moti, da ne čutimo, kako čas beži, in da si umišljamo, da bo zmeraj tako. Dolga vrsta pretečenih let še le nam odkrije, da smo se motili. Opešane dušne in telesne moči, sivi lasje, obrazni potegljaji, spremenjen značaj, to nas sili, da opazimo, kako velik del življenja imamo že za seboj. In vendar nam pravi še čas, da to je le na videz, in s tem videzom hoče še dalje motiti. Zatorej nam kliče apostel: „Kupujte čas, zakaj dnevi so hudobni“, t. j. goljufni, premotljivi, ker nas hočejo pregovoriti, da bomo zmerom enaki. Dnevi nas hočejo slepiti, da bi na uni kraj ne pogledali, ampak se pečali samo z malimi, borimi, nevrednimi stvarmi na zemlji. Ne vem, dragi prijatelji, je-li ste bili tudi vi, in koliko vas je bilo v takih zmotnjavah. Bodi kakor če, vsi ste velik del, mnogi izmed vas največi del na zemlji od-

živeli, zdaj torej ni čas zmotnjavam. Zatorej bi vas rad z apostelnom opomnil in prijazno poprosil, ker sedajni dnevi so res hudobni. Povsod vidimo, kako se medejo in gonijo divje strasti, laž in krivica zmagujete nad resnico in pravico, namesto miru vidimo kreg in serdite prepire, s kterimi se stranke mesarijo; svoboda vesti je povezana, nevesta Kristusova, sv. cerkev, je skoro po vseh deželah ponižana ter uklenjena, kerščanska vera je povsod do smerti sovražena in preganjana. Kako pač bi nam tolike nepravičnosti ne velele, da se povzdigujemo v tiste kraje, kjer je takim krivicam konec storjen za zmeraj, kjer pravica in neresnica zaslužno slavo uživata, in kamer imamo vsi skoraj priti!

Zatorej, dragi prijatelji, vas prijazno vabim, da me spremljate po krajih, ki so na unem svetu, ter si jih ogledite.

Pervi oddelek.

Smert in njeni nasledki.

1. Smert je most na uni svet.

Most, ki me pelje na uni kraj, je smert. Čez ta most moram iti. Ustvarjen sem, pa ne za čas, ampak za večnost; in od kar je greh na svetu, ne derži tjekaj drugi pot, ko smert. Kako drugačna je smert nevercu, kteremu ni družega, kakor po natornih postavah skončano življenje! Kako drugačna je zopet verniku, kteremu je konec pozemskega življenja, prehod na uni svet, in začetek drugačnega življenja! Kako različna je tudi priprava neverca, in kako drugačna je vernikova priprava na smert! Če misli neverec, da smert je le konec srečnega ali nesrečnega življenja na zemlji, čemu potrebuje še posebne priprave na smert? Če je bil srečen — kakor si svet to srečo misli — tedaj bo k večemu poštožil, da je konec njegovega srečnega življenja na zemlji; če je imel pa nesrečne dni, bo smert celó zaželel, češ, me bo saj rešila tega revnega bivanja. Komur je pa smert prehod ali prestop v deželo onkraj groba, ta bo tudi na pripravo mislil. Pa res, vsa modrost življenja je samo ter edino le v tem, da se dobro pripravimo za ta prehod; zakaj od te stopinje je odvisna vsa srečna in nesrečna večnost. Zares, célo življenje kristjanovo nima in ne sme biti, ko priprava na dobro smert. Mo-

goče je, da te nagla smert zadene. Ako sem pa zmiraj v stanu milosti, me smert ne najde nepripravljenega, tudi če me nagloma zateče. Če me pa Bog poprej na bolniško posteljo položi, o kako drag mi bo ta čas pripravljanja! Pred vsem bom na to mislil, da prejmem sv. pokoro, sv. popotnico, sv. poslednje olje, dokler sem pri močeh in pravi zavednosti — in ko bi sam ne spoznal, da je moja bolezen nevarna, naj mi je moji domači ne prikrivajo, ker tako prikrivanje bi bilo grozovito, ne pa sočutno ravnanje. Spolnivši pa najimenitnejši dolžnost vredne prejeme sv. zakramentov, še nisem spolnil svojih drugih dolžnosti. Jaz imam dolžnosti, dokler sem pri pameti. Dolžnosti do onih, ki mi bolnemu strežejo, katerim imam za njih skerblijivost in trud hvaležen biti. Dolžnosti imam do zdravnika, ki ga kot orodje božje dobrote in previdnosti častim, in ktereга odredbe ubogam. Dolžnosti imam do prijateljev, ki me v moji boleznì obiskujejo, katerih ljubezen spoznavam in serčno povračam. Dolžnosti imam zlasti do svojih, p. moža ali žene, do starišev, do otrok, bratov in sester, ki jih bom na zemlji zapustil; le-ti pričakujejo od mene, sicer ne dolgih opominjevanj ali obširnega svarjenja, če sem hudo bolan, pač pa kako toplo besedo, ki iz serca pride in v serce gre, ter v sercu tudi ostane. Kako lep izgled mi je zastran tega zapustil moj na križu viseči božji Zveličar! Kdo je terpel večì in groznejši bolečine od Njega! in vender ne misli tolikanj nase in na svoje bolečine, kolikor na druge! Zdaj misli: „oče, odpusti jim, ne vedo, kaj delajo“; zdaj pove, da je žejen, da hrepeni po naših duš zveličanju; zdaj se oberne do svojih dragih, ktere mora na tej merzli zemlji zapustiti, in katerim s svojimi zadnjimi besedami svojo ljubezen sporoči: „Janez,

glej, tukaj ta je tvoja mati“; „žena, glej ta-le tukaj je tvoj sin“.

O zakaj se ne ravnaajo po njegovem zgledu tudi vsi očetje in matere, kadar leže na smertni postelji, če tudi velike bolečine terpe! Zakaj ne zbero svojih poslednjih moči, da bi svojim otrokom še poslednjo očetovsko ali materino besedo za slovo izpregovorili! Taka beseda, ki pride z umirajočih ustnic, se globoko zarije otrokom v serce, in otroci se je v svojem poznejšem življenju, zlasti ob uri skušnjave, ali pa v vertincu zmotnjav spominjajo, se po nji ravnaajo, in se ž njo spodbujajo.

Naposled imam dolžnosti do vseh, ki me v svoji zadnji bolezni obdajajo, in katerim sem dolžan dajati saj zgled svete poterpežljivosti in udanosti.

Ko bi pa v svoji bolezni ne imel nobenih dolžnosti več do ljudi, ker bi morda nikogar blizu ne bilo, imam vendar še dolžnosti dokler diham in dokler sem pri zavednosti, dolžnosti do svojega Boga. Bog je bilo prvo ime, kar so izgovarjala usta moja; Bog je bil, česar se je oklepala moja prva mladost; Bog mora biti tudi moje zadnje ime, ki ga bodo izgovarjale moje umirajoče ustnice; Bog mora biti tudi moja zadnja misel, katero bo s poštovanjem in ljubeznijo in hrepenenjem objemalo moje serce. Zakaj „oče in mati sta me zapustila, ti pa, o Bog, si in ostaneš zmeraj pri meni, in tudi, ko bi hodil, kakor sveti pevec pravi, po smertni senci.

Zedinjenost z Bogom, to je vsa skrivnost dobrega kerščanskega življenja, v večkratnem pogostem zedinjevanju z Bogom je tudi skrivnost, kako se je dobro pripravljati na smert. Kar mi je v moji zadnji bolezni posebno potrebno, je, da svojega Boga pogostoma s

skesanim in obžaljenim srcem odpuščanja prosim zavoljo toliko mojih v življenju storjenih zmot in grehov; da se mu serčno zahvaljujem za tako neizmerno velike milosti in dobrote, da zbudam v sebi najčistiši misli spoštovanja in ljubezni do njega, da priserčno po njem hrepenim in se ž njim združiti želim. Ali nezmožen, kakor sem, da bi se mu tako zahvalil, da bi ga tako odpuščanja prosil, da bi ga svojega največjega gospoda tako počastil, in da bi ga kot svojega neskončno ljubeznivega očeta tako ljubil, kakor sem dolžan: pribežim k svojemu predobremu Zveličarju in Odrešeniku. Svojo nevredno hvalo sklepam ž njegovo popolno hvalo, svojo spokornost pa s tisto, s katero je moje in celega sveta grehe opral; svojo udanost zedinjam ž njegovo neskončno sveto udanostjo, svojo nepopolnoma ljubezen ž njegovo tako neskončno popolnoma ljubeznijo; in dar svojega življenja združujem ž njegovim neskončno dragim darom življenja, ki ga je dal zame in za vse ljudi.

Nečem nič gledati nase, gledati hočem samo nanj. Zdaj se mudim v sobani, kjer Zveličar obhaja sveto večerjo ljubezni, kjer v duhu slišim njegove zadnje tolaživne, krepivne besede; zdaj se prestavim na getsemanski vert ter premišlujem neskončno žalost, katero mu delajo moji grehi; zdaj se vzdignem zopet ž njim na taborsko goro, in gledam tukaj veličastvo njegovo, ki mi kaže, kakšno bo moje. Ker gre pa ta pot na taborsko goro čez Golgato, ga spremljam v duhu tudi na to goro. Tukaj vidim njegove neizrekljive bolečine in njegovo neskončno ljubezen, ktere je zavoljo mene prestajal. Morda bom v svoji zadnji boleznì tudi jaz terpel velike, skoraj neznosljive bolečine. Rekel si bom potem: „Kaj so te bolečine, kakorkoli so hude, proti njegovim

bolečinam niso nič. Kar jaz terpim, sem zaslužil; on pa, ki je sama nedolžnost in svetost, terpi tudi, a ne zase, in karkoli terpi, vse terpi iz ljubezni do mene. Težki kelih terpljenja je pred mano pil, celó hrepenel je po njem, ali se bom jaz branil, le nekaj kapljic iz njega popiti!“ O, da imam le eno iskrico spoznanja in zavesti, koliko tolažbo, koliko moč, koliko udanost in ljubezen bi našel v svojem terpljenju, če sveti križ objemam, če pogledujem njegovo s ternjem ovito glavo, če poljubujem njegove svete rane, če pribegam v njegovo desno stran, kadar me bodo napadale skušnjave, nepoterpežljivost, strah pred sodbo, smertna groza! Kako potolažen bom, če se skrijem v njegovem s sulico prebodenem sercu!

Skoraj je nemogoče, da bi se stisnil k svojemu božjemu Zveličarju, premagavcu smerti, in da bi vender še ne bil dosti serčen, v Boga udan, v njega zaupajoč, da bi v njegovem presvetem sercu dobro in sveto ne umerl!

Seveda, prederzno od Boga čudežev ne smem pričakovati; marveč mi je treba, da si že v zdravih dneh prisvajam umetnost, ki uči kako se dobro in sveto umira. Mar ni vredna ta veličastna umetnost, kako se dobro in sveto umira, da se je vadim, in da si jo prilastujem z največi skerblijivostjo?

Zgodi se včasih, kadar vidimo bolnika, kateremu ni ozdraveti, in mislimo da je dosti pripravljen, ki se pa vije v hudih bolečinah, zgodi se, da skoraj želimo, naj bi ga Bog pač že rešil teškega terpljenja, in ga k sebi uzal. Ali pa se zgodi, kadar bolnik le še umreti ne more, in ga vidimo zmeraj huje terpeti, da se pač tudi prašamo, čemu vender Bog temu siromaku tolikanj terpeti daje, zlasti ker bi sirota grešiti utegnil, pri

daljšem terpljenju celó smertno grešiti, in po takem v nemilosti, v grehu umreti. — Ali s takim vprašanjem se dotikam meje neizvedljivih skrivnosti nebeških. Kaj li ne bi mogel prašati z enako pravico, čemu li Bog onemu hudobnežu ni dal mlademu umreti? hudobnežu, ki je naposled po tolikih hudobijah kot terdovraten grešnik v večnost se preselil; po takem bi se ne bilo zgodilo, tolikanj hudega in njegovo ime bi se svetilo v bukvah življenja!

Tukaj pa stopi predme ona velika, neizvedljiva skrivnost božja, po kateri sam Bog ve, kdo bo izvoljen, kdo pa ne. Kteri čas in ktero uro mi Bog da rojenemu biti in umreti, kakšne stariše in dušne oskerbnike da mi podeli, kakšne prijatelje, znance in tovariše mi dodeli, v kakšno okolico me postavi, kje, kdaj in kako mi življenje dokončati pusti: ali ne spada vse to v njegove že od vekomaj storjene naredbe njegove posebne božje previdnosti? Mesto da tuhtam in kopljem pa umstvujem pečajoč se z neuganljivimi ugankami, mi bodi gotova, neoveržljiva resnica: drage so ure, silno dragi so zadnji trenutki mojega življenja. In naj še tolikanj terpim, naj prestajam bolečine mučenja, kaj so te bolečine, ki mi grehe brišejo, ako jih poterpežljivo prenašam! kaj so te bolečine proti neznanskemu terpljenju, s katerim se tukaj ne spokorjeni grehi v večnosti kaznujejo! Pa kako lepa priložnost se mi ob enem ponuja da obujam djanja vseh kerščanskih čednosti, da bližnjega spodbujam, da se pogostoma z Bogom zedinjam, ter se lepo za nebesa pripravljam! O kako draga je smert pravičnih, katerim je le prehod v srečno večnost! o kako huda in strašna je pa smert nepravičnih, katerim je le prehod v nesrečno večnost!

2. Od duše ločeno telo.

Smert razveže dušo od telesa. Če premišljudem najprej telo, od kterega se je bila duša ločila: o kako grozen pogled! Karkoli mu je kdaj lepoto dajalo, prijetnost in gibkost, vse je izginulo. Bledo je, merzlo, oterpnelo, brez čutenja in gibanja; začinja že razpadati v svoje dele. Truplo spremljam na njegovo zadnje počivališče. Vidim odperti grob, ki je pripravljen truplo v se sprejeti. Tukaj, kjer vidim rakev in ravno kar skopano jamo, tu se prepuščam resnobnim mislim. Sam sebi pravim: tak tedaj je konec človekov. O ti ničermerno hrepenenje, o visoko leteče domišljevanje, o ti derzno upanje, o ve nenasitljive želje, ki ste ubogo človeško serce neprenehoma razdevale! Tukaj, na tem kraju vas je konec! S periščem prahu boste vse pokrite! Zdaj se vidi, kaj je bilo na tem ležeče, kako veliko ali ali kako malo človek v življenju velja, ima in uživa! Kadar sèm dospe, je vse proč. „Vse meso je seno, in vse veličje njegovo kakor cvetica polja.“ O čemu se človek meri z drugo mero ko z rakvijo, le rakev je zanj prava mera!

Pa to so le ene verste misli. Če dalje premišljudem, mi smert ne razodene samo, kako majhen in siromašk da je človek, ampak mi tudi pove, kako velik da je. Zakaj to, kar se tukaj grobu izroča, truplo, je le umerjoči ovoj neumerjoče duše. Zdaj še le prav spoznavam, kako velika in koliko vredna je ta duša, zdaj ko vidim, kaj je bil telesni ta ovoj ž njo, in kaj je zdaj brez nje. Če se je pa človek vender priklépal na to ped časa, dasi je imel neumerjočo dušo, in če je zanemarjal, povzdigniti se nad to perišče zemlje, ki ga zdaj pokriva,

gazil je z nogami svojo od Boga mu privstvarjeno čast. Če je pa s svojo za večnost ustvarjeno dušo sam delal za večnost, o kako majhino je vse, kar vidim na zemlji, v primeri z velikostjo človekovo!

Pa tudi umerjoči ta ovoj, telo, ni navadni zemski prah. Čemu neki tolikanj skerbi, ki si jih dela marsikteri blagi človek, kako bo pokopan? in čemu se cerkveno blagoslavlja mrtvo telo in kraj njegovega počivanja! Človek ni gola perst, o ne, saj je slutil celó nekoliko olikanejši pogan, da telo ni sama zemška perst, ampak da je nekaj več. Tudi on je skazoval ostankom svojih rajncih nekakšno spoštovanje in čast; tudi on je obsojal oskrumbo grobov kot nečloveško hudobijo.

Kako spoštovanja vredno pa se mi pokaže človeško telo, zlasti kristjanovo telo, če ga premišljujem od kerščanske strani! Kaj ne vidiš, mi vera pravi, kako je Bog precej pri ustvarjenju človekovo telo tako odličil? Človeku ni telesa ustvaril, kakor je ustvaril druge reči z eno samo besedo: bodi, ampak ga je takorekoč z lastnimi perstmi naredil.

In zdaj poglej še druge odličnosti, prednosti, izverstnosti, ki jih ima telo. Vedi, da je sin božji sam privzel pravo človeško telo, in je v tem telesu svet odrešil. Privzemi, kako se s posvečevanjem človeške duše tudi človeško telo sopesvečuje. Pomni, kako se kerstna voda, krizma zveličanja, olje bolnikov dotika tudi kristjanovega telesa. Znaj, kako nebeška jed, sv. obhajilo, tudi njegovemu telesu daje kal neumerjočnosti. Misli, kako je kristjanovo telo z vsemi svojimi udi in čutili tudi orodje, da more kerščanska duša Bogu služiti, veršiti neumerljiva dela, in biti resničen tempel svetega Duha. Da pa ne misliš: zdaj so uničene vse

lepote v mrtvem telesu, si predočuj, da ta merliški prah telesa bo kdaj veličastno vstal, oživljen po roki Vsemogočnega. Zakaj „seje se telo v strohljivosti, vstalo pa bo v nestrohljivosti; seje se v nečasti, vstalo pa bo v časti; seje se v slabosti, vstalo pa bo v moči; seje se živalje telo, vstalo pa bo duhovno.“ *)

V tej luči kerščanske vere premišljuje tedaj brezdušno truplo, ki se z molitvami in blagoslovi cerkvenimi ravno kar polaga v novo iskopani grob. Le počivajte umerjoči ostanki neumerjočega duha človeškega, le trohnite in razpadajte v prah! Tudi če razpadete v še toliko delcev in praškov, zmeraj ste, kjerkoli bodite, zmeraj ste še v roki Vsemogočnega. In zatoorej pustimo, naj mrtvi pokopavajo mrtve. Naši mrtvi pa, ki so v Gospodu zaspali niso mrtvi. Oni spe in počivajo tukaj od svojega dela, če so delo svoje v Bogu dokončali. Goreči solnčni žarki jim ne prepekajo glavá, strela in nevihta jim ne dela škode, tudi se jim ni bati ne potuhnenosti sovražnih ljudi, ne zalezovanje hudobnih duhov. Oni počivajo in spe, in kadar bo vshajalo nad to njivo spečih rajnkih juterno solnce velikonočnega vstajenja, in kadar jim dihne Bog svojo vseoživljajočo sapo, da se iz svojega spanja zdramijo: o kako blaženo bo to prebujenje!

In ve, posvečene grobovne gomile, ki niste kraji smerti, ampak kraji počitka telesom mojih bratov! s kakšnimi mislimi in čuti se bom vselej vam bližal? in s kakšnimi mislimi in čuti vselej od vas odhajal? Gotovo najprej s takimi, da bom pobožno pomolil za pokoj duš tukaj počivajočih teles mojih bratov; gotovo tudi z resno mislijo na moj lastni bližnji konec; in

*) 1. Kor. 15.—42.

potem tudi z mislimi, občutki in sklepi, ki se bodo vzdigali visoko nad prah zemlje; zlasti pa bom objemal s svojo verujočo in ljubečo dušo grobove lepšajoči križ svojega zveličarja. Križ je varno poroštvo mojega upanja, oznanja mi pa tudi moje dolžnosti. „Pojdi,“ mi pravi sv. križ, „pojdi, in če hočeš živeti in smerti se ne bati, bodi pravi učenec Onega, ki je začetnik življenja, premagavec smerti, bodi učenec gospoda na križu. Ne širi sam okoli sebe merliškega duha, ampak duha življenja, in to z dobrimi deli. Izverši delo, ki ti ga je Bog naložil, ter živi, kolikor ti je mogoče, v miru z vsemi ljudmi. Mir in pokoj bo kdaj tudi tebi!“

3. Od telesa ločena duša.

a) Da je čas zasluženja ločeni duši potekel.

O smerti se loči duša od telesa, in smert sama ni drugega, ko ta ločitev. Ta hip pa ko se duša odloči od telesa, stoji tudi že pred sodnim stolom božjim. Zakaj „človeku je odsojeno enkrat umreti, potem pa je sodba.“ *) Preden pa od telesa odločeno dušo v duhu spremljam pred sodni stol božji, se pomudim še nekaj trenutkov pri nasledkih, ki prec za to ločitvijo nastopijo.

Ta hip tedaj, ko se je duša od telesa ločila, je čas njenega zasluženja pri kraju. Pač dela duša še po smerti, dobro ali hudo. Zaveržena duša Boga sovraži, ali ni to nekaj hudobnega? In če duše v kraju očiščevanja prestajajo kazni za svoje grehe, in če zveličani v nebesih hvalijo božje neskončno usmiljenje, ali ni to nekaj dobrega? Toda zaslužiti si z dobrim ali zadolžiti se z hudobnim delanjem nič več ne morejo.

*) Hebr. 9.—27.

Pogubljene duše v peklu naj še tako zlobno preklinjajo Boga, svojega stvarnika, one si s svojim početjem ne zaslužijo nobenih novih kazni. Duše v očiščevanju pa, naj se pokoré še tako poterpežljivo, one si s poterpežljivostjo svojo ne zaslužijo, da bi jim bilo terpljenje olajšano ali pa okrajšano. Zveličane duše v nebesih naj še tako navdušene prepevajo ljubezen in hvalo božjo pred božjim prestolom, one si ne zaslužijo večí stopnje zveličanja. Dan dela ima duša tukaj na zemlji, tukaj ima čas svojega potovanja, in le zato je bila duša združena s telesom, da si v telesu zasluži prebláženo večnost: v trenutku pa, ko svoje telo zapusti, je duša na koncu svojega potovanja; nji je nastopila noč, „ko nihče ne more več delati“, kakor govori božji odrešenik.

Premišljujem pa v svetlobi te resnice čas, ki mi je dan, da potujem po zemlji, o kako dragocen je ta čas, ker s tem časom lahko célo večnost zadobim ali pa izgubim! Vse druge zgube se dajo nadomestiti, celó izgubljena čednost se da pridobiti — toda čas, enkrat izgubljen, je za večne čase izgubljen. Ah, kaj pač mislim zdaj o času? in kaj bom mislil, ko ga imel ne bom? Kako slab gospodar sem pogostoma gledé časa! Koliko breme se mi čas dozdeva, breme, ktereга se skušam otresti! Zdi se mi, da sem čas srečno prebil, kadar pravim: kako hitro je čas minul; kadar mi je pa dolg čas, se tako slabo počutim! Vidiš, kako si bedast, da najdražje, kar je, se ti zdi veliko breme, in da to, kar je najdražje, pogostoma zamenjaš za to, kar je najslabše. Nehaj vender že čas, dragi lepi čas, ceniti po navadi posvetnih otrok, ki zmeraj mislijo na kratek čas, in ki časa niti prenašati ne morejo, ter poskušaj

ga tako čislati, kakor ga boš, ko ti bo potekal. Ničesar te ne bo tolikanj tolažilo, kakor pogled na dobro oberneni, v službi božji preživljeni čas; in ničesar te ne bo tolikanj bolelo, kakor za Boga in za večnost izgubljeni čas. Da, ko bi se mogli svetniki v nebesih žalostiti, bi se celo v nebesih žalostili, da so kdaj na zemlji toliko trenutkov, toliko ur, toliko dni po nekoristnem izgubili!

b) Ali uzame in ktere moči uzame duša, ki se od telesa loči, seboj na uni svet.

Duša je opravljala v telesu, ki ga je zapustila, dvojno opravilo.

Pervič je duša dajala telesu življenje, čutenje, gibanje. Kajti da življenja, čutenja, gibanja ni najti v telesu samem, to vidim zdaj na telesu, ko je brez duše. Vsi udje so mu ostali; vidim serce, ki je pred nekaj hipi še bîlô, in kri po telesu točilo; vidim vse prebavljavne ude, ki so pomagali, da se je delala kri; vidim tudi počutne ude. Ali delovanje, ki je bilo na te ude navezано, je nehalo. Iz tega vidim, da delovanje, sploh življenje, ni prihajalo od telesa, ampak od duše, ki je telo zapustila. To so opravila počutnega življenja.

Njim nasprotna pa so opravila dúhovnega življenja. Kaj pa bi bilo sicer tisto, kar je v tem telesu spoznavalo, resnice iskalo? kaj je bilo, kar je mislilo, sodilo, sklepalo, do Boga se povzdigovalo, molilo? Kaj je bilo, ki je vedelo, ktero djanje je dobro, ktero ne? kaj je bilo, kar se je prosto odločevalo, ki je svobodno volilo to ali ono, kar je voljo nagibalo na to ali na ono stran? Očitno je, da to je bila duša. Ta dvojna, različna opravila, počutna in duhovna, je opravljalo taisto bitje, ta-

ista duša. Kajti da v človeku niste dve različni duši, da prva, živalska namreč, da ta verši počutna opravila, druga, duhovna duša pa duhovna opravila, ampak da ena in taista duša oboje opravilo verši, počutno in duhovno, to je cerkev že večkrat določila, in nasprotni nauk nasprotuje tudi pameti.

Med tem dvojnim pravilom duše, pa je ta imenitni razloček, da se je duša, kadar je veršila počutna opravila, posluževala telesnih udov, n. pr. da je gledala, posluževala se je očes, da je poslušala pa ušes; da pa tedaj, ko je opravljala duhovna opravila n. pr. spoznavanje, hotenje, ni potrebovala telesnih počutkov.

To je bilo treba razložiti, da morem odgovoriti na postavljeno uprašanje. Potemtakem prvič to stoji, da duša, kadar telo zapusti, seboj uzame na oni svet ne samo viši duhovne moči, moč duhovnega spoznavanja in moč prostega hotenja, ampak da s temi duhovnimi močmi tudi zadevna opravila verši; da duša odločena od telesa ni v kakem meglenem, temnem, sanjavem stanu, ampak da po svojih duhovnih zmožnostih še dalje živi spoznavajoča in hoteča, če tudi je njeno spoznavanje in hotenje različno po tistem stanu, v katerem se je bila od telesa ločila.

Iz tega sledi tudi, kar tiče spoznanja od telesa ločene duše, da uzame seboj na oni svet saj višje duhovno spoznanje, ki si ga je na tem svetu pridobila. Ali ne kaže na to tudi znana beseda sv. Jeronima, ki v pismu Pavlina poziva, naj si na zemlji ono višje spoznanje pridobi, ki bo tudi v nebesih še ostalo? Apostelnov izrek, da „znanstvo tam miní“, s poprejšnim ni v nasprotju. Ta beseda apostelnova po razlaganju sv. angelskega učenika le to pomeni, da si duša znanja

tam ne pridobiva kakor si ga tukaj, namreč s podobami, predstavami, iz čutnega sveta uzetimi. *)

Ravno tako ni dvomiti, da duša sabo uzame na oni svet spomin svojih dobrih in hudih del in prejetih milosti, ker to spominjanje ji prizadeva terpljenje ali pa veselje na onem svetu. „Spomni se“, govori prilika o bogatem požrešniku in ubogem Lazarju, „spomni se, da si dobro prejel v svojem življenju, Lazar pa hudo, zdaj pa se ta tolaži, ti pa terpiš“.

Kar tiče pa volje ali hotenja ločene duše, je verska resnica, da duša zmeraj ostane v taisti dobri ali hudobni volji, v kateri je bila, ko se je ločila od telesa. Dobro uravnana volja, ljubezen božja, v kateri se je ločila, ji je začetek nebes; hudobno uravnana volja, sovraštvo božje, v katerem se je ločila, ji je začetek pekla. Eno in drugo se tam vekomaj nadaljuje, po znanem izreku sv. pisma, da „drevo tam obleži, kamor pade“.

Tako je z opravili duhovnega življenja; drugače pa je drugič z opravili čutnega življenja, ki jih je duša v telesu opravljala. Na kolikor je bila duša na telesne ude navezana, jih duša, ki se od telesa loči, ne more seboj uzeti. Ali pa sledi iz tega, da kadar počutna opravila prenehajo, prenehajo tudi moči (zmožnosti) počutnih opravil? Ko bi bile v ločeni duši s počutnimi opravili tudi počutne moči ugasnile, in ko bi se duši ona telesna čutila, ki ji zdaj manjkajo, ne mogla drugače nadomestiti, da bi kakor ž njimi delovala, kako bi mogla duša v peklu, ali pa duša v vicah terpeti bolečine občutenja, in kako bi mogla duša v nebesih občutno veselje uživati?

*) Summ. theol. 1. 24. 86. art. 5.

c) *Da duša ne more biti za zmeraj od telesa ločena.*

Duša nepravičnega, ki je v svojem telesu, t. j. v počutnih veseljih in dobrih, iskala svojo srečo, ki je pa zdaj hipoma od telesa ločena, je izgubila s svojim telesom vso svojo umišljavano srečo, vse svoje upanje. Duša pravičnega pa je, tudi ne glede na plačilo, katero ji bo sodba božja priznala, ločena od telesa, veliko na boljšem, kakor tedaj, ko je bila združena ž njim. Zakaj „telo, ki je strohljivo, teži dušo, in pozemsko truplo tlači mnogomislečega duha“. *) Teže te, ki je tlačila telo, je zdaj rešena, in želja, katero je apostel izrekel: „Kdo me bo ločil od telesa te smerti?“ **) je na nji zdaj izpolnena. Vender pa je taisti apostel tudi želel, da bi bil raje „preoblečen kakor slečen“. ***) Zakaj smert, ločitev duše od svojega telesa, je proti natori, kakor jo je Bog spočetka hotel. Smert je le nasledek greha. V grehu se je duša prostovoljno od Boga ločila, v kazen za to pa se ima protivoljno od svojega telesa ločiti. Proti svoji volji se ima ločiti, zakaj duša ni bila za kazen s telesom združena, kakor se je sanjalo različnim modrijanom, ampak duši je bilo precej sperva odmeneno, da ima s telesom sklenena biti in ostati. Telo ji je imelo služiti, da ona doseže svoj večni namen. Telo je imelo duši dajati spoznanje vidnega sveta, in po spoznanju vidnega se je imela duša povzdigniti do nevidnega. Telo je imelo duši pomagati, djanja čednosti veršiti, opravljati dela ljubezni; duša pa je imela telo osvobojevati vezí grobe tvarine, ga

*) Modr. 9. 15.

**) Rim. 7. 24.

***) 2. Kor. 5. 4.

povzdigovati, in ga takorekoč preduhoviti. Dasi tudi je duša večji, odličnejši, plemenitejši del človekov, vender sama še ne stori celega človeka, tudi zveličana, popolna, sveta duša ni še celi človek: celi človek je še le, kadar sta duša in telo zedinena. V tem je uzrok, zakaj se celo pravični zgrozi, ako ravno po eni strani želi, tega trohljivega in pogostoma nadležnega telesa se rešiti in pri Kristusu biti, zakaj se vender po drugi strani pred smertjo nekako zgrozi, da z apostelnom želi, raje preoblečen biti, kakor slečen biti. V tem je uzrok, da od telesa ločena duša pravičnega nekako hrepeni, da bi bila združena s telesom, ne po grehu pokvarjenim telesom smerti, pač pa s spremenenim in s preduhovljenim telesom. To hrepenenje se ji bo izpolnilo ob ustajenju; in po izpolnenem hrepenenju se ji bo zveličanje pomnožilo, nasproti pa se bo duši nepravičnega in pogubljenega po ustajenju, ko se bo združila s svojim ostudnim in sramotnim telesom, terpljenje povejšalo.

Večna usoda tedaj še ni dokončana s smertjo, ampak bo še le po ustajenju, ko bo smert popolnoma premagana. Po ustajenju naprej bo celi človek ali neskončno srečen, ali neskončno nesrečen.

4. Duša pred sodnim stolom božjim.

a) Kdo bo sodil ločeno dušo?

Tisti hip, ko se bo duša od telesa ločila, bo stala pred sodnim stolom božjim, in tedaj se ji poreče: „Daj odgovor od svojega hiševanja“.

Nečem prašati, kje da je tisti kraj, na katerem bo duša sojena. Nič ne brani, če verujemo, da bo ondi, kjer bomo umirali. Vender nam o tem razodetega ničesar ni.

Imenitnejši pa je prašanje, kdo je sodnik, pred kterega se ima duša prikazati. Sv. pismo pripisuje sodbo sploh Sinu, Sinu božjemu, Sinu človekovemu. „Kakor ima oče“, govori Zveličar, „življenje sam v sebi, tako je dal tudi Sinu, da ima življenje sam v sebi; in dal mu je moč soditi, ker je Sin človekov“. *) „Mi vsi“, pravi apostel, „se moramo prikazati pred sodni stol Kristusov, da vsakdo prejme, kakor je delal v svojem telesu, dobro ali hudo“. **)

Kdo bo sodnik o posebni sodbi precej po smerti, kdo pa o vesoljni sodbi, v teh besedah ni povedano. Da bo pri posebni in pri vesoljni sodbi Kristus sodnik, je za oboje enako veliko uzrokov.

Človek je bil ustvarjen zlasti po Sina božjega podobi in po podobi prihodnega Sina človekovega; zakaj Sin božji je najpopolnši podoba, odsvit veličastva svojega Očeta. Edino vprašanje, ki bo pri sodbi se razsojevalo, bo to: Da li si bil Sinu, nad katerim ima oče svoje edino dopadajenje, podoben ali nisi bil? Postavo, po kateri bo človek sojen, je najprej Sin človeku v serce zapisal. Kajti on, Sin, beseda, je luč, ki vsacega razsvetljuje, ki pride na svet. Tudi postava na Sinaju je od Sina dana po angelih. Sin je dalje človeku zaslužil milosti, ki so potrebne, da more to postavo spolnovati; Sin je tedaj človekov Odrešenik. Naposled je vesoljna sodba, ki se daje Sinu človekovemu, izverševanje njegove moči, ki mu je dana v nebesih in na zemlji; je izverševanje njegove vzvišene kraljevske oblasti, iztok njegove slave in veličastva njegovega. Iz vseh teh

*) J. 5. 26.

**) 2 Kor. 5. 10.; prim. Rom. 14. 10.

uzrokov je tedaj dostojno, da Sin derži sodbo na koncu sveta, in tudi sodbo po smerti vsakega.

Pred sodnim stolom Jezusa Kristusa, učlovečenega Boga, ima duša sojena biti, in sicer v tistem trenutku, v katerem telo zapusti.

Da pa Jezus Kristus sodbo derži, kolika tolažba, koliko veselje je to duši pravičnega, in koliko terpljenje in sramota pa duši nepravičnega!

V njem je pravična duša spoznavala in ljubila svojega odrešenika, svojega ženina, svojega pastirja in učenika, svojega prijatelja in brata, svoje največe dobro. Kadar je bila v nadlogah in težavah na svojem potovanju, spomnila se je njega, in po tem spominu je bila povzdignena in okrepljena. Po objemanju tega svojega nebeškega ljubimca je tako goreče hrepenela.

Tega svojega preljubljenega odrešenika, tega svojega ženina, svojega prijatelja in brata, to svoje največe dobro vidi zdaj naenkrat z očmi. S koliko zaupljivostjo mu hiti naproti? Kako vesela je, da ga le vidi; in z enim samim trenutkom tacega videnja ji je boj in britkost celega življenja dobro poplačana. Pa kako sramotiven in strašiven je po drugi strani pogled božjega Zveličarja duši nepravičnega! Kaj bi bil moral božji Zveličar zanjo še storiti, česar bi že storil ne bil? In kako mu je neskončno to ljubezen njegovo povračala! S kolikimi sulicami in kako pogosto je prebadala njegovo preljubeznjivo serce! Zdaj pa vidi serce, ki ga je tolikrat prebodla. Zdaj vidi rane, ki mu jih je tolikrat in tako grozovitno ponovila. Sram je mora biti, da se zgrozi, kadar tako pogleda svojega Zveličarja!

b) Kdo spremlja dušo pred božjega sodnika.

S kolikimi je bil rajnki znan! Med temi so bili gotovo tudi taki, ki so mu bili udani v večni ljubezni in večnem prijateljstvu. Morda so mu udanost svojo zvesto ohranili. Obdajali so ga, ko je bil v smertnem boju, ko je ležal na smertni postelji; zatisnili so mu ugaslo oko. Če so pravi, kerščanski prijatelji, spremljajo njegovo ločeno dušo tudi s pobožnimi željami in molitvami na oni kraj; sami pa je ne morejo tjekaj spremiti. Duša zapusti svet sama, sama, odločena in zapuščena od vseh, se prikaže pred božjega sodnika.

Resna, strašna misel! Od vseh, katerim sem v življenju prijatelj, ki so tukaj z mano se veselili in žalovali, pri katerih sem v vsaki zadregi svet in pomoč dobil, — od vseh teh ne gre nihče z menoj k sodbi. Noben odvetnik, noben zagovornik mi ne stoji na strani!

Če so me človeški oziri speljali s pravega pota, če sem hvalo človeško višej čislal ko hvalo svoje vesti, če sem to izdajal, da sem onim dopal: kakošen dobiček bom imel od tega o tisti uri, ki o sreči in nesreči moje večnosti odločuje? Oni, katerim sem bil napčno prizanašljiv, katerim sem usluge skazoval in se jim dobrikal, da bi mi hvaležni bili, ti so me najprej zapustili; vest pa, ktero sem dušil, ji slovo dajal in njim za ljubo izdajal, pojde z menoj; ta bo govorila, in nihče ji branil ne bo. Samo vest je, ki ločeno dušo spremlja pred sodni stol. Toda ne taka vest, kakoršno so strasti, in grehi in grešne navade naredile; ne taka vest, ki je bila morda sokriva greha; ne dremajoča, spačena in brezčutna vest. Ne taka, zakaj tukaj pred večnim sodnikom ni prekane, ni slepila. Svetlo, čisto

solnce sveti v dušo. Vest pa, vsega slepila oproščena, se kaže popolnoma resnično, kakoršna je. Duša se zdaj vidi pred vsevidnim sodnikom, kakor je. Ni treba, da bi jo božji sodnik odvezal ali obsodil, to vest stori; „vest“, pravi apostel, „daje spričevanje, in pa tožeče ter odvezujoče se misli ob dnevu, ko bode Bog sodil po mojem oznanovanju, kar je skrito pri ljudeh, po Jezusu Kristusu“.

O dan sodbe, ki vse skritosti serca na svetlo potegneš, o neskončno svetli lepi dan za ene, o strašni grozni dan za druge!

c) *O čem bo duša odgovarjala pred božjim sodnikom.*

„Daj odgovor od tvojega hiševanja!“ se glasi klic večnega sodnika predenj stopivši duši. Kaj pa obsega to hiševanje, o katerem bo duša odgovor dajala?

Najpervo obsega vse, karkoli je tukaj na zemlji storila ali opustila.

Kdo prešteje vsa, od prvega začetka storjena djanja, znotrajna in zunajna! kdo prešteje vse te misli, ki so se v nji kakor v skrivni delavnici gori in doli valile! kdo šteje vse misli ki so bile nizke, zaničljive, ki so se zgubivale v prahu ali celó v gnjusobi zemlje! kdo šteje vse blage, dostojne, vzvišene do nebes segajoče misli? Kdo šteje vse tisoče prostovoljno nizkih ali visokih želja, upanj, ki so dušo zmeraj semtertje zibale! kdo vse dobre ali hudobne sklepe, ki so se uresničili, ali pa ki so že v kali zamerli! Kdo sešteje vsa vidna dobra ali hudobna djanja in opuščanja dolžnosti! Še duša sama jih prej ni mogla prešteti; največ jih je bila polagoma pozabila. Zdaj pa, ko stoji pred božjim sodnikom, ji stopi naenkrat vse svetlo v spomin,

karkoli je kdaj mislila, želela, govorila in storila. Pa zdaj sama tudi vse drugače sodi, kakor je v življenju. Storjene grehe seveda, ki so ji bili izbrisani s pravo pokoro, te vidi res izbrisane, njih spomin ji ni očitljiv; toda koliko grehov, ktere je mislila spokorjene, ni izbrisanih, ker se zanje ali ni, ali pa ne resnično spokorila! Koliko reči, ktere je svoje dni za majhene, brezpomembne ali malovredne imela, vidi zdaj, da so velike in važne, v njih večnih nasledkih pa...? Koliko po zunajnem dobrih, morda odličnih, in od sveta občudovanih del se ji vidi zdaj, ko so tehtana z vago svetišča, prelahkih, morda celo nečistih, in po svojem namenu celo znotraj ostrupljenih! Bila so dela storjena za svet, in bila so plačana od sveta. Imela so videz življenja, toda pred Bogom so bila mrtva, in morda celo hujši ko mrtva, bila so morda smertna, in zdaj stoje pred sodbo in pred kaznijo. O ojstra in strašna sodba, o kateri prerok govori, da Bog tudi pravičnosti sodi!

Hiševanje, o katerem ima duša pred božjim sodnikom odgovor dajati, pa ne obsega samo tega, kar je tukaj doli storila ali proti dolžnostno opustila, ampak obsega tudi talente, t. j. zmožnosti, ki so ji bile zaupane, vse njene natorne in nadnatorne dobrine in milosti. Kdo sešteje vse te njene natorne in nadnatorne dobrote in milosti? In kako je ravnala duša z vsemi temi darovi in milostmi? Kako je obračala pristvarjene višje moči, svojo pamet in svojo prosto voljo? Kako je rabila svoj spomin in svoje za Boga ustvarjeno serce? Kako je delala s svojim telesom, in z vsemi močmi in čutili njegovimi? Kako je upotrebljevala zunajne dobrosti sreče: zdravje, čast, prijateljsvo, svoj stan? Kako je izpolnovala opomine in svarila starišev, viših,

prijateljev? Kako si je v prid obračala dobre in slabe zglede bližnjega! kako terpljenja in britkosti življenja? Kako je zlasti obračala tiste neprecenljive, z drago kervijo Jezusa Kristusa ji pridobljene nadnatorne milosti, one mnogotere skrivnostne žarke, ki so ji včasih zasvetili, mnogotera notranja razsvetljenja, navdajanja, nagibanja svetega duha, mnogotera notrajna svarila in očitanja vesti, kako nauke božjega evangelija, kako svete zakramente? O milosti, in tolike milosti! Ali se niso tresli celo veliki svetniki, kadar so pomislili, kolik odgovor da jim bo dajati od milosti? In ko bo duši, pred božjim sodiščem stoječi, naenkrat oživel spomin, koliko milosti da je v dobro ali zlo obernila, kako silno se bo sramovala, viditi, da je vse te veličastne in drage milosti zlorabila, da si je vse te izbrane pomočke zveličanja v ravno tolikratno pogubljenje spreobernila!

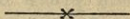
d) Kako prejme duša božjo razsodbo.

Duša sprejme zdaj razsodbo, ki odločuje o njeni večni sreči ali nesreči. Kako usodni trenutek! Tu na zemlji prijatelji rajncega morda obilno hvalijo, kolike zmožnosti da je imel, koliko del in zaslug da ima, kako je bil odličen značaj, kako je bil ljubeznjivega vedenja, kako priljuden in dobroljuden: med tem pa je že nad njegovo dušo izrečena pogubljajoča obsodba: „Poberi se, ne poznam te!“

Tukaj na zemlji sodijo nevošljivci in nasprotniki in sovražniki rajncega silno ojestro, oni razlivajo čez njega posodo svoje dolgo zadržavane jeze, ter ogerjajo in gnjusijo njegov spomin: med tem pa so angeli nesli v raj njegovo dušo. Morda pa tudi duša, ako-

ravno pravična in sveta, vendar še ni dosti očiščena, da bi gledala Boga; potemtakem pa bo, kakor veli sv. apostel, zveličana, toda kakor z ognjem.

V taistem trenutku, v katerem se razsodba izgovori, se tudi izverši.

Drugi oddelek.

Pogled v nebesa.

1. Pravična in popolnoma čista duša gre precej v nebesa.

Razsodba je izrečena. Pravična, sveta, vsa čista duša zasliši besedo: „Pojdi v veselje svojega gospoda“. In taisti trenotek gre ta duša v prebivališča v nebesih. Preden ni Jezus Kristus s svojo smertjo na križu tiste ločivne stene odmaknil, ktero je bil Adamov greh postavil med zemljo in nebo, in preden ni s svojim lastnim vnebohodom odrešenemu človeštvu nebes odperl: je šla pravična duša, najsi je bila še tako neomadežana in čista, le v rajsko prebivališče, ki je bilo sicer brez terpljenja, kjer pa vendar še ni bilo neskončnega zveličanja, šla je v Abrahamovo naročje. Tako n. pr. se veli o ubogem Lazarju, da so ga po njegovi smerti angeli nesli v Abrahamovo naročje; in v tem pomenu je tudi Zveličar spokornemu razbojniku na križu nebesa obljubil rekoč: „Še danes boš z mano v raju“. Rekel sem: najsi je duša še tako neomadežana in čista. Kako pravična in sveta je bila n. pr. duša Janeza kerstnika, o katerem je Zveličar sam rekel, da med vsemi, od žene

rojenimi, ni veči od njega ustal. Kako pravična in sveta je bila duša Jožefova, samega rednika in krušnega očeta Jezusovega, ki se je bil ločil v naročju svojega božjega sina! Pa celo tem popolnoma pravičnim in očiščenim dušam so bila prava nebesa tedaj še zaperta. Zdaj pa, ko je Kristus Jezus s svojim lastnim vhomom v nebesa odrešenemu svetu nebesa odperl — zdaj pa čiste in popolnoma pravične duše kar nič ne zaderžuje, da bi prec po ločitvi v nebesa ne stopila. Nasprotna in od cerkve obsojena misel, po kateri bi čiste in pravične duše, mesto da bi koj v nebesa šle, pa do ustatjenja sodni dan v skritih krajih zaderževane bile: kako more ta misel ujemati se z besedami apostelnovimi: „Vemo, da kadar se ta naša pozemeljska hiša podere, dobimo prebivališče od Boga, ne z rokami narejeno, ampak večno hišo v nebesih“. *)

Kako bi se ujemala nasprotna ta misel z besedami, ki jih taisti apostel piše Filipljanom:**) „Želim razvezan biti in s Kristusom bivati!“ Zakaj tako sklepa sv. Gregor po pravici iz teh besedi: ako se dvomiti ne sme, da je Kristus v nebesih, se tudi dvomiti ne sme, da je Pavel v nebesih. ***) In kako bi se skladala taka misel s cerkvenim naukom, da se smejo na pomoč klicati svetniki, naj bi oni za nas prosili? In naposled kako bi se strinjala z vsem kerščanskim mišljenjem sploh? Zakaj kako bi mogel kristjan prenašati misel: vsi ti apostelni, vsi ti sveti spoznovavci, vse te svete device še niso v nebesih; da tedaj ne morejo v nebesih za nas prositi, in da potemtakem ne morejo iz nebes

*) 2 Kor. 5. 1.

** Fil. 1. 23.

***) Dial. 4. c. 25.

svojih pomožnih rok k nam stegovati? Ne, tako ne more biti, in tudi ni, ampak: od telesa se ločiti, pred svojega božjega sodnika iti, zaslišati od njega besedo: „pojdi v veselje svojega gospoda,“ in v nebeška prebivališča stopiti, to se zgodi pravični in popolnoma čisti duši v enem in istim trenutku.

O neskončno srečna duša, ki se naenkrat vzdigneš v tebi pripoznana nebeška prebivališča, ki si rešena vsega pozemskega terpljenja in pozemskih vezi! Kako silno so pobožne, blage, svete duše, ki so šle pred Kristusom na oni svet, po sreči hrepenele, katero ti prec po svoji ločitvi za vekomaj uživaš!

2. Kako veliko je veselje nebeško.

Kadar izgovorim besedo „nebesa,“ in kadar o duši pravim, da je šla v nebesa, o kaki občutki bi morali navdajati moje serce, če zraven pomislim, da sem tudi jaz ustvarjen za nebesa! Zakaj kako neizmerno veliko je veselje v nebesih! Sv. pismo govori o nebeških radostih v posebnih besedah in izrazih in takorekoč mere ne ve. Ono govori o rekah radosti in veselja, govori o nasitjenju in opijanenju samega veselja in blaženosti, govori o tehtnosti slave, govori o nevsahljivih studencih življenja, o čistem večnem petju, o nezvenljivih vencih in kronah; in dasi tudi sv. pismo o nebeškem veselju tolikanj pove, kolikanj človeški jezik povedati more, mu vender še to ni zadosti. Sv. pismo pravi, da veselje nebeško je toliko, da si ga nobena človeška pamet še misliti ne more, in noben človeški jezik ne dopovedati. „Nobeno oko še ni videlo, nobeno uho še ni slišalo, in nobeno človeško serce še ni občutilo, kaj je Bog pripravil tem, ki njega ljubijo.“

Iz takega opisovanja so se učili svetniki in veliki cerkveni učeniki. Da nam veselje nebeško le nekoliko razjasnijo, rabijo oni take izraze, podobe in prilike, ki bi bile kolikor mogoče velike, in vender nam še pripomnijo, da tudi te presiljene znamenitve so še daleč daleč za resnico.

Kako lepa je, n. pr. prilika, ki nam jo pravi sv. Gregor veliki, da nam nebeško veselje predoči.

Misli si, pravi on, žensko, ki je blizu poroda, in ktero nagloma veržejo v temno ječo, kjer ima prebiti do svojega poroda. Ali ona je obsojena, da mora tudi po rojstvu svoje ostale dni v temni tej ječi prebiti, in svoje dete v nji izrediti. Ker je dete zmeraj v temni ječi živelo, in nobene stvari na svetu ne pozna, ne čistega solnca, ne lepih zvezd, ne prijetnih trat, bi mu rada mati o teh stvareh kaj povedala, in kaj stori? Pokaže mu lampico ali malo voščeno svečo, gorečo. S tem pomočkom poskuša, kolikor mogoče, otroku dopovedati, lepoto jasnega dneva in lepoto svitle noči, ter mu govori: dete moje, solnce, mesec pa zvezde imajo tej luči nekam podobno svetlobo, pa še veliko več. Toda otrok, ki teh stvari sam nikdar ni videl, nikakor ne more dorazumeti, kakšna je svetloba, o kateri mati govori? Nato si mati prizadeva, da bi otroku dopovedala, kakšni so griči in vertovi, kjer raste vsakoverstno sadno drevje, na drevju pa zrelo sadje: jabolka, češnje, hruške, oranže, i. t. d., ter mu pokaže par drevesnih listov, rekoč: vidiš, otrok moj, sadno drevje ima tako listje. Potem mu še pokaže eno jabelko, eno hruško, rekoč: ta drevesa so polna takošnega sadja; ali niso prelepa za pogled? Toda otrok ne more vedeti, kaj vse to pomenja in ostane neveden, kakor prej. Ne more razviditi, kako

je vse to narejeno, vsaj tudi to, kar mu kaže mati, ni nič v primeri z resnico samo.

Ravno tako je, pravi sveti cerkveni učenik, z vsem, s čimurkoli bi vam pojasnovali velikost in slavo in blaženost in prijetnost in lepoto nebeško. Zakaj lampica je podobniši solncu, in listje podobniši drevju, kakor je solnčna svetloba podobna nebeški svetlobi, ki jo nebeščani uživajo v svoji slavi. In kaj je lepota spomladi z vsemi njenimi cveticami in tratami in zelenjem, kaj je lepota sadunosnih dreves in rumenega žita na polju proti lepoti teh nebeških livad večne blaženosti, ki vse neskončno presega, kar moremo o nji reči ali si misliti!

Taka je tedaj lepa prilika velikega sv. Gregorja. In keder o nebesih mislimo ali govorimo, imejmo to ali podobno priliko pred očmi. Treba je pogosto misliti na nebesa, in pogosto o njih govoriti. Koliko več nebes bi bilo na tej revni zemlji, ko bi se več z duhom in srcem k nebesom povzdigali! Koliko ložej bi nam bila naša dela, koliko bolj modre bi bile naše besede in pogovori, koliko laglje prenašljivo bi bilo naše terpljenje, koliko lepši in užitniši bi bile naše radosti, ko bi bilo vse bolj pomešano z nebeškim hrepenenjem, z nebeškim upanjem, z nebeškim mišljenjem! Pri tem bi imeli pa vselej tudi pomniti, da karkoli si moremo o nebesih misliti, še senca ni proti temu, kar so res. „O to veličastvo nebes“, vsklikne navdušeno sv. Avguštin, „je tako veliko nad vsaki popis, da en sam dan, preživljen v teh nebeških prebivališčih, bi že preobilno nadomestil célo življenje polno terpljenja, britkosti in strahu.... O morje zveličanja, kako neizmerno si, tam v nebesih je pravičnost naša jed, modrost naša pijača, nevmerljivost naša lepota, večnost naše stanovališče!“

3. Gledanje božje je bistveno dobro nebeško.

Tako preobilne, našo pamet presegajoče radosti nebeške morejo biti pa le tedaj, če izvirajo iz užitka neskončnih dobrot. Neskončno dober pa je le Bog, in zanj ravno je ustvarjena moja duša. Karkoli je končno, časno, je ne more popolnoma zadovoljiti; in ko bi bil moji duši v nebesih na ponudbo užitek vseh stvarjenih, toraj nepopolnih dobrot skupaj, užitek nestvarjene, toraj neskončne dobrote, ki je Bog, pa odrečen, bi duša tudi v nebesih ne bila popolnoma blažena, toraj bi ji nebesa vendar še ne bila nebesa. „Naše serce, o Bog, si zase ustvaril, in ni pokojno, dokler v tebi ne počiva“. Boga morem pa tudi že tukaj na zemlji imeti. Imam ga, ko ga ljubim. Zakaj Boga ljubiti se pravi, s svojo voljo in s svojim srcem z Bogom združen biti. „Če me kdo ljubi“, pravi Zveličar, „bo deržal mojo besedo, in moj oče ga bo ljubil, k njemu bova prišla in pri njem stanovala“. *) Toda na zemlji tukaj morem Boga le nepopolno imeti. Kadar ga imam, nisem nikdar varen in zagotovljen, da ga zopet ne izgubim; da ga pa obderžim, se moram takorekoč vsaki dan na novo zanj boriti. Tudi ga ne morem tukaj popolnoma ljubiti, ker ga ne morem popolnoma spoznati. Tukaj ga spoznavam le iz vere, jako nepopolno. Da ga popolnoma spoznam, in ga toraj popolnoma ljubim ter imam, ga moram gledati od obličja. To gledanje božje pa mi je za nebesa prihraneno. „Zdaj smo“, piše apostel Janez, „otroci božji. Očitno pa še ni, kaj bomo. Vemo

*) J. 14. 23.

pa, da kadar se prikaže, mu bomo podobni, zakaj gledali ga bomo, kakor je“. *)

To gledanje božje je bistveno dobrota nebeška, in takošna se razodeva v trojnem oziru.

Kadar gledam Boga, ga prvič ljubim, pa imam popolnoma. Zakaj Boga popolnoma spoznati, in njega popolnoma ljubiti pa imeti, je taisto. „Zatorej“, vsklikne sv. Avguštin, „zatorej sem te, o večno stara in večno nova lepota, doslej tako malo ljubil, ker sem te tako malo poznal“.

Kadar gledam Boga, ga drugič imam neizgubljivo. Zakaj Boga, neskončno dobro, gledati, in od njega se zopet proč obrniti k neskončno manjšim stvarjem — kar edino je greh — to je nemogoče. Manjši dobro tukaj na zemlji morem zato višej ceniti ko neskončno veči dobro, ker je manjši dobro blizu mene, ker se da prijeti, veči dobro pa je nekam oddaljeno, se ne da prijeti, se ne da gledati. Boga, največe in neskončno dobro gledati, njega vedno in neizgubljivo imeti in ob enem spoznati, da ga bomo večno in neizgubljivo imeli, to je zopet taisto.

Kadar gledam Boga, t. j. kadar ga popolnoma in neizgubljivo imam, ga tretjič uživam, se ga veselim, sem blažen v njem, in kakor apostel Janez pravi, sem mu podoben, t. j. podoben v ljubezni, s katero se sam ljubi, podoben v blaženosti, s katero je sam v sebi blažen.

Ktere besede bi bile torej dovoljne, da bi blaženost Boga gledajoče duše dopovedale. In ako ravno govori sv. pismo o reki veselja, o upijanjenju radosti,

*) J. 3. 2.

o nasičenju zveličanja, o gledanju božjega obličja, je vender vse to le slab popis tega, kar je res. Zakaj kdo more neskončnost dopovedati! „Tvoja neskončnost, o Bog“, kliče sv. Avguštin, „je neskončnost veselja, s katero svoje služabnike v nebesih nasituješ. Ti sam si velik, o Bog, tvoja velikost je brez mere, zakladi tvoje modrosti so brez števila, tvoja dobrota je brez meje: pa tudi povernitev in plačilo za nas je brez mere, brez števila in meje; zakaj ti sam si, kateri te nam v plačilo in blaženost da“.

4. Luč nebeške slave.

Do tega gledanja božjega se pa duša ne povzdigne iz svojih lastnih natornih moči. Dalja med temi natornimi močmi pa to neskončno dobroto je neskončna dalja. Da mora duša Boga gledati, mora dobiti nadnatorne zmožnosti. Ta nadnatorna zmožnost duše, da more gledati Boga, je pa tako imenovana luč slave, ktera je z natornim duhovnim vidom nekako v taki primeri, kakor telesna luč s telesnim vidom. Telesno oko naj bo še tako zdravo in popolno, vender brez luči ničesar de vidi. Tako tudi oko duše, najsi bo še tako čisto, ne more videti neskončnega Boga brez luči, na novo ji dane.

Ta luč slave je tedaj zadnja velika milost, s katero Bog vse milosti, ki jih duši na zemlji podeli, doverši in ovenča. Luč milosti pripravlja dušo na nebeško blaženost, luč slave pa jo pripelje v ono blaženost in vanjo vtopi.

Ta luč slave je ona luč, ki stori, da božja svetloba v dušo sveti, da jo spremeni, in jo popolnoma podobo božjo naredi, po izreku apostelna Janeza: „Keder

se prikaže, mu bomo podobni, zakaj gledali ga bomo, kakor je“.

Ta luč svetlobe je ona luč, o kateri sveti pevec govori: „V tvoji svetlobi gledamo luč“, *) in v razodenju sv. Janeza stoji: „Mesto pa, namreč večno mesto božje, ne potrebuje ne solnca ne meseca, da bi svetila v njem, zakaj veličastvo božje ga razsvetljuje, in njegova luč je jagnje“. **)

Ta luč slave je ona luč, ki jo rajncim želim, ko molim: „Gospod, daj jim večni pokoj, in večna luč naj jim sveti“. In kaj morem samemu sebi lepšega želeti, od Boga si lepšega prositi, kakor da moji duši, ko mi bo oko v smrti ugasovalo, ta luč večnosti zasije! Kako prijetna je telesna solnčna luč! Pa kaj je ta proti luči vere! In kako neprimerno prijetniši ko ta luč vere, s katero Boga le kakor v zercalu vidim, je luč slave, s katero vidim večno solnce duhov od obličja do obličja, s katero spoznavam neskončnega Boga, kakor sem sam spoznan! O prižgite mi, ko umiram, blagoslovljeno luč, da mi predpodobuje to luč večne slave! O Bog, ne odtegni mi, kadar mi pozemska luč ugasne, nebeške te in večne luči!

5. Da duša Boga popolnejši gleda memo druge.

Gledanje Boga samega je bistveno in torej vsem zveličanim skupno dobro nebeške blaženosti, je taisti denar, ki se vsem do konca zvestim delavcem v vinogradu na onem svetu izplačuje. To gledanje božje pa ni pri vseh zveličanih enako popolnoma. Ona duša

*) Ps. 35, 10.

**) Raz. 21, 23.

gleda Boga popolnejši, kateri je vlita popolnejši luč slave; popolnejši luč slave pa ima vlito ona duša, ki ima popolnejši ljubezen, t. j. ki se je s popolnejši ljubeznijo iz časnosti ločila. Zakaj veči ljubezni pristoji tudi veči plačilo, in kolikor veči je ljubezen duše, toliko veči je njeno hrepenenje po ljubljencu, veči hrepenenje pa dušo sposobnejši stori, da prejme luč slave v veči meri.

Ali se ne zgodi tudi v natornem redu stvari, da enega ter istega predmeta ne vidijo vsi enako, da ga vidijo najboljše oni, ki ga z največi znanjem in ljubeznijo ogledujejo?

Kakor neskončno različne so stopinje ljubezni, v katerih se duša od tukaj loči, tako neskončno različne so tudi stopinje njenega bolj ali manj popolnoma gledanja božjega, podobno zvezdam na nebu, ki tudi niso vse enako svetle. Zakaj, „drugači“, pravi apostel, je svetloba solnca, drugači svetloba meseca, drugači svetloba zvezd, kajti zvezda se od zvezde razlikuje po svetlobi“. *)

Kdor pa bolj popolnoma Boga vidi in gleda; oni uživa tudi bolj popolno srečo in blaženost, kar pomenjajo ravno ona različna stanovanja v hiši večnega Očeta. **)

Vsi svetniki v nebesih so slave polni in neizrekljivo srečni. Toda drugačno slavo ima, da molčimo o Jezusu Kristusu, kralju vseh svetnikov, Marija, ktera naslonena na svojega ljubega sina, ima najbližej njega svoj prestol, in ž njim v nebesih in na zemlji vlada. Drugačno slavo imajo apostelni, ki so za Kristusa vse zapustili, in ki so zdaj na dvanajstere sedeže Izraelove

*) 1. Kor. 15, 41.

**) J. 14. 2.

postavljeni. Drugačno slavo imajo mučenci, ki so bili vredni spoznani, za Kristusa svojo kri preliti. Drugačno slavo imajo sveti spoznavavci in cerkveni učeniki, ki so s svetlobo svojega življenja in svojega učenja svet razsvetljevali, in ki se zdaj svetijo v nebesih kakor zvezde. Drugačno slavo imajo v nebesih svete device, ki si niso družega razen božjega ženina izvolile, in ki mu zdaj v nebesih novo pesem pojejo, ktere nihče drugi ne pozna. Drugačno slavo imajo svete žene pa udove, ktere, na tem svetu zapuščene, so le v Boga zaupale, in torej Boga za svojo dedšino dobile. Vseh teh svetih slava je različna, različne po slavi in zveličanju so verste, različni po slavi in zveličanju so udje teh versta, in kakor ni enakosti med bogoljubnimi na zemlji, tako je ni tudi v nebesih, ker se v vseh teh stopnjah veličastvo božje toliko lepši razodeva, veličastvo, ki je povsod čudovito, v svetnikih pa najčudovitejši.

Ne smem pa misliti, da te stopnje zveličanja, ki jih duše po ločitvi dosežejo, se v nebesih spreminjajo.

Ne, v tem oziru ni zveličanim ne napredka ne nazadka. Napredek in nazadek glede popolnosti je le na tej zemlji, tam je le pokoj v Bogu. Namen je dosežen, in od tega namena naprej ali nazaj po naredbi modrosti božje ni druge nadaljne stopinje.

Kdor ima manjši stopnjo zveličanja, ne zavida družega, ki ima večji stopnjo, ampak še veseli se, da ima večji stopnjo; zakaj vsaki zveličani se veseli nad zveličanjem družih, kakor nad svojim lastnim. Vsi zveličani imajo v popolnem pomenu le eno serce in eno dušo, zakaj vsi hočejo v popolnem pomenu le to, kar Bog hoče.

6. Če Boga gledajoča duša v Bogu vse gleda.

„Kaj je pač to“, pravi sv. Gregor veliki, „kar bi tisti ne gledali, ki gledajo vsegledajočega Boga samega“. *) Te besede svetega učenika pa ne smemo napačno umeti. Ne smem misliti, kakor da Boga gledajoča duša sploh vse gleda, t. j. da vse spoznava, vse v krogu nature, vse v krogu milosti, vse prihodne ali samo le mogoče reči, vse skrivnosti sklepov božjih, vsa brezna neskončne moči, modrosti in dobrote božje. Ko bi Boga gledajoča duša vse to spoznala, bi bila kakor Bog, vse spoznavajoča, vsevedoča. Celó zveličani angeli niso vsevedoči, ker po jasni besedi Zveličarja božjega ne vedo ne dneva ne ure vesoljne sodbe. Res, ko bi Boga gledajoča duša vse spoznala, bi Boga ravno tako popolnoma poznala, kakor se Bog sam sebe pozna: ona bi Boga dorazumela. Kakor se more pa le Bog sam sebe neskončno popolnoma ljubiti, tako more tudi le on sam sebe neskončno popolnoma spoznati in dorazumeti; ustvarjena, omejena bitja ga morejo pa celó v nebesih le bolj ali manj popolnoma poznati.

Imenovani izrek sv. cerkvenega učenika je tedaj tako umeti, da Boga gledajoča duša vse ono v Bogu gleda in spozna, kar spoznati ji je odločeno.

Del njenega zveličanja je tudi spoznanje potov, po katerih jo je Bog vodil: kako je Bog od vekomaj v svojo roko jo zarisal in si jo izvolil, katerih pomočkov se je bil poslužil, da jo k večnemu namenu pripelje, ktera so bila navdajanja in nagibanja milosti njegove; kako je vse, karkoli se ji je zgodilo, sreča in nesreča,

*) 4. dial. 33.

žalost in veselje, dobitok in zgubitek, čast in zaničevanje, priznanje in preziranje, zdravje in bolezen, prijateljstvo in sovraštvo, njena smert o ravno tej uri, ne prej ne poznej, kako so celó njeni prestopki in grehi, na kratko, kako je vse vse v njeni prid služilo. Kako temne in nevganljive so se ji v življenju pogostoma zdele božje naredbe, in kako nerazumljiva njegova voditev! Zdaj pa uživa toliko zveličanje, ter natanko spoznava pota božja, po katerih jo je vodila samo božja modrost, dobrota pa usmiljenje!

Del njenega zveličanja je tudi spoznanje potov, po katerih je Bog tiste vodil ali jih še vodi, s kterimi je bila v pozemskem življenju tesno zvezana, n. pr. starše, otroke, soproga ali soprogo, brate, sestre, prijatelje, dobrotnike, gojence.

Te tesne vezi so bile sicer le v pozemskem življenju, ali take časne vezî imajo večne nasledke, in vezî ljubezni celó smert ne preterga. Boga ljubeča duša ne more ljubezni, s katero je bližnjega v Bogu ljubila, na tej zemlji pustiti; ampak ta njena ljubezen se pred stolom božjim še poviša in poblaži. Ta ljubezen tudi stori, da ji usoda na zemlji ostalih ni prazna stvar. Hrepenenje, da bi spoznala pota, po kateri na zemlji ostali hodijo, in da bi spoznala božjo voditev, je prenaravno, in Bog tega tako naravnega hrepenenja ne more pustiti neizpolnenega. Duša pa teh njo zadevajočih stvari na zemlji ne pozna iz sebe, ampak jih vidi le v luči božji, ki jo obdaja.

Da to poznavanje stvari na zemlji pri zveličanih v nebesih tudi napreduje, je jasno. To poznanje more in bo pri njih napredovalo do konca sveta, pa ne da bi zavoljo tega kdaj kako večji stopinjo zveličanja dosegli.

Del zveličanja Boga gledajoče duše je tudi spoznanje, da morejo za zveličanje bratov svojih na zemlji ostalih kaj storiti, namreč s tem, da zanje pred stolom božjim prosijo. One prosijo za svoje na zemlji potujoče brate, zlasti če se jim v molitev priporoče. Za to priporočevanje morajo pa vedeti. Tega pa zopet ne vedo iz sebe, ampak one spoznajo to v luči božji, ki jim sveti.

Kar je pa naposled bistveno dobro Boga gledajoče duše, to je popolnoma spoznanje Boga samega, popolnoma spoznanje njegove moči, njegove modrosti, njegove ljubezni, njegovega usmiljenja, velikosti njegove in veličastva. Sicer duša ne pozna, dasi vidi Boga v luči slave, vse visokosti in globokosti, neizmernih breznov njegove božje velikosti in veličasti; vendar pa pozna v tej luči slave Boga popolnejši, kakor bi ga mogla poznati najvišji učenost na zemlji. Zakaj apostel imenuje spoznanje znanosti tukaj na zemlji kerparino, drobnino v primeri s spoznanjem božjim na unem svetu. Ali ne ljubimo Boga, kolikor ga spoznamo? Koliko čistejši in popolnejši pa je ljubezen božja v nebeški domovini, memo te, ki jo imamo tukaj na našem potovanju!

7. Snidenje in spoznanje v nebesih.

Razen tega, kar je v nebeškem zveličanju bistveno, t. j. razen gledanja božjega, razločevati je tudi pridjano ali priverženo blaženost. Najimenoitnejši je: družba zveličanih tovarišev. Izmed nagonov, ki so človeški natori pristvarjeni in se ne dajo zatreti, je družni nagon, t. j. nagnenje, da mora človek v družbi živeti. Zato se človek imenuje družno bitje. Na družbo sem navezan od prvega trenutka svojega bivanja. Družbi se imam

največ zahvaliti glede mojega telesnega in dušnega razvoja; v družbi se razodevajo skoro vse moje človeške čednosti: vsako veselje se mi povikša, vsako terpljenje pomanjša, če ga komu drugemu povem; veselje in terpljenje sobratovo čutim tudi jaz, to sočutje mi je vrojeno. Glede višega, verskega življenja se potrebnost druženja še bolj kaže. Kristus je ustanovil versko družbo, cerkev, kraljestvo božje na zemlji, ker je tako društvo človeški naturi potrebno. Vender pa tej moji družni potrebnosti na zemlji ni popolnoma zadoščeno. Kajti ljudje, ki so z vezmi nature in milosti tako tesno zvezani, gredo po tisočerih napčenostih, predsodkih in strastih vsaksebi, se ločijo. Človek, po natori in po milosti, najbolj družno bitje, je po grehu najbolj proti družno. Koliko samopridnosti, častihlepnosti, zavisti, lakomnosti, škodoželjnosti ne prebiva na tej merzli, ozki zemlji! Popolnoma kraljestvo božje so nebesa. Tam gori pa Boga uživajoča duša to največje dobro ne uživa sama, ampak uživa ga z milijoni naj bolj blazih duš, z milijoni ljubezni gorečih duhov. In koliko obilno blaženosti ne izvira Boga gledaječi duši iz tega, da je ustrezno njenemu nagibu, po skupnosti in družabnosti, ker v najbolj tesni zvezi živi z najčistejšimi bitji, z vsemi očaki, preroki, apostelni, z vsemi svetimi mučenci in spoznavci, z vsemi ljubezni gorečimi angelskimi duhovi, s kerubi in serafi, in s kraljem ter s kraljico vseh angelov in svetnikov samima, s Kristusom pa Marijo!

Pa v nebesih ne bom samo skupaj prebival z vsemi temi zveličanimi tovariši, ampak jih bom tudi poznal. Tam pred stolom božjim bom vse spoznal, ktere sem v življenju poznal, in ki so za mano prišli v lepa nebesa. Kako pač boli pogostoma ločitev, ki

jo smert stori med temi, ki so se ljubili na zemlji: ločitev starišev od otrok, otrok od starišev, ločitev dragih zakonskih, ločitev od bratov in sester, sorodnikov in prijateljev! Kaj more to bolečino pomanjšati, če ne upanje zopetne združitve, ne še le na sodni dan, ampak že čez „malo“, tam gori pred stolom božjim! Jeli more biti sladko to upanje le prazna zmota?

Nedvojno je, da spremenenje na taborski gori je predpodoba nebeškega zveličanja. O tem spremenjenju se prikažeta Zveličarju Mojzes in Elija, ž njim govorniki, in trije učenci, ki njiju še nikdar niso videli, ju spoznajo.

Ali ni spremenenje tudi v tem pomenu — predpodoba tega, kar imamo v tem oziru v nebesih pričakovati? Ali ne pravi Zveličar sam poslovljeva se od svojih učencev: „Še malo, in svet me več ne vidi. Vi pa me boste videli, ker živim, in ker boste tudi vi živeli.“ *) In če jim Gospod v teh besedah obljubi, da ga bodo v nebesih zopet videli, ali ni v tem obetanju ob enem povedano, da se bodo tudi med sabo videli, in ne samo zopet videli, ampak tudi spoznali. In ali ne velja to obetanje vsem njegovim zvestim učencem vseh časov?

Ne prašaj: kako je mogoče, da od teles ločene duše, ki nimajo petero počutkov, se ob prestolu božjem vidijo in govore? Sv. Avguštin pripoveduje nekde v svojih spisih, da je poznal zdravnika, v Rimu in Kartagi preslovečega moža, ki se je odlikoval po zdravilski umetnosti pa tudi z imenitnim kerščanskim čednostmi. Zlasti je bil usmiljen do ubogih, ktere je zastonj zdra-

*) J. 14, 19; — 16, 17.

vil, Bog pa mu je to usmiljenje do ubozih povernil z usmiljenjem do njega samega, da ga je iz zmote iztergal, v katero je bil kot mladenič zabredel. Kakor je namreč sv. Avguštinu ta zdravnik pravil, je jel ko mladenič dvomiti, jeli more duša, ločena od telesa, kaj slišati, videti, razumeti. V tej zmoti je bil nekoč zaspal; spečemu pa se mu je prikazal lep mladenič, ki ga je nagovoril z besedami: „Pojdi z mano“. Lepi ta mladenič ga je peljal na to na veliko prostrano trato. Tukaj mu je dal videti velike čudne reči, in slišati lepo godbo, ki ga je zbudila. Nekaj časa potem se mu lepi mladenič spet prikaže, ter ga praša: „Ali me še poznaš?“ „Poznam te“, odgovori zdravnik, „zakaj ti si, ki si me peljal na ono veliko in prostrano trato, kjer sem slišal tako lepo godbo“. „Ali kako me pa moreš videti in spoznati?“ odgovori mladenič; „kje so pa tvoje oči?“ „Moje oči“ odverne zdravnik, „so na mojem telesu“. „Kje pa je tvoje telo?“ „V postelji je“. „Ali so tvoje oči odperete ali zaperte?“ „Zaperte so“. „Če so zaperte, kako pa moreš videti? Zdaj pa spoznaj, ko me vidiš in me tako dobro poznaš, ako-ravno so tvoje oči zaperte, in ki si godbo slišal, če so tudi tvoj počutki spali, — spoznaj, da (onstranska) opravila duha niso (kakor tukaj) odvisna od počutkov, in da more torej tudi od telesa ločena duša (bodi si kakorkoli) videti, slišati, premišljevati, in spoznavati. Tako je govoril mladeneč in je zginil; zdravnik pa je bil svoje zmote rešen za vselej“. Tako pripoveduje sv. Avguštin. Akoravno ne vem, kako se zveličani v nebesih zopet vidijo in spoznajo, dvomiti nikakor ne morem, da se resnično zopet vidijo in poznajo. O kako sladko in povzdigujoče je to upanje, zlasti za nas, ktere

je že toliko dragih zapustilo. O sladko, povzdigujoče upanje, o velika, vzvišena kerščanska vera, ki si nam porok, da se tako lepo upanje uresniči!

8. Nebeška kronica (avréola).

(Svetnikov zlati odsev).

K pridjanim blaženostim nebeškega zveličanja je šteti tudi kronica svetnikov, ali tako zvani odsev svetnikov (auréola).

Bistvena blaženost v nebeškem zveličanju je gledanje Boga samega, kar imenuje sv. pismo, in ss. cerkveni učeniki tudi krono ali zlatokrono, (corona aurea, ali kraje: aurea) in sicer iz dvojnega uzroka. Pervič je kerščansko življenje boj, nebeški zveličanci pa, ki so v tem boju srečno zmagali na zemlji, nosijo znamenje te svoje zmage; znamenje zmage pa je krona. Nebeški zveličanci, ki so z Bogom tesno skleneni, in ki so deležni velikosti njegove in blaženosti, so deležni tudi kraljevega gospostva njegovega; znamenje kraljeve moči in gospostva je pa zopet krona. Krona, bistvena blaženost nebeška, se pa zasluži z ljubeznijo. Ljubezen je korenina vsega zasluženja. Če dobra dela ne nosijo kraljevega vtisa ljubezni, nimajo v nebesih nobene veljave, naj bodo sicer še tako lepa in svetla. Če so pa dobra dela s tem pečatom ljubezni olepšana, zaslužijo najprej bistveno ali glavno plačilo, ki se ljubezni daje; za posebno čednost pa, ki iz ljubezni prihaja, zaslužijo še posebno, glavnemu in prvemu dodano plačilo: oni dobe še posebno veselje verhu onega, kar je razen ljubezni v dobrem delu sicer še hvalevrednega. Ker se pa bistveno, z ljubeznijo zaslužno nebeško plačilo ime-

nuje krona, zlata krona, imenuje se ono, k bistvenemu plačilu pridjano plačilo, ker je manjši od onega tudi z manjšavno besedo kronica.

V nebesih so vsi svetniki zmagovavci. Vsi, razun malih koj po sv. krstu umerlih otrok, so zmagoslavno veliki boj izbojevali. Tu vidim nekoga, ki je premagal ljubezen do posvetnega blaga, in da bi ubogemu Jezusu podobniši bil, je prostovoljno ubog postal; druge vidim, ki so premagali ljubezen do moči in slave, ter žezlo in krono prostovoljno položili k nogam večnega kralja, da bi podobniši bili božjemu Jezusu, ki je na svet prišel, ne da bi še njemu drugi stregli, ampak da bi On drugim služil. Zopet druge vidim, ki so premagali ljubezen do veselje in ugodnega življenja, ki so si namestu radosti polnega življenja raje izvolili z Jezusom po ternjevi poti hoditi, ter ž njim kelih terpljenja piti. In koliko svetnikov v nebesih je premagalo celó ljubezen do življenja samega, ki so dali kot kervave priče svoje življenje za Jezusa, ali pa so živeli vse svoje žive dni slavno, nekervavo mučenje v junaškem zatajevanju samega sebe, v nočnem čuvanju, postu in molitvi! Vsi ti se nam kažejo v razodenju sv. Janeza ovenčani z zmagovavsko krono in s palmami v rokah. S posebno zmagovavsko krono, s kronico, so pa ovenčani oni svetniki nebeški, katerih zmaga nad svetom in mesom in hudičem je še posebno svetla in slavna: to so device, mučenci in ss. učeniki cerkve. Kajti v boju proti mesu izbojevali so si najsvetlejši zmago oni, ki so se mesenega veselja popolno zderžali, torej ss. device; v boju proti svetu izborili so si najsvetlejši zmago oni, ki so preganjani zavoljo pravice darovali svoje življenje, torej ss. mučenci; v boju proti hudiču so pridobili naj-

svetlejši zmago oni, ki so duš sovražnika pregnali ne samo iz svojega lastnega serca, ampak tudi iz serc drugih, torej učeni ki kerščanske resnice.

Te tri verste svetnikov so Kristusu posebno podobne, ker je Kristus najbolj kralj prerokov, mučencev in devic. *)

Pri tem se pa ne sme pozabiti, da kakor je glede bistvenega plačila, nebeške krone, neskončno veliko različnih stopinj, tako ji je tudi glede tega pridjanega plačila, namreč kronice. Kolikor hujši in nevarniši je bil boj, toliko veličastniši je krona zmagovavcem.

O, da bi pač, kadar se mi je hudo in težko bojevali, večkrat pogledal tje gori, kjer mi je spravljena dvakrat lepši krona. Kako srečen bom, ko se bom spominjal tistih djanj, ki sem jih doveršil v hudem boju, bojujoč se do kervi!

9. Če so poveličani v nebesih užaljeni, kadar se spomnijo svojih prejšnjih grehov.

Če zveličani v nebesih iz svojih del, ki so jih tukaj delali, toliko zveličanskega veselja uživajo, ali so pa morda žalostni, keder se spomnijo svojih poprejštorjenih grehov, ali pa se jih morda nič več ne spominjajo? Ne to, ne ono. Njih poprejšni grehi so zbrisani, z dolgom in s kazenmi vred, zakaj ko bi ne bili, in ko bi zveličani svojih „oblačil ne bili oprali v kervi jagnjetovi,“ kako bi bili sploh v nebesa prišli, kamer nečistega nič ne more? Zavoljo tega pa grehov svojih vender niso pozabili. Kajti če so prej grešili, so za grehe

*) Tom. A. Suppl. Summ. theol. 3. p. 97. art. 11.

svoje tudi pokoro storili: ali se zdaj ne vesele v nebesih svoje pokore? — kako bi se je pa veselili, ko bi se ne spominjali svojih grehov, ktere so s pokoro omili? Po drugi strani pa tudi niso žalostni, kadar se grehov svojih spomnijo. Tudi ne morejo biti, kajti v nebesih ni več bolečine pa tudi žalosti ne. Spokorne solze so obrisane, veselje nad pokoro pa vekomaj terpi. Vekomaj se glasi iz ust pomiloščenih zveličanih hvala usmiljenja božjega, ki jim je njih grehe odpustil. „Usmiljenosti tvoje, o gospod, bom vekomaj prepeval.“ O sveti spokornik David, o velika spokornica Magdalena, o vsi sveti spokorniki, ki ste svoja oblačila oprali v kervi jagnjetovi: koliko grenkih solza ste v solzni dolini izjokali nad svojimi grehi! Kako veliko pa je zdaj tudi vaše veselje nad storjeno pokoro, in kako navdušeno slavite usmiljenosti božje!

10. Če so zveličani v nebesih užaljeni, kadar pogledajo na pogubljene v peklu.

Da zveličani v nebesih vedo za terpljenje pogubljenih v peklu, to uči z drugimi ss. očeti sveti angelski učenik. „Zveličanim v nebesih“, pravi, „ne sme biti nič prikrajšanega, kar spada k popolnosti njih zveličanja. Vsako stvar pa bolje spoznavamo, če jo primerjamo z nasprotno.*) Da se torej zveličani v nebesih zveličanja svojega še bolj vesele, in Boga zanj še bolj hvalijo, jim je dodeljeno, da muke pogubljenih poznajo.

Toda sočutja, usmiljenja, pa zveličani v nebesih nimajo s temi nesrečnimi dušami. Tukaj na zemlji je pač tako, da občutek, utis, prej nastane, preden ga

*) Po izreku: *contraria juxta posita magis elucescunt.*

pamet ali pametna volja dopusti; ali tam v nebesih so pa vse nižje dušne zmožnosti popolnoma podvržene pameti. Pamet pa tako sodi, da sočutje je ondaj na svojem mestu, kadar se more želeči, da bi bilo hudo odpravljeno; kadar se torej ne more in ne sme želeči, tedaj tudi sočutja ni. Dokler so grešniki še tukaj na zemlji, morejo iz grešnega svojega stanu prestopiti v stan pravičnosti; in zatoorej moremo in moramo po zgledu Zveličarja Božjega in ljubitelja duš ž njimi sočutje imeti, jih milovati. Pogubljeni v peklu pa ne morejo več rešeni biti iz svojega stanu, in zatoorej zveličani v nebesih ž njimi ne morejo sočutja imeti; tudi ne, ko bi bili njih sorodniki, stariši, otroci, bratje, sestre, prijatelji*). Po naših sedanjih občutkih se nam zdi, da je to nemogoče. Kako, si mislim, kako bi me v nebesih ne bolelo, da so v peklu moji stariši, moji otroci, moja žena ali moj mož, moji bratje ali moje sestre, moji prijatelji, ko bi vedel, da v peklu terpe! Toda, pomniti je, da stvari na onem svetn ne smemo šoditi po naših sedanjih občutkih, ampak soditi jih moramo pri luči, ki nam jo vera daje. Vera pa, ta mi ne dopušča misliti, da bi se nam moglo zveličanje v nebesih s čim skaliti. Zveličanje pa bi bilo skaljeno, bi ne bilo popolnoma, ko bi zveličani pogubljene milovali, ko bi jih terpljenje njihovo bolelo.

Tudi iz družega vzroka je nemogoče, da bi zveličani boleče sočutje imeli s pogubljenimi, to bi ne bilo po načelih vere. Po besedi sv. Avgušтина je zveličanje v tem, da vse imaš, kar hočeš, da pa le pravo hočeš. Pravo hočeš pa le tedaj, kadar to hočeš, kar Bog hoče.

*) Tom. A. suppl. Sum. th. p. 3. q. 96. a. 1.

Ker so pa zveličani z božjo voljo popolnoma skleneni, zatorej so tudi popolnoma zadovoljni z naredbami njegove božje pravice. Kajti božja pravica je, ktera je grešnikom kazni peklenške odkazala, in ki se v njih poveljuje. O milujte vender duše, ktere ljubite, in pomagajte jim iz njih grešnega stanu, dokler so na zemlji; ker vse milovanje bi bilo zastonj potem, ko so obsojene.

11. Kaj delajo zveličani v nebesih?

Sploh pripoznani bogoslovski postavek je: da zveličanje ne obstoji toliko v tem ali onem stanju, kolikor v djanjih, ki iz tega stanja izvirajo; zakaj djanja so takorekoč sadovi tega stanja. Kakšna so pa djanja, kakšna so opravila zveličanih? Odgovor: oni gledajo Boga, ljubijo ga in hvalijo. „Po tem“, pravi sveti pevec na Patmu, „po tem sem videl veliko trumo, ktere ni mogel nihče šteti, iz vseh naródiv in rodov in ljudstev in jezikov. Stali so pred stolom in pred jagnjetom, oblečeni v bela oblačila, in palme so imeli v rokah, in klicali so z močnim glasom: Slava našemu Bogu, ki sedi na prestolu, slava jagnjetu! Ino vsi angeli so stali okoli prestola, in okoli starešin, in okoli štirih živih bitij, in so padali pred stolom na svoje obraze, in so molili Boga rekoč: amen, hvala in veličast in modrost in zahvala, čast in oblast in moč bodi našemu Bogu na vse vekomaj, amen“.*)

Tudi na zemlji le med vsemi djanji in opravili človeškimi hvala božja najčastitljivši. Ali tukaj hvala božjo druga potrebna opravila pogosto motijo; hvala

*) Raz. 7. 9.

božja prihaja pogosto iz otožnih pers. S sladkostjo hvale božje se sklepajo na zemlji bolečine hrepenenja; in kar je še bolj žalostno, je to, da hvala božja, ki nam mora biti največi veselje, nam je na zemlji pogostoma velika teža. Kako vse drugačna pa je hvala božja v nebesih! Ondukaj ni solza bližnjemu brisati; ondukaj ni lačnih nasitovati; ondukaj ni nazih oblačiti, in nevednih podučevati. Tamkaj duše ne tarejo skerbi ino vsakdajna opravila. Trud za čednosti, ki je tukaj na zemlji potreben, trud za hrabrost, zmernost, poterpežljivost, čistost, in celó med božjimi čednostmi za vero in upanje, za tega ni več truda v nebesih. Ljubezen le ostane, in najlepší djanje ljubezni božje je hvala božja, in kakor je ta hvala božja v nebesih neprestana, tako je tudi neskončno sladka in veselja polna. Hvali božji ni več, kakor tukaj na zemlji, primešana bolečina hrepenenja, kajti hrepenenje je izpolнено; tudi nikakoršna druga bolečina, ki bi dušo težila in hvalo božjo opovirala. Iz te hvale božje dohaja duši veselje in blaženost, ki je podobna oni, s katero se Bog sam ljubi, in sebe samega uživa.

Tej hvali božji se nikdar ne more pridružiti niti senca naveličanja ali nasitenosti. Zakaj neskončna je velikost in popolnost božja, in celó sami zveličani v nebesih je ne razumejo popolnoma. S hvalo božjo je tedaj zmeraj občudovanje in stermenje skleneno; v tem občudovanju in stermenju pa ne more biti naveličanja.

O neskončno sladke soglasnosti nove pesmi, ki brez prenehanja odmeva po novem Jeruzalemu! o ve nebeške trume, vi angeli in ve spremenene duše, ki polne veselja noč in dan slavite večno dobroto in lepoto, kako blažene ste! Ako pa upam, z vami kdaj veselo

hvalo prepevati, se moram te hvalne pesmi že zdaj od vas učiti, in kolikor v svoji revščini premorem, že v tej solzni dolini svojo hvalo sklepati z vašo.

12. Zveličani v nebesih opravljajo službo priprošnjikov.

Dokler so tukaj na zemlji še potniki, ki so odločeni, da verste presrečnih nebeščanov pomnože, se zveličani tudi na zemeljske potnike ljubeznjivo ozirajo. Saj so, kakor oni, božje podobe in otroci božji, poklicani k taisti dedšini božji, in z vezjo občestva ž njimi tesno v Kristusu zvezani. Nebeščani pa ne gledajo tako na nas, na naše boje in nevarnosti, da bi mi od tega nič koristi imeli, ampak oni so naši resnični pomočniki in pospeševavci našega zveličanja. Oni so naši zveličanski pomočniki, in to v dvojnem oziru. Prvič je njih zasluženje samo že priprošnja za nas pri Bogu; zakaj njih zasluženje v očeh božjih ne zadostuje le njihovi slavi, ampak je tudi nam vspešen pomoček za zveličanje, njih zasluženje je takorekoč vedna djanska priprošnja za nas*), kakor se tudi o kervi Jezusa Kristusa pravi, da neprenehoma kliče za nas k božjemu Očetu, naj bi nam odpustil in se nas vsmilil. Kolikrat se ne reče v sv. pismu, da je Bog izraelskemu ljudstvu usmiljenje izkazal zavoljo njegovih očakov? Ali je pa zasluženje svetnikov nove zaveze manje vredno v božjih očeh? Mi smo ž njimi taista družina božja; ali pa udje taiste družine nimajo vsi enakega deleža? O kdo previdi blagoslov, ki smo ga dobivali iz zasluženja svetnikov dozdej,

*) Cerkev ga imenuje: suffragantia merita (pomožno zasluženje).

nevede? Kolikrat je bilo ravno to zasluženje svetnikov, ki je stopilo med nas in med kaznujočo božjo pravico, in je zadržalo proti nam potegnjeni meč!

S kakšnimi občutki češčenja in hvaležnosti do svetnikov nebeških nas ima ta misel navdajati! Velikrat smo si pa morda tudi sami krivi, če zasluženja svetnikov nismo deležni. Razen tega, da je zasluženje svetnikov vedna djanska priprošnja pred Bogom za nas, oni tudi pred stolom božjim izrekoma, določno za nas prosijo, zlasti pa še, če se jim serčno priporočamo. S tem pa, da se jim priporočamo in jih prosimo, naj molijo za nas, jih same djanski častimo, pa tudi same sebe pripravne delamo, sad njih priprošnje občutiti, od njih pomoč zadobiti. Bodo li njih priprošnje za nas nevspešne? Saj imajo svetniki vse one lastnosti, katerih je treba, da je njih priprošnja dostojna, njih molitev pa vredna uslišana biti! Ker so svetniki, ti naši priprošnjiki najvrednejši molivci, ker so prijatelji in ljubljenci božji, in ker zmeraj prav in pravega prosijo, torej ne smem dvomiti, da Bog njih prošnje vsikdar usliši. Zakaj svetniki v nebesih nečejo ničesar, česar Bog neče, in oni prosijo Boga le tega, kar hočejo, da bi se zgodilo; kar pa Bog hoče, se zgodi vselej, v nebesih in na zemlji.

Ne sme se odvrčati, da svetniki v nebesih ničesar več zaslužiti ne morejo, ker so dokončavši pozemeljsko svoje potovanje izstopili iz stanu zasluževanja. Kar človek z molitvijo doseže, tega v ožjem pomenu ni treba zaslužiti. Radodarnost božja nadomesti manjkajoče zasluženje. Radodarnost božja dodeli, česar se poprosi, dasi ravno danega ni zaslužil ne ta, ki je molil, (svetnik), ne oni, za ktere ga je molil, (človek).

Ne mislimo pa, da ljubezni polna ta služba, ki jo zveličani v nebesih svojim potujočim bratom tukaj na zemlji izkazujejo, njim samim zveličanje manjša ali kakorbodi krati, ampak misliti je, da ta služba jim je veselo opravilo; da jim je, kakor služba angelov varhov, blažena zveličanska služba. Svetniki so veseli, da so zveličani, da gledajo Boga; kaj bi jih pa še veselilo, če ne tisto opravilo, da pomagajo otrokom božjim, ktere ljubijo, in da jih torej k sebi pripeljejo v večno srečno življenje!

Kviško serca!

Dan na dan se glasi tisočero krat izpred altarjev ta klic: „kviško serca!“ In da temu klicu zadostim, moram premišljevati nebesa. Kristus in njegovi apostelni me spominjajo zmeraj nebes; célo sveto evangelje ni družega, ko sporočilo iz nebes za nebesa. Nasproti pa sovražnik moje duše le na to dela, da bi iz moje duše misel na nebesa prepodil, in hrepenenje po nebesih v meni zadušil. Kogar tedaj poslušam, ali glas Zveličarja božjega, ali vabilo satanovo, sem ali jeruzalemski meščan, prebivavec mesta božjega, ali pa sem babilonski meščan, prebivavec mesta sovražnikov božjih. V nebesa pa pridem, če svojega duha in svoje serce od te nizke zemlje pogosto v nebesa povzdigam.

Velike in mnogotere so britkosti tega življenja: pa kolikanj se mi zljajšajo, da jih poterpežljivo in stanovitno prenašam, če pogosto proti nebesam pogledam! Tam ne teče več nobena solza, tam ni čutiti več nobene bolečine: tam pijem iz potokov veselja, ter se nasitujem obličja božjega.

Doklej pa terpe stiske in britkosti tega življenja ? O le „malo“, je rekel božji zveličar slovojemaje od svojih učencev, „le malo, pa se bomo spet videli ; grem, da vam stanovališča pripravim“. O to kratko, to trenutno terpljenje, pa ono neizrekljivo večno veselje nebeško !

Vroč in hud je večkrat boj, ki ga imam s skušnjavami sveta, mesa in hudiča. Pa kako nezvenljivi venci in kako lepe krone čakajo mene zmagovavca v nebesih ! Ino vse te premagane skušnjave, ali se ne bodo ravno tolikeri biseri svetili v moji kroni ?

Delo mi je tukaj doli večkrat prav hudo in težavno ; znoj mi kaplje od čela, in moči mi hočejo pogostoma odreči. Pa doklej terpi to dnevno delo ? skoraj pride večer, ko bom od dela počival, in za moje delo preobilno plačilo užival !

Kako temna in zamotana se mi pogostoma zde pota življenja. Ki trinoško tlačijo pravico in resnico, vidim jih pogostoma visoko povišane, in njih podjetja s svetlimi uspehi ovenčana, a nedolžnost pomandrano in zaničevano : toda kolika luč me bo obdala, in kako svetla bodo moja nekdanj tako mračna pota, ko bom stopil v svetla prebivališča nebeška !

Ne : pogostoma z duhom in srcem se v nebesa povzdigati, pa jih vender ne doseči, to ni mogoče. Nasproti jih pa ravno tako ne morem doseči, če jih izpred oči izgubljam. Kajti nikdar ne bo potnik prišel na svoj odločeni kraj, če se zmeraj tjekaj ne bo držal. O bedasti človeški otroci, ki ste za tako neskončno blaženost ustvarjeni, pa se vender z otrobi nasitujete ! „Doklej bo težko vaše serce ? Čemu ljubite ničemer-nost, ter iščete laži ?“ Torej : „kviško serca !“ Vzdigni se, o duša, pogostoma v nebesa, za ktera edino si

ustvarjena. Pogledj tječaj na mnoge tisoče tvojih bratov, ki so pred tabo v nebesa odišli. Glej, kako so vsi ozaljšani z belimi oblačili, ktera so do čistega oprali v jagnjetovi kervi, na glavah imajo demantne krone, palme derže v rokah, večno alelujo prepevajo! Da imajo vence nezvenljive in sprelepe krone, vošči jim iz serca srečo, zakaj tvoji bratje so. Zaslužili so si te krone, zakaj vroče boje so imeli vojskovati, če ravno so bili ubogi, kerhki ljudje kakor mi. Ljubi in časti jih, zakaj prijatelji in ljubljenci božji so. Drag in svet ti bodi njih spomin, kajti vsi so ti visoke predpodobe kerščanskih čednosti. Bodi jim hvaležen za njih preobilno zaslužnje, kajti njega blagoslov koristi tudi tebi. Išči njih ljubezni in prijateljstva, zakaj potem ti bodo toliko raje stegovali svoje pomožne roke iz nebes, ter bodo pred božji prestol polagali zate svoje priprošnje, da tudi ti dospeš tječaj, kjer so oni, in da ž njimi v nebeškem Jeruzalemu trojednemu Bogu prepevaš čast in hvalo na vse večne veke.

Tretji oddelek.

Pogled v vice.

1. Resnično je, da vice so.

Do vesoljne sodbe je med nebom, kamer pridejo pravične in po vsem očiščene duše, in pa med peklom, kamer morajo iti nepravične, hudobne duše, še neki sredni kraj, kraj očiščevanja, navadno vice imenovan,

za tiste duše, ki se sicer pravične ločijo od todi, ki so pa vendar še očiščevanja potrebne.

Na onem svetu je tako očiščevališče. Kajti prvič ga tirja po veri razsvetljena pamet. Nauk svete vere je, da pri svetem kerstu se odpuščajo: dolg ali greh, ter večne in časne kazni greha; v zakramentu svete pokore pa se odpušča greh in le večne kazni, časne pa ostanejo, ima jih navadno spokornik sam plačevati. Sveto pismo spričuje ta nauk. Misli na Mojzesa, na Davida, na Petra, na Marijo Magdaleno. Odvezani so bili svojih grehov in večnih kazni za greh, odvezani ali po Bogu samem, ali po njegovih prerokih. In vendar, ti ljubljenci božji, dasi tudi so bili rešeni greha in zasluženih večnih kazni, kako so objokovali svoje grehe célo svoje življenje, kako so se pokorili za časne kazni svojih grehov! O vi veliki in sveti spokorniki, vi odlični ljubimci mojega Boga, jeli smem upati jaz, ubogi in revni grešnik, da pojde kelih, ki ste ga vi do dna izpraznili, nepokušen memo mene!?

Nauk pa, da po kerstu padli človek, t. j. grešnik, mora za svoje grehe, dasi tudi mu je greh in večna kazen odpuščena, praviloma vendar še zadostovati božji pravici, ta nauk je nezmotljiva cerkev kot versko resnico poterdila z djanjem in z besedo. Z djanjem ga priznava, ker je nalagala grešnikom v prvih časih, in naklada tudi sedaj v zakramentu sv. pokore ostra pokorila in ker podeljuje toliko odpustkov v vseh časih. Z besedami pa je ona ta nauk poterdila v svetem cerkvenem zboru trijenskem. Če o tem nauku le malo premišlujem, pritrditi moram, da je sam v sebi popolnoma opravičen! Zakaj, da samo to omenim, vsi poti božji so resnica, t. j. pravica in usmiljenje, kakor

govori prerok. Če tedaj v svetem zakramentu sprave, ko se odpušča greh pa večna kazen, božje usmiljenje veljavo ima, ali je njegova pravica ne bo imela taiste veljave? Kristusova kri je tekla na lesu sv. križa v spravo za moje in za grehe celega sveta; ali, če je pa Kristus Jezus zadostil za grehe sveta, kaj se pa jaz delu zadoščenja po slabih svojih močeh ne bom pridružil? Če je on, trikrat sveti, ki si ni bil greha svest, za tuje grehe zadoščeval, mari jaz za svoje lastne pregrehe ne bom zadoščeval, kolikor mi je mogoče?

Zadostovati moram, kolikor mi je mogoče. Za greh in za večne kazni mojih grehov ne morem zadostiti, ker ta dolg, ki je po neskončnem razžaljenju veličanstva božjega tudi neskončen, more plačati le neskončno zasluženje, zasluženje Sinu božjega. Ali pa morem, in ali moram saj za časne kazni svojih grehov zadostovati?

Ko bi rekli da ne, zabredli bi v protikerščansko misel, da sme biti velika nasprotnost in nespodobnost med Kristusom, glavo in kraljem, pa med nami, odrešenimi udi njegovega telesa in njegovimi podložni. On, glava in kralj, nosi za tuje grehe ternovo krono, in za te tuje grehe terpi smertno britkost in žalost, da ga kervavi pot obliva — njegovi podložni pa naj si, ako ravno so grehe pili kakor vodo, ti naj si glave s ceticami venčajo, naj po storjenih svojih hudobijah sladko zadremlejo, in se v napačni mir zazibljejo? Ali bi bilo tako ravnanje tista podobnost med nami in med Jezusom Kristusom, kakor jo od nas zahteva apostel, namreč da mu bodimo podobni v življenju, ako mu hočemo biti podobnost tudi v slavi?

Če je torej zadoščenje za časne kazni grehov po spoznanem in gotovem nauku sv. cerkve neogibno potrebno in neodpušljivo, kaj se bo zgodilo s spokornikom, kteremu so greh in večne kazni odpuščene, ki je torej v božji milosti, ako ga Bog s tega sveta pokliče, preden je za časne kazni popolnoma zadostil? V nebesa ne more biti sprejet, ker časnega dolga še ni poplačal, ker za nebesa še ni zadosti čist; v peklo pa tudi ne more priti, ker je v božji milosti, ker je otrok in prijatelj božji. Potemtakem mora biti na onem svetu očiščevališče, kjer se pravične, pa ne dovolj spokorjene duše za nebesa očiščujejo; to tirja po veri razsvetljena pamet. Ko bi ne verovali, da je tako očiščevališče, potem bi se naša pamet motila ali nad božjo pravičnostjo, ali pa nad njegovo usmiljenostjo.

Pa tudi še v drugem oziru tirja pamet, da mora biti očiščevališče na onem svetu. Duša, ki se loči iz časnosti, je morda brez velikih grehov in tudi brez časnih kazni velikih grehov, vender pa ni brez majhnih odpustnih grehov, ki ji svetlobe milosti božje sicer ne uničijo, pač pa zmrače in omadežajo. Mogoče, da udano prenašanje smertnih bolečin odpustne grehe zbriše, ali pa ni tudi mogoče, da me smert nagloma prehití? Duša, samo s takimi malimi grehi omadeževana, ne more biti v peklo obsojena: bilo bi proti pravičnosti in usmiljenosti božji, ko bi tako dušo na vekomaj od sebe zaverigel; po drugi strani je tudi resnično, da duša s tacimi malimi grehi omadeževana, ne more precej v nebesa iti; zakaj tudi najmanjši omadežanost je tak zadržek, ki brani v nebesa priti, pa najčistejšega in najsvetejšega Boga v njegovi slavi gledati. Kaj ostane potemtakem pameti, kakor da veruje v tako očiščevališče na unem svetu?

Pa ne samo pamet, operta na terdne verske resnice, tirja onkrajno očiščevališče, tudi razodenje božje ga določno uči.

Če pogledam v sveto pismo stare zaveze, mi bukve makabejcev pripovedujejo, kako je ne nekoč Juda makabejec 12 tisoč drahem srebra nabral, ter ga v Jeruzalem poslal, naj se opravljajo spravne daritve za one, ki so v boju padli. Najdem pa tudi, da ga sv. pismo zavoljo tega djanja hvali, in da molitev za rajnke sploh odobruje, rekoč: „Sveta in dobra je misel za rajnke moliti, da bi bili grehov rešeni“. Če se pa tako odobrujejo in hvalijo darovi ter molitve za rajnke, ali ni v tem nauk o vicah poterjen in izrečen? Vsaj zveličane duše v nebesih naše molitve ne potrebujejo, zaverženim dušam v pekl, od koder ni rešenja, pa ne koristijo?

Če odprem sv. pismo nove zaveze najdem v njem izrek našega Zveličarja: „Kdor greši zoper duha, mu ne bo odpuščeno ne na tem ne na onem svetu“. *) Jeli ta izrek ne predpostavlja, da na onem svetu se res še grehi odpuščajo?

Drugi svetopisemski dokaz za to resnico nahajam pri apostelnu Pavlu. V svojem 1. listu na Korinčane **) piše: „Nihče ne more drugi układ položiti, razen položenega, ki je Kristus Jezus. Če zida kdo na ta układ zlato, srebro, bisere, les, slamo, sterno, bo vsacega delo očitno, zakaj dan gospodov ga bo oznanil, ker se bo v ognju razodelo; in kakšno je vsacega delo, bode ogenj izkusil. Kogar delo, ktero je zidal na układ, ostane, bo plačilo prejel. Kogar delo pa zgori, bo škodo terpel, sam pa bo otet, ali kakor skozi ogenj“.

*) Mt. 12, 32.

**) 3, 11—15.

Očitno je, da apostel tukaj govori o ognju na onem svetu, ne pa o ognju britkosti v tem življenju; kajti on kaže na dan Gospodov, ki bo slehernega dela pokazal, kakšna da so. Očitno je tudi, — sv. apostel razločuje dvojen ogenj, namreč ogenj, ki na dobri uklad vere v Jezusa Kristusa postavljena dobra in čista dela (zlato, srebro, biseri) le poskusi, ktera pa v njem obstanejo, in pa ogenj, v katerem se ne po vsem čista dela (les, slama, stern) očiščujejo, in v katerem ognju delavec sam škodo, t. j. bolečino terpi, da se s to ognjeno bolečino za nebesa očisti; on sam pa, govori apostel, bo otet ali zveličan, pa kakor skozi ogenj. Po pravici torej nahajajo vsi ss. očetje s sv. florenško sinodo v teh besedah apostelnovih nauk o vicah izrečen.

In če privzamem, k tem dokazom sv. pisma še celi oblak spričeval v božjem izročilu, spričevala najslavnejših cerkvenih učениkov, in najstarših cerkvenih pisateljev: sv. Avguština, Krizostoma, Epifanija, Gregorja niškega, vse gori do Tertulijana, ki sega skoraj do začetka cerkve samega; če privzamem, da to izročilo ni samo zapisano, ampak da je noter do apostelnov neprenehoma živelo in bilo spolnovano, da so od začetka cerkve za rajnke zmiraj in povsod molili, ter darovali: kdo bi mogel o tem, jeli so vice, še kaj dvomiti?

Potemtakem je gotova, neoveržljiva resnica — in sveta cerkev je to resnico na sv. sinodi trijenski izrekoma za versko resnico izpoznala — da vice so.

Res, kakor gotovo so nebesa, in kakor gotovo je peklo, tako gotovo je do posledne sodbe tudi neki sredni kraj, očiščevališče, ali vice. In kako moram Bogu izserca hvaležen biti, da mi je to resnico razodel. Kak studenec blagoslova je v tej resnici, koliko vspešnih nagibov k dobrim delom pač izhaja iz nje!

2. Ktere duše so v vicaĥ.

Če pogledam v vice z očmi vere, ktere duše najdem tam? Le pravične duše, ki so se iz sveta ločile v milosti božji in z znamenjem ljubezni, ki so res prijateljice božje, otroci božji, in ljubimke njegove. Dva pa sta zadržka, ki tem prijateljicam in ljubljenkam branita, da ne morejo precej v nebesa, marveč se morajo iti v vice očiščevat, naj jih zadržujeta obadva ob enem ali samo eden; to se pravi: ali imajo še nespokorjene in neizbrisane časne kazni za velike grehe, ali pa imajo še nespokorjene in nezadoščene male grehe.

Potemtakem vidim v očiščevališču 1) duše, in sicer take kerščanske duše, ki so nekoč v svojem življenju na zemlji Boga hudo in morebiti pogostoma žalile, ki so se pa z Bogom spravile in bile zopet v milost sprejete, katere duše pa časnih kazni za velike jim že odpuščene grehe pred božjo pravico še niso dostale. In kako veliko je teh število! O kako veliko ni število teh, ki so belo obleko, s katero jih je sv. kerst olepšal, zopet omadežavali, ki so sicer z jagnjetovo kervjo madeže oprali, pa vender ne še vseh sledi izmili, preden so ta svet zapustili! Koliko jih vidim, ki tukaj leta in leta žive v grehah in pa brez Boga, ki greh na greh kopičijo, dokler jih dolgo in hudo terpljenje ne omehča, da morda še le na bolniški ali smertni postelji glas milosti poslušajo, ter se k Bogu svoje mladosti vračajo! Prejeli so ss. zakramente res skesano in skrušeno, ter so jim bili odpuščeni vsi grehi, v katerih jim je duša tako dolgo ječala. Ali kako jim še duša kervavi takorekoč iz tisočernih ran, s kolikimi nitmi je zvezano njih serce še na greh, koliko napčnih nagnenj

je dolga grešna navada v njih zapustila ! Jeli smem misliti, da bo kar naravnost v nebesa šel grešnik, ki se spreoberne še le zdaj, tako pozno, po dolgem in velikrat strašno grešnem, in hudobnem življenju ? Res je, milost božja je vsemogočna, in nima mejá. Ako se ji dopade, more iz brezbožnega hudobneža z enim samim djanjem storiti velikega svetnika, kakor vidim na križanem razbojniku. — In kdo sploh more vedeti, kaj se godi v duši umirajočega, in ktere čudeže v tej duši milost božja dela ; nikdar ne smem umerlega grešnika za določno pogubljenega imeti. Po drugi strani me pa vender tudi vera uči, da milost božja, bodi mogočna in neomejena kolikorkoli, more vender sama postaviti meje, in da si take meje res postavi, ker dela samo po pravilih božje modrosti ; in dasi tudi milost pravico božjo presega, pa vender te pravice božje ne izključuje.

Drugi grešniki so že zdavnej pred svojo smertjo greh zapustili, ali pa so morda Boga le kdaj pa kdaj hudo razžalili. Pa kako malo resnična je bila njih pokora, kako mlačna njih zahvala za spreobernenja, kako nedovoljna njih gorečnost v dobrih delih, kako merzlo so se poprijemali preobilnih pomočkov za popolno spravo z Bogom in kerščansko popolnost, ki jim jih je ponujala sv. cerkev. Ah, kako vsesplošna je tožba, ki se glasi skozi vse cerkvene čase : da je več mlačnih ko gorečih kristjanov, in da je več nesvetih ko svetih spokornikov. Če je pa opravičena tožba, ali ni tudi opravičen izsledek, da celo izmed resnično spreobernenih grešnikov jih največ v nebesa pride le skozi vice.

Razen teh spreobernenih grešnikov, ki se imajo še za časne kazni svojih velikih grehov pokoriti, vidim v očiščevališču.

2) tudi take duše, ki so se ločile s tega sveta le z malimi grehi omadeževane, bodisi, da v svojem življenju Boga niso nikdar hudo žalile, in svoje kerstne milosti nikdar ne izgubile, bodisi, da so za svoje velike grehe Bogu popolnoma zadostile.

V male grehe padamo vsi; še dobri in goreči kristjani, ki se smertnih grehov skerbno varujejo, se odpustnih malih grehov ne ovarujejo. To uči sv. pismo; to spričuje lastna vest. Celo veliki svetniki so se vsaki dan obtoževali, takih odpustnih grehov, ter so iz globočine svojega serca vsaki dan klicali se svetim pevcem: „Gospod, če nas boš sodil po ojstrosti svoje pravice, kako bomo obstali pred teboj?“

Célo življenje kristjanovo je boj, in naj se kristjan še tako hrabro bojuje, bo pri človeški kerhkosti težko drugači, kakor da v težkih bojih, če tudi vselej zmore, včasih venderle rane dobi. „Zmagujemo sovražnika pa smo zmagani“, t. j. lahko raneni; to besedo sv. Avguščina morajo tudi najbolj goreči kristjani poterdati, če hočejo odkritoserčni biti. Srečni, če to store, če se ponižno in goreče poprijemajo primernih pomočkov, da zdravijo dobljene rane. Zakaj kakor je veliko lahkih ran, tako je tudi nam na ponudbo danih pomočkov veliko, da si rane ozdravljamo z njimi. Ti pomočki so ne le resnično skesana izpoved ino vredno obhajilo, ampak tudi vsako pobožno poslušanje daritve sv. maše, vsaki skesano in pobožno sprejeti cerkveni blagoslov, vsako z radovoljnostjo storjeno dobro delo, vsako zavolj Boga poterpežljivo prenašano terpljenje, vsako pobožno in skesano klicanje presvetega imena Jezusovega, vsaka pobožna skesana molitev, in celó vsaki iz globočine serca se vzdigajoči zdihlej kesanja in ljubezni je pomo-

ček, s katerim se odpustni grehi brišejo : „molitev vshaja, usmiljenje prihaja“*), spokorna skesana molitev se dviga k nebesam, nebesa pa usmiljenje božje rose. Če pa na vse te mnoge pomočke odpravljati odpustne grehe privzamem še to, da posebni ljubljenci božji so ti, katerim pošlje Bog pred smertjo kako hudo in dolgo terpljenje, koliko je ljudi, ki si s tem svojim zadnjim terpljenjem in s svojo smertjo, ktero udano sprejmejo, zbrisajo vse one odpustne grehe, s katerimi so doslej še omadežani bili!

Pa vender tudi onih pravičnih duš, ki so le z odpustnimi grehi na oni svet se ločile, in ki so torej v kraju očiščevanja zadržavane, tudi teh ni malo. To so tiste, ki se ponujanih pomočkov, ali niso dovolj goreče posluževale, ali pa katerim ni bila dana milost, da bi bile pred smertjo ali o smerti odpustne grehe zbrisale s skesanim djanjem ljubezni, ker so se ločile sicer v stanu ljubezni, ne pa v djavnem spolnovanju ljubezni.

Je torej nekak razloček med dušami, ki se v vicah pokore; pa le toliko, da nekterim se je pokoriti za kazni grehov, drugim pa za grehe same.

Nekterim cerkvenim bogoznancem dela težavo vprašanje: kako se more neki na onem svetu greh, t. j. ne samo kazen greha, ampak tudi še dolg greha odpuščati, ker vsaki dolg greha se more zbrisati le z milostjo, na onem svetu pa se milost zaslužiti ne more. Resnice same pa, — namreč da se na onem svetu odpušča tudi dolg greha — nihče ni ovračal, in je glede na Kristusov izrek, da se greh zoper sv. duha ne odpušča ne na tem ne na onem svetu, tudi nihče ovreči ni mogel. Težavno to vprašanje je zlasti dobro rešil cerkveni učenik,

*) Ascendit oratio, descendit miseratio.

sv. Tomaž akvinski, ki je gotovo tudi tukaj pravo zadel. On uči: da duše v vicah si milosti res ne morejo zaslužiti ali pridobiti, da so si pa v pozemeljskem življenju zaslužile, da se jim ondukaj zavoljo njih terpljenja in pokorjenja odpustni ali mali grehi odpuščajo tudi glede grehovega dolga. *)

Če kratko povzamem, kar sem rekel, imam dvojni občutek, s katerim gledam na duše v vicah. One so pravične duše, so prijateljice in ljubljenske božje, in ne samo to, ampak njim je pravičnost in milost vekomaj zagotovljena, ki bodo gotovo kdaj v nebeško slavo prišle. Kako neskončno bolj srečne so v tem oziru, kakor pa mi, ubogi romarji na zemlji! Dospale so v varno zavetje, v katerem so ovarovane vseh viharjev in nevarnosti; nam pa, ki se vozimo po morju življenja, nam in našemu zveličanju prete pa še zmeraj silni viharji in grozne nevarnosti! O ve dobre in pravične in svete duše; kako iz serca vas blagrujem, da ste gotove svojega zveličanja, da vam nebeška krona in slava ne more več oditi!

Po drugi strani moram pa te duše priserčno milovati, kajti dozdej so še strahovane terpeče duše. In kako neizrečeno je terpljenje, ki ga terpe!

3. Kaj terpe duše v vicah.

Duše v vicah terpe. Ukazano jim je bilo, da gredo v vice, v vicah pa so zadrževane zato, da ondukaj terpe. One ne delajo nič več, zakaj dan dela je potekel, one morejo le še terpeti. Njih stan je stan terpljenja. Kaj pa terpe? in kakšno je njih terpljenje?

*) Summ. theol. 3. app. q. 2. a. 4.

Duše v vicah terpe, podobno kakor pogubljeni v peklu, dvojno kazni: kazni čutenja in kazni zgube, kar je primerno dvojnemu neredu, ki se pri vsakem grehu zgodi. Z vsakim grehom se človek od Boga, največi nevstvarjene dobrote, odverne, in sicer se odverne s smertnim grehom popolnoma, z malim grehom pa le deloma, le nekaj; po drugi strani se pa grešnik tudi k stvari oberne, ki je res dobra ali samo na videz. Dvojni ta nered, dvojna ta napčnost, tedaj mora biti poravnana z dvojno kaznijo; zakaj s čimer človek greši, govori sv. pismo, s tem se tudi kaznuje. Človek je grešil, odvernivši se od Boga, največi dobrote, in kazni za to mu je večna ali začasna zguba te večne dobrote. Človek je grešil, obernivši se k stvari, napčno in grešno jo uživajoč, in kazni za to nedopuščeno vživanje je čutna bolečina, s katero se pokori za oni prepovedani užitek.

Če premišlujem vsako to kazni posebej, in se prvič prašam, kako velika je bolečina čutenja, ki jo duše v vicah terpe, se mi odgovarja, da v vicah je zaresni, resnični ogenj; ako ravno to ni naravnost izrečena verska resnica, ki jo pa vendar cerkev uči, ker je v sv. pismu in pa izročilu dovoljno uterjena, in ta ogenj muči in čisti duše v vicah.

Ko bi pa mislil, da je ogenj, o katerem govori sv. pismo, le podoba, bi si vendar zato bolečega terpljenja, ki ga terpe duše v vicah, ne smel majhnega misliti. Podoba bi mi potemtakem rekla, da bolečine in terpljenje teh duš so tolike, da si jih sploh večih misliti ne morem, ker najobčutnejši bolečina, ki si jo misliti moremo in povedati, je bolečina ognja. Vendar pa nimam pametnega uzroka, čemu bi izraza, ki ga

sv. pismo o kazni duš v vicah pa tudi o kazni pogubljenih, ne le tu ali tam, ampak večkrat rabi, čemu bi si ta ogenj le kot podobo razlagal. Pravim: brez pametnega uzroka. Zakaj da bi duši ločeni od telesa telesne stvari ne mogle prizadevati takega terpljenja, to ne velja. Če se hoče Bog kake telesne stvari poslužiti, da s takim telesnim pomočkom kaznuje ločeno dušo ali čistega duha, kdo bi ga zaderžati mogel? Čutnemu uživanju dostoji čutna kazen, torej čutna bolečina, s katero se nedopuščeno uživanje pokori. Prav opazuje Peter Lombard rekoč, če se more človekova duša, da si je sama netelesna, vender le, dokler človek živi, zaderževati v telesu, zakaj bi se odločena od telesa ne mogla okleniti v ogenj, ondi se zaderževati in biti mučena? Telesnih čutil duša o ločenju od telesa res ni sabo uzela; vender zakaj bi zunajna mučivna reč, kakoršna je telesni ogenj, katerega je duša v življenju po telesu čutila, zakaj bi ta ogenj po božji naredbi kar naravnost duše ne mogel žgati in peči? Ako tudi ni duša počutkov samih sabo uzela, je pa vender ohranila ono zmožnost ali sposobnost, s katero je čutila v življenju, in s katero more torej tudi pekoči ogenj čutiti.*)

Zatorej velja, kar govori sv. Gregor veliki: „Kakor so lucifer in zaverženi angeli, dasi tudi so čisti duhovi, v peklu, z ognjem mučeni, tako morejo tudi duše ljudi, ki so svoje telo zapustile, z ognjem mučene biti, in pred vesoljnim vstajenjem jih tak ogenj tudi res muči v vicah in peklu.

Da je pa ogenj, ki muči duše v vicah ali pogubljene v peklu, tak ogenj kakor naš pozemeljski, tega

*) Prim. Tom. A. Suppl. III. P. Quaest. 70. A. 1—3.

ss. očetje ne terdijo. Mariveč nasprotno uče. „Kaznujoči ta ogenj gori“, pravi sv. Avguštin, „prečudno, toda resnično“. Kaznujoča pravica božja je ta ogenj zanelila, kaznujoča pravica božja ga tudi vzderžava. Bolečnost pa tacega čudno zanetnega in čudno vzderžavanega ognja in pekočo moč si moram pač več misliti od one zemeljskega ognja, da je ogenj v vicah in peklu mnogo hujši od našega. Vsaj po naukih ss. očetov je to prav gotovo. Sv. Avgustin, sv. Tomaž akvinski i. dr. pravijo, da največi bolečine na svetu, najgrozovitniši muka, s katero so bili mučeni Kristusovi spoznovavci, da najobčutniši terpljenje najhujših bolezni se z mukami duš v vicah še primerjati ne morejo. Kdo ne pozna znane besede sv. Avgustina: „Tukaj žgi in reži, o Bog, da mi le v večnosti zanesesh“. Gotovo pa vso človeško domišljanje presega ona bolečina, ki duše v vicah muči, in prihaja od zunajnega mučila, od tega čudno gorečega nadnatornega ognja. K temu pride še to, da dušo tudi o največi bolečini, ki jo tukaj na zemlji terpi, kolikor toliko zunajne stvari raztresajo in motijo, da bolečin ne čuti popolnoma, duš v vicah pa ničesar ne raztresa, da so v bolečino svojo popolnoma potopljene.

Tem, nad vsako človeško mislijo velikim počutnim mukam, se pridruži dušam v vicah

drugič terpljenje zgube božje. So pač z ljubeznijo in z milostjo z Bogom sklenene, po čemer se časno to peklo v vicah bistveno loči od večnega pekla pogubljenih — ali vender pogrešajo Boga, katerega ne gledajo, kakor zveličani v nebesih. Tukaj na zemlji, zaperte v umerljivo telo greha, Boga niso mogle gledati in uživati; ker so pa zdaj tega umerljivega telesa oproščene, bi

bil zanje čas, da bi pile največi blaženost iz presrečnega gledanja Boga samega. Pa vender še ne morejo Boga gledati, kar so same zadolžile in zakrivile. In še le ta bolečina da so, če tudi le začasno, zgubile Boga, naredi, da je ogenj vic pravi čistivni ogenj. Naj si počutne bolečine duš v vicah predstavljam še tako velike in silne: še veliko veči jim je bolečina zgube. Tudi v tej solzni dolini so zdihljeji hrepenenja svetih duš po nebeški domovini raja boleči in polni terpljenja. Kako ni zdihovala in hrepenela duša sv. Pavla po večni ljubezni, kako ne duša sv. Avgušтина, kako duša sv. Terezije; pa kaj so vse te bolečine hrepenenja in ljubezni v tej solzni dolini v primeri z ognjeno bolečino hrepenenja, ki duše v vicah razjeda! Naj tukaj na zemlji največi dobroto, Boga, še tako silno poželujemo in po njem hrepenimo, koliko je vender stvari, ki ta boleči občutek zmanjšujejo! Zmanjšuje ga lena teža umerjočega telesa; zmanjšujejo ga vsakoverstni dogodki življenja; zmanjšuje ga mogočest, pripraviti se bolje na oni svet, delati dalje v službi božji in k njegovi časti, nabrati si več zasluženja za nebesa. Nobena teh reči pa bolečine dušam v vicah ne zmanjšuje. Bolj ko jelen po hladni vodi so žejne one po večnem studencu luči in življenja, in ta neizrekljiva žeja je čista bolečina, ktero nič ne manjša, nič ne hladi.

O kolik in neizrekljivo bolesten je žareči plamen, v katerem se kopljejo te duše, plamen od znotraj, plamen od zunaj, plamen okoli in okoli, plamen, ki ne trenutek ne preneha, in je tako silen, da bi dušo ukončal, ko bi je božja vsemogočnost ne vzderžavala!

O kako se mi mora greh studiti, ko vidim te neizrečene muke, s katerimi se pokore na onem svetu

celo lahki in odpustni grehi! in koliko sočutje moram imeti s temi ubogimi dušami, ki tako neizrekljivo terpe!

4. Da duše v vicah ne terpe ne enako veliko, in ne enako dolgo.

Kakor so v nebesih in peklu različne stopinje, tako so tudi v vicah. Vse duše v vicah neizrečeno terpe, vender pa terpe ene več ene manj. Te razliknosti terpljenja duš v vicah ne najdem v sv. pismu naravnost oznanovane, pa je vender tu in tam mnogo-tero napomnjena. Mar sv. pismo ne razločuje med večimi in manjšimi grehi, med večimi in manjšimi onkrajnimi kaznimi. In mar ne velja to ravno tako o kaznih v vicah, kakor o kaznih v peklu?

Postavimo pa, da v sv. pismu ni tacih napominov: a po veri razsvetljena pamet tirja tako razliknost tudi za vice. Zakaj kako neskončno različne so duše, ki pridejo v vice, in sicer tako gledé časnih kazni za odpuščene velike grehe, kakor glede odpustnih grehov samih! Nekatere so zavoljo storjenih grehov božji pravici dolžne še deset tisuč talentov, druge so ji v tem oziru dolžne le sto denarjev; bodisi da niso tako pogostoma in tako hudo grešile, bodisi da so veči del časnih kazni že tukaj s pokoro poplačale, ali pa da so si zadobile odpustke in toraj odpuščanje časnih kazni, bodisi da so se s popolniši kesanjem odvernile od grehov in s popolniši ljubeznijo obrnile k Bogu in so jim torej za sicer enako številne, toda popolno obžalovane grehe ostale manji časne kazni.

Ravno tisti razloček je tudi med malimi grehi, ker nekatere duše umerjejo v večih in številniših, nekatere v manjših in manj številnih odpustljivih grehih.

Zakaj kakor se smertni grehi bistveno razločujejo od malih grehov, takisto so tudi mali grehi med sabo, in sicer kakor bolj ali manj od kerščanske čednosti odstopijo, ali pa tudi po tem, kolikor bolj vedoma in prostovoljno se doprinesejo, in kolikor bolj ali manj se jih serce oklepa, in se jim udaja. Enkratna, kratka, če tudi prostovoljna raztresenost pri molitvi, pa pogostna, morda navadna, dolga nepazljivost in nepobožnost; enkratni, nenavadni prestop zmernosti in pa pogostno prestopanje; ena, nepremišljena, prenagljena sovražljiva beseda, in pa razžaljliva beseda, ki prihaja iz ne dosti zamorjene sovražljivosti do bližnjega: to je očevidno, da med takimi odpustnimi grehi je velik razloček.

Če so pa v vicah dolгови, ki se imajo poravnati, tako različni, kako bi moglo terpljenje biti enako?

Ne, ampak kakor ni plačilo zveličanim enako, tako tudi kazni na onem svetu niso enake, naj si bodo v peklu ali pa v vicah.

Pa tudi trajanje terpljenja je pri različnih dušah različno. Jeli se niso tudi v prvih stoletjih cerkvenega življenja različnim grehom po njih različenosti in velikosti in zlobnosti nakladale daljši ali krajši cerkvene kazni? in sicer nekterim mesec dolga pokorila, drugim leto dan, deset ali dvajset let, ali pa tudi za vse žive dni? In ali ne zahteva stvar sama, da se večji in dalj časa doprinašani greh pokori tudi z večimi in daljšimi kazenmi?

Dušam v vicah se pač že malo dni tacega strašnega terpljenja zdi cela večnost. Kako dolge se nam ne zde ure na zemlji, ki so polne velikih bolečin in terpljenja! pa kaj so največi bolečine in terpljenja na zemlji v primeri z bolečinami in terpljenjem teh duš v vicah!

Da pa terpljenje marsikteri ubogi duši v vicah dalje terpi ko najdaljši terpljenje na zemlji, te misli je veliko cerkvenih bogoznancev. Ker pa cerkev še zmeraj opravlja presveto daritev za dušni pokoj taci rajnikih, ki so že pred sto leti iz časnosti se ločili, ali to cerkveno ravnanje ne poterjuje one misli, da terpljenje v vicah mora nekterim dušam dolgo biti?

Če si pa mislim duše, ki niso za nekaj dni ali mesecev, ampak za leta, za veliko let, morda za sto let, obsojene v to strašno terpljenje: ali bi ne imel kamenitega serca, ko bi usmiljenja ž njimi ne imel? Če le en hipec svojo roko v vrelo vodo utaknem, ne morem te bolečine prenašati ter boleстно zavpijem: duše pa terpe neprimerno več, znotrajne in zunanje ognjene bolečine, ne samo trenutke, minute, ampak mesce in leta, in sicer brez najmanjšega prenehanja. Kako strašno stanje! Če se mi pa usmiljenje zbuja, kadar pogledam terpeče duše, tako dolgo in tako strašno terpeče: kaj se ne bom tudi sam sebi smilil, da je tako majhna moja pokora za moje tako velike grehe. Bolečine se tako bojim, zatajevanje mi je tako zoperno, najmanjši terpljenje me spravi v nepoterpežljivost: kako bom pa prenašal dolge in strašne muke v vicah? In če se pred svojo ločitvijo resnično ne spokorim, kako jim morem oditi?

5. Da so duše v vicah zares uboge duše.

Premišljujoč, kar je bilo dozdej o dušah v vicah rečenega, čutim in spoznam, s koliko pravico se po kerščanski navadi te duše uboge duše imenujejo, in kako pomenljiv je ta pridevek. O takih, ki na svetu v veliki stiski žive, ktere hude nadloge obiskujejo, tudi

pogostoma pravijo: ubogi so, reveži, siromaki ki nimajo vesele ure. Pa kaj je njih ubožnost in zapuščenost, ako se primerja s tisto, ki jo prenašajo terpeče duše v vicah! Zgolj samega terpljenja tukaj na zemlji sploh ni najti. Nepravični, ki tukaj terpe, ne terpe neprenehoma, ter iščejo, če tudi ne pri Bogu svojem stvarniku, vender pa pri stvareh tolažbe in polajšanja svojim britkostim. Pravični, ki tukaj terpe, čutijo v svojem terpljenju bolj ali manj živo tolažbo božjo in sladki mir vesti. Tu dolu na zemlji je bil samo en pravični, ki v svojem najhujšem terpljenju nikakoršne tolažbe ni občutil, in sicer zato ne, da bi vsi drugi terpeči toliko več tolažbe iz njegovega terpljenja zajemali, in ta je kralj vseh pravičnih, Jezus Kristus.

Kako vse drugače pa je v tem oziru s terpečimi dušami v vicah, ki terpe ko živi žgavni darovi božje pravice, ktere zmeraj in zmeraj mučijo in žgejo notrajni in zunajni ognjeni plameni, pa jih vender ne sežgo; kterim Bog odjema svoje usmiljenje, ter jim le strahovite udarce svoje pravice čutiti daje, dokler jim v ognjeni peči terpljenja vseh madežev ne odžge, in jih tako ne stori pripravnih, da morejo po vsem očiščene gledati njegovo slavo!

Tudi še v drugem oziru so duše v vicah, vkljub njih lepe in bogate in zlatopretkane obleke pravičnosti, zares uboge duše. Pravični, ki imajo še za časne kazni grehov pokoro delati, ali pa ki so vsakoršnimi odpustnimi grehi omadežani, imajo na zemlji tisučere pomočke na ponudbo, da se oprostijo svojih grehov ali svojih kazni. Kajti ne le zadostivno, ampak tudi zasluživo je vsako, v stanu milosti božje, na zemlji storjeno dobro delo, kolikor je skleneno s težavo ali podarivnostjo ali

zatajenjem — in pri našem nagnenju k hudemu in pri naši zopernosti do dobrega so vsa dobra dela tu na zemlji taka — toraj moremo s svojimi dobrimi deli tu na zemlji, kakor so težje ali lažje storjena, ne le plačevati svojega zadolženja, da se nam zbriše popolnoma ali vsaj nekaj, ampak z dobrimi deli si moremo tudi zaslužiti novih milosti, s katerimi si pravičnost pomnožimo, ali pa večji slavo v nebesih pridobimo. Kako dragocen ključ do božjih zakladov nam je tedaj v roko dan! Ko bi le kaj mislili na svoj lastni dobiček, s kolikimi zakladi bi se mogli tu dolu obogatiti! Ali dušam v vicah je ta ključ iz rok uzet. Ničesar več ne morejo zaslužiti; dan delanja in zasluženja jim je s pozemeljskim življenjem potekel. Ne morejo si zaslužiti ne najmanjšega nebeškega plačila, ne odpusčenja najmanjši kazni ali greha. Božji pravici za svoje grehe in kazni zadostiti, to morajo, ker zato so v vicah; toda zadoščevati morejo le s tem, da terpe. Za grehe in kazni, katerih bi se bile na zemlji oprostile morda z enim samim popolnim djanjem ljubezni, morajo zdaj ojstri božji pravici zadoščevati z dolgim hudim terpljenjem. Tej ostri pravici božji so zdaj zapadle; kako strašno pa je, po apostelnovem izreku, pasti v roke živega Boga, t. j. zapasti njegovi ojstri kaznujoči pravici! O ve uboge uboge duše: kje na zemlji bi našel uboštvo, stisko in potrebo, ki bi bila vaši primerjati! In ko bi bil tako terd in brezčuten, da bi vaše klice na pomoč preslišaval, da bi vaše uboštvo preziral, da bi vam miloščino svoje ljubezni odrekal: komu bi potem še usmilenje skazoval! Pa ako prevdarjam vašo revo in ubožnost, kako hudo mora zadeti moje serce, ker tako močno zanemarjam one bogate zaklade, ki se mi zdaj

še v moje zveličanje ponujajo! S kako vročim hrepenenjem bi pa ve, ko bi mogle še enkrat v življenje se verniti, k studencem žive vode hitele, in kako slastno bi se iz njih zdravja in hladu napile! Jaz pa sem s to živo vodo milosti na okoli obdan, pa sem vender tako počasen, tako len v tej vodi svojo dušo do čistega umivati vseh madežev! O da bi se vendar priganjal usmiljevati se vas, pa tudi sebe samega!

6. Da ubogim dušam v vicah moremo pomoči.

Gotova resnica je, da morem dušam v vicah v njih uboščini in siročini pomagati, in da jim morem njih terpljenje olajšati in skrajšati. Ta resnica skoraj sama od sebe sledi iz verske resnice o občestvu svetnikov. Kajti udje tega občestva ali te družbe so med saboj, kakor udje enega telesa. Udje enega telesa pa se med sabo podpirajo. Udje tega občestva so kakor udje ene družine; ker so otroci božji, in ker so z ljubeznijo z Bogom zvezani, zatoorej so vsi skupaj ena družina božja. Udje ene družine pa so deležni vseh skupnih družinskih dobrot in imetkov, kakor je zapisano pri svetem pevcu: „Udeležujem se z vsemi, ki se tebe boje“.

Ta deležnost pa ni tako umeti, kakor da bi si mogli eden drugemu zaslužiti nebeško zveličanje; to si mora s pomočjo milosti zaslužiti vsakdo sam. Duhovne dobrote, ki si jih morejo udje tega občestva med sabo dajati in prejemati, so zadoščenja, ki božji pravici gredo za časne kazni grehov. Zakaj, če je Kristus za naše večne kazni grehov svojemu nebeškemu očetu zadostil, zakaj bi ne mogli pa udje občestva od njega ustanovljenega, seveda po moči njegovega božječloveškega za-

doščjenja, zakaj bi si ti udje med sabo za časne kazni grehov ne mogli zadoščevati, ali pa svojega zadoščjenja drugem podajati tako, da bi, kakor pravi apostel, obilnost enega pomogla pomanjkanju drugega?

Če so torej duše v vicah z mano v taistem velikem občestvu ljubezni, zakaj bi jih ne mogel podpirati, pa božji pravici za nje plačevati dolgá časnih kazni in sicer tako, da vrednost svojega zadoščjenja prenesem na nje, s katerimi sem z ljubeznijo zvezan, in s katerimi sem takorekoč ena sama нравna oseba? da nebeški oče ono ceno ktero mu plačam jaz, uzame, kakor bi jo bile plačale duše v vicah?

Ta resnica, da morejo udje vojskovalne cerkve na zemlji pomagati udom terpeče cerkve v vicah, je pa tudi cerkev od začetka in vse čase priznavala in dejanski izverševala. Zmeraj so verniki za umerle prinašali Bogu nebeškemu Očetu, molitve, daritve, in druga dobra dela; in cerkev je ta nauk, opiraje se na stanovitno to izročilo, kakor tudi na jasne izreke sv. pisma, po cerkvenem zboru v Trijentu naravnost za versko resnico razglasila.

Tolaživna, vzvišena resnica, ubogim, brezpomočnim dušam v vicah morem pomagati! Kako tolaživna je tudi ločenim samim! Kakorkoli britka jim je ločitev od njih ljubih, ki so tužni okoli njih smertne postelje stali, in se žalostnega serca od njih poslavljali — imajo vender tolaživno zavest, da ljubezen pri njih dragih ne bo umerla, da ti ljubljene dragi ne bodo nemi in brezčutni na njih grobu postajali, ampak da bodo njih duše s svojimi zdihljeji, molitvami, in deli ljubezni tje na oni svet spremljevali, da bodo s svojo obilnostjo njih pomanjkanje nadomeščevali, da bodo zadnji dolžni vinar zanje plačali, ter jim naposled tako stanovališča

svetlobe odperli. O kako neizrekljiva tolažba bo o brez-tolažni uri mojega ločenja, ko bom pomislil, da se ločim sicer s te zemlje, da se pa ne ločim iz občestva ljubezni, ki se visoko nad zemljo razprostira. Blagoslov in molitev cerkve, s katero združen umiram, me sprem-ljata v temno unkrajnost. Pa tako sladka in tolaživna je tudi misel na svetu ostalim: grenka smert mi jih je uzela, mi je kos iz mojega kervavečega serca izter-gala, ali ti ljubljenci mojega serca mi vender niso po-polnoma ugrabljeni, in jaz se ne jokam na njihovem grobu kakor taki, ki upanja nimajo! Ljubezen, ki me je ž njimi sklepala, gre za njimi na uni svet, in ta ljubezen, namesto prepadati v praznem nekoristnem tugovanju ali vmejiti se samo na slovesen pogreb, ali pa samo z venečimi cveticami njih grob olepšavati, ta kerščanska ljubezen se kaže še drugači.

Bili so moji dragi stariši, bili so moj dobri skerbni oče, ali pa moja preljuba mati, ki mi jih je grozna smert ugrabila. Ah, koliko bolečino bi moral čutiti, ko bi si moral reči, da jim dolžne zahvale in ljubezni ne morem povračati! Pa ali se ne manjša ta bolečina, kadar pomislim, da morem svojim dragim rajnkim sta-rišem donášati pomoč, ktere potrebujejo? da jim morem svojo hvaležno ljubezen skazovati, ne s praznim jokom in jadikovanjem, ampak z djanji? da morem celo kri-vice poravnati, s katerimi sem nehvaležnik tolikrat njih očetovsko ali materino serce ranil in razžalil?!

Bil je zvesti soprog ali ljubeča soproga, bili so ljubljene bratje ali sestre, bili so učitelji, dobrotniki, prijatelji, oskerbljevalci, ktere mi je smert ugonobila. Zvezan sem bil z njimi v vsakdajnem zaupljivem obče-vanju, vezale so me ž njimi enake dolžnosti in skerbi,

enaka dela, enake želje, delil sem ž njimi terpljenje in veselje. Zdaj so mi pa oduzeti, in mojemu sercu je zadana boleča rana. Iščem jih povsod, a ne najdem jih nikjer. Kraj, kjer so se z mano veselili ali z mano žalovali, ta je prazen, prazna je hiša, kjer sem ž njimi prebival, prazno je njih mesto za mizo, kjer smo skupaj sedeli. Kdo bo to skelečo praznoto zopet zapolnil! In še le zdaj ko so se odločili od mene, še le zdaj prav čutim svoje zanikernosti, s katerimi sem jim življenje grenil. Kolikrat nisem maral za njih ljubezen, kolikrat sem jih užalil s svojo malomarnostjo. Morda sem jim bil celó uzrok, da so grešili, morda jih nisem kerščanski ljubil, ali pa oni mene prav niso ljubili. Edina tolažba, uteha, ki mi tukaj še ostaje, je sladko prepričanje, da jim morem djanja svoje dolžne ljubezni še na oni svet za njimi pošiljati, in tako poravnati, kar sem tukaj zamudil.

Kdo je tukaj, ki je že bolj pri letih, da bi že skoraj več ljubih ne imel na onem svetu, kakor pa na tem! Kako pač takega veseli in tolaži misel, da jim more svojo ljubezen še zmeraj izkazovati! Pa če tudi rajnki niso bili moji sorodniki ali posebni prijatelji, ali pa zato niso bili, kakor sem jaz, udje božje družine, torej moji bratje v Kristusu? Ali pa ni tolaživna in veselivna misel: jaz sem v stanu pomagati svojim bratom, po njih pa svojemu Zveličarju samemu? Ključ mi je v roke dan, da temno ječo, v kateri zdihujejo, odpreti morem in jim krepilne pijače ponuditi, da si ugase pekočo žejo!

O kako neizrečeno drag, dobrodejen pa veseliven mi bodi zlasti ta nauk moje svete katoliške vere! in kolikanj so milovati vsi, katerim luč tega nauka ne sveti, katerim so njih dragi odmerli, pa ostali nimajo tolažbe, da ločenim morejo pomagati.

Kolikrat se je zgodilo, da so rahločuteči drugoverci, katerih vera nima tega nauka o vicah, vender-le molili za pokoj dušam svojih rajncih, ker jih je k taki priprošnji gnal siloma nekaj nerazumljiv notranji nagib.

7. Kako moremo dušam v vicah pomagati?

Med pomočki ali sredstvi, s katerimi morem dušam v vicah pomagati, je na prvem mestu molitev. „Sveta in dobra je misel, za mertve moliti, da bi bili grehov rešeni.“ Pa med sredstvi, dušam v vicah pomoči, molitev ni samo zato na prvem mestu, ker je med vsemi pomočki naj bolj uspešna, ampak ker je naj bolj splošna, naj bolj lahka, in vsakemu najprimerniši. Komu ta pomoček ni vsaki hip pri roki? In kako lahko je vsakemu se ga poslužiti! Celó oni, ki niso v stanu milosti, se ne poslužujejo tega pomočka molitve vsakrat brez koristi. Zakaj dasi tudi je molitev pravičnega Bogu bolj dopadljiva, se vender ne da terditi, da bi Bog molitve grešnikove nikdar in nikoli ne uslišal. Nasprotno, če grešnik ne moli s terdim in zakerknjenim srcem, ampak s skesanim duhom, more si od Boga izprositi milost spreobrnjenja. Saj vender Bog naše molitve ne uslišuje zato, ker tirja to njegova pravičnost, ampak po svoji neskončni dobroti in usmiljenosti. In dasi tudi Bogu ni dopadljiva grešnikova oseba, je vender mogoče, da mu je njegova molitev. *) Če more pa grešnik pod imenovano pogojo za samega sebe uspešno moliti, more tudi za druge, torej tudi za duše v vicah. In celó to je misliti, da česar samemu sebi od Boga ne more dobiti, ker ni dovoljno pripravljen, more pa dobiti za te, ki so dosti pripravljeni.

*) Tom. A. Summ. theol. p. 3. Suppl. 2. 71. A. 3.

Pa tudi o molitvi za duše v vicah velja: kolikor več vredna in Bogu bolj dopadljiva je molivčeva oseba, in kolikor boljši in popolnši je molitev sama, toliko večji ceno ima v očeh božjih, toliko bolj gotovo se bo uslišala.

Razen molitve morem dušam v vicah po cerkvenem nauku pomagati tudi s svojimi dobrimi deli sploh, zlasti pa s svojimi pokorili, in z deli kerščanskega usmiljenja, torej posebno s postom in miloščino. Vsako dobro delo je namreč zasluživo: zasluži mi nove milosti in nebeško plačilo. „Kdor ima,“ veli božji Zveličar, t. j. kdor s prejeto milostjo sodeluje, „se mu bo dalo,“ in „kdor vam kozarec merzle vode poda v mojem imenu,“ t. j. zato, ker ste Kristusovi, „resnično, vam povem, ne bo zgubil svojega plačila.“ Vsako dobro delo je pa tudi zadostivno, in sicer kolikor bolj je težavno, kolikor več je zanj treba notrajnega ali zunajnega zatajevanja, toliko več zasluženih časnih kazni morem ž njim poravnati. Pravim, kolikor težavniši je dobro delo, kajti ravno v tem obstoji pokora in kazen, da me dobro delo kaj truda stane in kaj neprijetnosti. Ker smo pa sedaj v takem stanju, da smo nepripravljeni za dobra dela, da ljubimo složnost, in se bojimo darivnosti ter truda in težavnosti, sledi iz tega, da so vsa naša dobra dela zadostivna, in sicer bolj ali manj, kakor so sklenena z večji ali manjši težavo, neprijetnostjo in zatajevanjem.

Kolikor so moja dobra dela zadostivna, na toliko morem to zadostivno vrednost dušam v vicah podeljevati; vsaj so v isto občestvo ali družbo z mano sklenene, torej z mano takorekoč taista naravna oseba, da sprejme Bog ceno od mene zanje plačano, kakor od njih samih

položeno. Taisto velja tudi o terpljenju in zopernostih tega življenja, ki mene zadevajo. Kadar jih iz roke božje ponižno sprejemam, poterpežljivo prenašam, ž njimi — po nauku cerkvenem — za svoje lastne zaslužene časne kazni zadostujem, vrednost tega zadoščenja morem pa tudi na duše v vicah prenesti, ter njim to moje zadoščenje kot odkupnino ali rešnino za njih kazni prepustiti.

Mari ne vidim, kako so se veliki svetniki, n. pr. sv. Magdalena Paciska, najtežjim pokorilom za duše v vicah podvergli? Kar tiče pa dobra dela sploh, zlasti pa dela kerščanskega usmiljenja, s kako zgovorno gorečnostjo niso priporočali sv. Krizostom, sv. Jeronim, sv. Auguštín in toliko drugih sv. očetov in učnikov cerkvenih zlasti miloščine kot uspešnega pomočka za reševanje duš iz vic! In ali ne prilastuje sv. pismo prav posebno miloščini grehe brisajočo moč? Ako morem pa jaz z miloščino brisati svoje lastne grehe in časne kazni grehov, zakaj in kako bi ne mogel te miloščinske vrednosti dušam v vicah prepuščati? Kako lepa, stara, kerščanska je torej navada, o pogrebu miloščino deliti za pokoj duši rajnega! Vže o času sv. Jeronima (v 4. stoletju) je bila ta navada. Bere se namreč, kako je sv. Jeronim rimskemu plemenitniku Pamahiju veselje svoje razodel nad tem, da raje miloščino deli za dušo svoje rajne soproge Pavline, kakor da bi samo njen grob z rožami in cveticami lepšal.

Hočem pa z dobrimi deli ubogim dušam v vicah uspešno pomagati, tedaj morajo dela zares dobra biti. Zlasti morajo biti storjena v stanu milosti. Zakaj kakor dobivajo moja dela svojo zasluživno vrednost samo iz preobilnega zasluženja Kristusovega, tako dobivajo tudi

svojo zadostivno vrednost samo iz njegovega zasluženja. To Kristusovo zadoščenje in zasluženje pa na dela samo tedaj prehaja, jim le tedaj to vrednost daje, če sem sam s Kristusom po milosti združen, kakor mladika z vinsko terto.

Kakor o molitvah opravljenih v stanu smertnega greha, tako se tudi o dobrih delih v enakem stanu storjenih ne more terditi, da so povse nična in nekoristna. Morejo še meni samemu koristiti. Kajti dasi prav za prav nimajo ne zasluživne in ne zadostivne vrednosti, morejo pa vender delovati po načinu molitve, da si namreč ž njimi milosti spreobrnitve sicer ne zaslužim, a me za to milost vender pripravnega store, in Boga takorekoč nagibajo, naj mi to milost spreobrnjenja zares podeli. Ravno tako morejo tudi dušam v vicah koristiti, če jih Bogu zanje darujem. Ako ravno se Bog ne ozira nanje iz pravičnosti, zakaj bi se nanje ne ozerl iz dobrotnosti in usmiljenosti, in bi dušam v vicah za ktere se mu taka dela ponujajo, njih terpljenja ne polajšal ali skrajšal?

Tretje sredstvo, dušam v vicah pomagati so odpustki, ktere cerkev deli.

Kakor je znano, zajema cerkev odpustke iz zaklada neizmernega zasluženja Jezusovega in iz zadoščenja svetnikov. Kajti vse, kar je Kristus Jezus terpel in storil, in kar so v njem in z njegovo milostjo svetniki terpeli in storili, in kolikor je svetnikom zasluženja preostalo, vse to je občno dobro ali skupno imetje božje družine. Razdelitev tega imetja, teh duhovnih milosti, je izročeno očetu in glavi te družine, vidnemu namestniku Jezusa Kristusa, vsled onih besedi: „Ti si Peter . . . ; in tebi podam ključe nebeškega kraljestva: karkoli boš

zvezal na zemlji, bo zvezano tudi v nebesih, in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ Iz tega zaklada preobilnega zasluženja in zadoščenja podeljuje glava te družine spokornemu udu te družine del onega zasluženja in sicer proti spolnenju določenih pogojev. S to obilnostjo pomaga in dopolnjuje pokorila dolžna pravici božji; in ud te družine, ki je prejel del iz tega zasluženja, t. j. ki je izpolnil postavljene pogoje, in tako popolni odpustek zadobil, je odvezan vseh časnih kazni za grehe, da bi ko bi precej po zadobljenem popolnoma odpustku umerl, nobenih zadržkov ne imel, taisti hip v nebesa stopiti.

Če sem in dokler sem pod oblastjo cerkve na zemlji, in kadar si zadobim tak odpustek, so mi vselej zbrisane časne kazni grehov. Kar je Peter, glava cerkve, na zemlji razvezal, to je božja pravica tudi v nebesih razvezala.

Kadar mi cerkev odpustke deli za duše v vicah, in kadar jih jaz zares tudi zadobim, ter jih dušam v vicah na korist prepustim, naj se pomni, da duše v vicah niso naravnost in neposredno odvezane od svojih časnih kazni grehov, ker niso več podveržene cerkveni oblasti na zemlji, in torej v ožjem pomenu njim ne veljajo besede: kar je razvezano na zemlji, bodi tudi v nebesih razvezano od božje pravice. Vender jim pa tak, njim v prid obernen odpustek, ni brez koristi; odpustek za te duše se Bogu prosivno ponuja, t. j. mi Boga prosimo, naj odkupnino ali rešnino, ki smo jo sebi dobili, in ki jo prepuščamo ubozim dušam v vicah, naj jo milostno zanje sprejme, če tudi ne po svoji pravičnosti pa vender po svoji dobroti in usmiljenosti. In kdo bi se derznil odreči moč ter uspešnost taki molitvi,

taki prošnji, ki ni tolikanj molitev enega človeka, ki je odpustek za uboge duše v vicah pridobil, temveč molitev vesoljne cerkve, ki ga je njim v prid podelila.

Imam li resnično gorečnost, dušam v vicah pomagati, ko mi cerkev toliko in tolikih pomočkov ponuja in takorekoč v roke daje?

Najuspešneje sredstvo dušam v vicah pomagati pa je zanje opravljena daritev sv. maše. Cerkev tako uči izrekoma po cerkvenem zboru trijenskem. To so v cerkvi od njenega začetka zmeraj verovali, in to so tudi v djanju izpolnovali. Kajti zmeraj je cerkev opravljala daritev sv. maše tako za žive, kakor za mertve. Kaj tega ne kažejo očividno „tihe molitve“ svete maše, katerih začetek sega do apostelnov, in v katerih se po povzdigovanju cerkev spominja mertvih, ter za nje moli? Kaj se ne daje mašnikom po starodavnem obredu o njih posvečevanju oblast z določnimi besedami, sveto mašo darovati za žive in za mertve? Da samo še to omenimo, kdo ne pozna poročila sv. Auguština (v 13. knjigi njegovih ispovedanj) o smrti njegove matere Monike, kako je rekla njemu in njegovemu bratu, preden je umerla: „Pokopljita mi telo, kjer hočeta, in ne skerbite zanj; samo tega vaju prosim, da se me pri altarju gospodovem spominjajta, bodita kjerkoli.“

Tako uči naposled tudi stvar sama. Kajti daritev na križu, ki se pri sv. maši obhaja in nekervavo ponavlja, je ona velika spravna daritev za grehe celega sveta, ki je izvir vsega našega zaslužnja, vsega našega zadoščenja in vse naše bogudopadljivosti, in imenovanega občestva. Kajti po tej veliki daritvi na Golgoti je poderta in odpravljena stena, ki je ločila ljudi med sabo in pa zemljo od nebes, ter vse človeštvo z Bogom spravljeno.

Nekervavo se pa ta daritev na Golgoti ponavlja pri sveti maši, da vsi, ki so potrebni in pripravi, dobivajo sad te daritve. Poseben sad te daritve pa je ravno odpuščenje časnih kazni za grehe tistim, za ktere se opravlja, in kateri so sprejemljivi ali pripravi za ta sad. Da so pa duše v vicah, ker so v stanu milosti, za to dobroto zares sprejemljive in pripravne, ako tudi ne vse enakomerno, o tem ni dvomiti. Torej tudi ni dvomiti, jim li koristi daritev sv. maše zanje opravljena, jih li zares kazni za grehe, vseh ali vsaj nekterih, reši draga Kristusova kri, ktere cena se za nje Boga podaja. Ta uspeh je gotov in nezmotljiv. Kajti uspešnost imenovanih drugih sredstev je še zmeraj na gotove pogoje navezana, o kterih ne morem imeti nezmotljive gotovosti, da so spolnene; daritev sv. maše pa, kolikor je daritev Jezusa Kristusa, ta sama pa ne more omadežana biti ali vrednosti zgubiti, najsi je darovavec nevreden kolikorkoli; uspešnosti sv. mašne daritve ne more nič braniti, je nič kratiti.

Kolika blažena gotovost, kolika tolažba, da vem pomoček, kateri nezmotljivo pomaga, če tudi vsi drugi brezuspešni ostanejo, ki duše iz vic reši ali pa jim terpljenje polajša! O Bog, kako se ti zahvalim, za nezasluženo srečo, da sem otrok sv. cerkve, ud občestva tvojih svetnikov!

8. Kterim dušam v vicah ti pomočki najprej koristijo.

Da pa ti pomočki — v cerkvenem jeziku se jim navadno pravi suffragia — dušam v vicah res kaj koristijo, jih moram zanje rabiti. Svoje molitve, zadostivno vrednost svojih dobrih del, dobljene odpustke moram

zanje Bogu kot rešnino darovati, njim jih moram nameniti. To je že v stvari sami. Da vsako dobro delo, ki se na zemlji stori, da vsaka pobožna molitev, ki z zemlje k nebesom puhti, da vsaka sv. mašna daritev, ki se na naših altarjih opravi, nekoliko tudi dušam v vicah koristi, akoravno se jih ne spomnimo — pri sv. daritvi se jih pa mašnik vselej spominja — ne morem dvomiti. Saj vendar vse dobro, ki se tukaj pod solncem godi, božje kraljestvo sploh razširja, kraljestvo hudega pa omejuje, in blagoslov tega se sam od sebe razliva nad vse ude tega kraljestva, torej tudi nad uboge duše v vicah, ktere so tega blagoslova dobrih del iz ljubezni tolikanj bolj deležne, kolikor bolj jih njih lastna ljubezen sprejetniši zanj naredi. Toda, ako to pomoč ogledujem natančno kot zadoščenje, kot plačilo zasluženih časnih kazni za grehe, je pač jasno, da morejo koristiti le tem, ali saj najprej tem, za ktere jih Bogu darujem.

Moja je rešnina ali odkupnina, ktero sem si s svojimi dobrimi deli zaslužil, v moje roke jo je Bog položil, da ž njo svobodno ravnam, podelil mi je vzvišeno predpravico, da s to rešnino plačam za svoje brate in jim pomagam, da prej nebesa dosežejo. To mojo rešnino pa, ktero ponujam jaz Božji pravici za druge, sprejme Bog tako, kakor bi jo sami plačevali.

Iz tega se pojasné nektera druga vprašanja, ki bogoslovcem nekaj opraviti dajo. Postavili so prašanje 1. če koristijo priprošnje oni duši, za ktero se opravljajo, več, ko drugim ubogim dušam? 2. če priprošnja, ki se za veliko ubogih duš opravi, vsakteri takisto koristi, kakor če bi se za vsako posebej opravila? 3. če občna (vsem ubogim dušam namenena) priprošnja ravno toliko koristi onim dušam, za ktere se nobena posebna

ne opravi, kakor onim, za ktere se občna in posebna ob enem daruje. Na ta vprašanja prav lahko odgovor podamo. Kajti v kolikor je priprošnja delo ljubezni, koristi vsem, ki so udje velike zveze ljubezni, in ker je namenena dušam v vicah, koristi vsem dušam v vicah po meri, po kateri so zanje sprejetne. V kolikor je pa ta priprošnja zadoščenje v ožjem pomenu, namreč plačilo božji pravici in dolžna odkupnina, koristi pa onim dušam več, katerim je posebno namenena in darovana: torej oni, za ktero je darovana, več ko drugim. Priprošnja, mnogim dušam darovana, koristi manj, ko taista pomoč eni sami darovana, ker se priprošnja na vsako izmed mnogih takorekoč razdeli. In kolikor je taka pomoč vsem skupaj darovana, imajo duše, katerim je samo ta občna pomoč darovana, manj koristi, kakor one duše, ki razen te skupne pomoči še kako posebno uživajo. Dobro uterjena misel cerkvenih bogoznancev pa je, da pomoč, ki sem jo kaki posebni duši namenil, ktera je ne potrebuje ali nič ali nekaj ne, kaki drugi duši na dobro hodi. *)

Naposled neki drugi ne manj uterjen nauk bogoznancev, ki je bil v prejšnem že napomnen, tukaj ne sme neomenen ostati, nauk namreč, da duše v vicah so za mojo pomoč več ali manj sprejetne, bodisi po meri njih veči ali manjši ljubezni, bodisi ker so v življenju več ali manj zaslužile, da se jim v vicah pomaga. In kako bi se moglo dvomiti, da one duše v vicah so za mojo pomoč sprejetniši, ki so v tem življenju same ubogim dušam z veči gorečnostjo pomagale! Ali nima tukaj, in zlasti tukaj beseda božja

*) Thom. A. Summ. th. 3, p. suppl. 2, 71. a. 12, 13, 14.

posebne veljave : „Kakor boste merili, tako se vam bo odmerjalo?“

In če sem za pomoč po smerti si poskerbel sam, n. pr. z mašnjimi ali drugimi pobožnimi ustanovami, ki sem jih še živ naredil za pokoj svoje duše, kaj za to po meni samem ustanovljeno pomoč ne bom tolikanj bolj sprejeten?

9. Da smo dolžni dušam v vicah pomagati.

Da morem, in s katerimi pomočki da morem, dušam v vicah pomagati, sem izpoznal. Jeli smem še prašati, če jim naj pomagam, če je to pomaganje meni dolžnost? Ah, če že sam pogled na strašne kazni, ki jih te duše terpe, ne zadostuje, da bi v meni usmiljenje zbudil, in če že gotovo prepričanje, da tem usmiljenja vrednim dušam pomagati morem, samo ne zadostuje, da se mi volja in roke začno gibati, res kako usmiljeno delo storiti, ali se potem ne bom bal, da tudi še tako jasno dokazana in izpoznana dolžnost ledu mojega serca ne bode stopila in me k delu usmiljenja nagnila? Kako? Te duše so otroci in prijateljice, izvoljenke in ljubljenske božje. Te duše so z dragoceno kervijo tako drago odkupljene, z menoj samim so tako tesno zvezane, morda so moji stariši, moji bližni sorodniki, vsakako pa moji bratje in sestre v Kristusu; in te z Bogom in z mano tako tesno zvezane duše terpe več, kakor morem misliti in povedati; one zdihujejo, ker so mučene s strašnimi plameni, ker so v temni ječi. „Usmilite se nas, usmilite se nas, saj vi, prijatelji naši“ — te od cerkve jim v usta pokladane besede slišim zamolklo doneti noč in dan. Vem tudi, da jim morem pomagati, in ključ imam, da jim morem temno strašno ječo odpreti;

vem, da jim celó lahko pomagam, ker mi je toliko uspešnih pomočkov na roko danih, jim terpljenje polajšati in jih rešiti: in zdaj bi še prašal, da li sem dolžan jim pomagati?

Keder pa o dolžnosti govorimo, bi moral saj reči: ubogim dušam v vicah pomagati mi ni samo dolžnost, ampak mi je najdražji, najsladkejši in najsvetejši dolžnost.

Ta dolžnost je v mnogih primerih dolžnost ojstre pravice.

Med mnogimi dušami v vicah so morda take, katerim sem dolžnik. Obsipale so me s telesnimi in dušnimi dobrotami, katerih jim še nisem povernil ali pa ne dosti povernil; morda sem jih jaz razjezil, pohujšal, ali naravnost v greh zapeljal, da goré v tem strašnem ognju po moji krivdi; morda sem jih jaz žalil, jim britkosti narejal, morda sem jim pred njih smertjo obljubil, se jih mertvih še prav posebno spominjati. Jeli morem ta dolg drugače poravnati, kakor da jim zdaj svojo molitev, svojo duhovno pomoč tje onkraj groba pošiljam? In ko bi jih pozabil, jeli bi ne bilo to zelo krivično in grešno? O žalostno, krivično, grešno pozabljevanje!

Otroci pogosto pozabijo svojih starišev, mož pozabi žene, žena moža, prijatelj pozabi prijatelja, ki sta si morda med sabo večno ljubezen in zvestobo prisegla; umirajoči so dobili na smertni postelji od ostalih na svetu obljubo vednega pobožnega spominjanja: pa komaj je telo drazega pokojnega v grob položeno, komaj so jele cvetice na grob mu usajene veneti, že je začel giniti tudi spomin na drazega rajnega v sercu njegovih.

Kje je tukaj, ne porečem nežnost in plemenitost serca, ali pa zvesta velikodušna ljubezen, ampak kje

je tukaj tudi najnavadniši pravičnost? Če pa dušam v vicah tudi družega nisem dolžan, sem jim vendar ljubezen dolžan, ker ljubezen je tisti dolg, ki si ga po znanem izreku apostelnovem zmeraj dolžni ostanemo. Ljubezen pa ni samo prazen občutek, ampak pokaže se v usmiljenosti, kjerkoli stiska in potreba govori. Ali pa dela in pomoči, ki jih dušam v vicah skazujemo, ne pripadajo prav najlepšim delom kerščanskega usmiljenja? „O preradi pozabljam“, pravi ljubeznjivi Franc Saleški, „preradi pozabljam svojih ljubih rajnih“. „Sicer radi opravljamo dela usmiljenja“, pristavlja sam, „pa ne pomislimo, da v prizadevi, tem ubogim dušam polajšanja dobiti, se združujejo skoro vsa dela usmiljenja. Kajti ubogim dušam pomagati, jeli se ne pravi to zares žalostnih tolažiti in bolnikom pomagati? Za duše v vicah moliti, jeli se ne pravi to zares jetnike obiskavati, in jih iz ječ reševati? ali saj težo njih verig jim olajšati? Ali se ne pravi popotnikov sprejemati, če ljubljene te otroke božje v hišo njih nebeškega očeta popeljamo? Ali se ne pravi nagih oblačiti, in ali ni še neskončno bolj zaslužljivo ko nage oblačiti, če terpeče te ude telesa Kristusovega z neumerljivo slavo in veličastvom oblačimo?“

To se ve, da so še drugi ne manj silni uzroki, ki me morajo k tej pomoči nagibati.

Razen koristi, ki me morajo nagniti, da terpečim tem dušam pomagam, tedaj razen teh so tudi božje in moje lastne koristi. Nagniti me morajo koristi božje. Zakaj volja božja je, da dušam v vicah pomagam. Boga samega ljubim, če te njegove otroke, ljubljenske in prijateljice ljubim. Božjo čast pospešujem, če tem dušam uhod v nebeško slavo pospešujem, da ga ondi s svetniki

nebeškimi popolnoma hvalijo. Ali pa ne meri Kristusova beseda zlasti na te, v ljubezni ž njim zedine-
nene duše, ko pravi: „Resnično vam povem, kar ste
komu izmed najmanjših bratov mojih storili, to ste
meni storili?“

Kako veličastno je apostolstvo! Apostolstvo, ki
se z apostelni začenja, ki se razteza skozi vse čase, ki
meje kraljestvu božjemu razširja, ki pospešuje čast
božjega serca Jezusovega! Kako veličastno in zaslužno
je, tem, ki v temi in smertni senci sede, luč spoznanja
pravega Boga donašati, krivoverce v naročje edino zve-
ličavne cerkve pripeljavati, za zveličanje grešnikov delati!
Ali tem velikim apostolskim delom, kakor so veličastna
in vzvišena, je delo ljubezni za duše v vicah saj rav-
novažno. Tudi s tem se čast božjega serca Jezusovega
pospešuje, tudi s tem se v temi zdihujoči, dasi pravični,
duši luč podeljuje, in kakšna luč? neskončno sladka,
lepa, slavna luč nebeška!

Naposled me dušam v vicah pomagati priganjajo
tudi moje lastne osobne koristi. Mari niso največ dela
kerščanskega usmiljenja, s katerimi si po lastnem za-
gotovljenju mojega božjega Zveličarja nebesa kupujem?

Seveda, nebesa si tudi kupujem z vsako miloščino,
ki jo ubogemu in potrebnemu na zemlji dam zavolj
Jezusa. Ako tudi zlato, ki ga ubogemu podarim, njemu
samemu znabiti nič ne koristi, ker ga nezna prav
oberniti, meni pa vender vselej koristi, če ga zavolj
Jezusa podelim.

Ali dela usmiljenja do živih večkrat omadežuje
ničmernost, kazavost in pa drugi samopridni nameni,
da nebeško svojo vrednost izgube: pri delih usmiljenja
do ubogih duš v vicah pa to nikdar ni mogoče. Tukaj

sta samo nadnatorna vera pa sveta ljubezen, ki voljo in roko do djanja ravnata. Tudi med živimi nikogar ni, ki bi bil tako ubog, kakor te najubožniši duše med ubožnimi.

Kako se bo nad mano izpolnovala mojega božjega Zveličarja beseda glede teh preubogih: „Delajte si prijatelje s krivičnim mamonom, da kadar pojde z vami h koncu, vas sprejmo v večna prebivališča“.

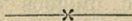
Ko bi s svojimi merklimi očmi mogel videti vso tkanino kacega za nebesa rešenega človeka: koliko zlatih niti bi videl, ki jih je stkala pobožna molitev ali kako dobro delo za duše v vicah! O koliko tisuč jih bom kdaj v nebesih videl, ki so največ zavoljo tega usmiljenje dosegli, ker so ubogim dušam v vicah usmiljenje izkazovali!

Verh tega je še, da sem si ono dušo, kateri sem iz vic rešiti se pomagal, k posebni hvaležnosti zavezal. Dasi ravno duše v vicah nimajo spoznanja, kakor ga imajo zveličane duše v nebesih, ki reči v Bogu samem spoznavajo, vendar ni dvomiti, da tudi one — morebiti po razodenju kakega angela — o tem zvedo, kaj se na zemlji zanje stori. Ali mi bo pa duša, ki mi je zahvalo dolžna, to zahvalo ostala dolžna? Ali me bo, kakor Jožefa oni egiptovski točaj, v nebesih svojega rešitelja pozabila, ali marveč ne bo pred stolom božjim noč in dan zame prosila? O ko bi si mogel reči: v nebesih je duša, kateri si nebeška vrata odpreti pomagal, kolike sladkosti bi iz te misli ne zajemal!

Naposled pride še v preudarek, da mi bodo po moji smerti merili s taisto mero, s katero zdaj v življenju merim. S taisto gorečnostjo, s katero zdaj ubogim dušam v vicah pomagam, bodo nekoč tudi meni

pomagali, in ravno v tej meri bom tudi jaz za to pomoč sprejemljiv.

O lepa, o sveta, o dobra misel, za duše v vicah moliti, delati, darovati! O sveta cerkev, ki me s svojo besedo in zgledom vsak dan vsako uro za duše v vicah moliti učiš! Zakaj se bolj goreče ne poslužujem najlepši predprave, ktero vera v roko podaja udom občestva, ki obsega zemljo in nebo in vice? Zakaj opustim le en sam dan, opraviti ktero molitev, s ktero je cerkev ta ali oni odpustek za duše v vicah sklenila? Zakaj ne darujem vsakega jutra, zlasti o daritvi sv. maše, z junaskim delom ljubezni Bogu vseh svojih dobrih del čez dan za te duše? Zakaj se večkrat čez dan z vso iskrenostjo serca ne pridružim pobožni molitvi, ki jo cerkev po vsaki svoji dnevnici ponavlja: „Gospod, daj jim večni mir in pokoj, in večna luč naj jim sveti!“

Četerti oddelek.

Pogled v peklo.

1. Ktere duše so zaveržene v peklo.

Gledajoč naposled v žalostni, strašni kraj pekla, nimam namena, da bi mislil na kake dolžnosti do nesrečnih stanovavcev pekla. Do stanovavcev nebes imam dolžnost česčenja, do stanovavcev vic imam dolžnost sočutnega usmiljenja, in usmiljene pomoči; do stanovavcev pekla pa nimam nobenih dolžnosti več. Nobena

vez me ž njimi več ne sklepa. Med njimi in med menoj je neprestopljivo brezno. Edini namen, čemu se oziram v peklo, je ta, da dobim zdrav in zveličanski strah, ki naj me varuje, da tudi jaz v ta žalostni in prestrašni kraj ne pridem.

Prašam se zdaj, ktere so li te nesrečne duše, ki so v ta žalostni in pregrozni kraj zaveržene? Moram si odgovoriti, da so vse tiste duše, ki so se ločile v nemilosti božji, ki so stopile na oni svet v velikem grehu, ločene od Boga. Zveličane duše nebeške so vse olepšane z zaveznim znamenjem ljubezni božje, nesrečnim dušam v peklu pa je vsem vtisneno Kajново znamenje te nemilosti božje, čerta božjega. Kakor so šle one, ako so popolnoma čiste se ločile, precej v lepa nebesa, tako gredo te, ki se ločijo v smertnem grehu, precej v ta žalostni in pregrozni kraj. Ločile so se v nemilosti božji, zato niso zmožne gledati Boga, in ker na onem svetu ni več mogoče obrniti se na bolje, tudi nikdar sposobne ne bodo, da bi gledale Boga, največji dobro. One so, ker nimajo milosti božje, Bogu nepodobne, zatoorej nepravične in nesvete, in Bog bi moral svoji svetosti in svoji božji naturi sami se odreči, ko bi se hotel združiti s temi nepravičnimi in grešnimi dušami.

Resnica pa je, da med temi nesrečnimi prebivavci pekla je glede njih krivičnosti in hudobije prav velika različnost. Ako pogledaš otroke, ki so edino le s poddedovanim grehom omadežani, in one bojazljive duše, ki so živele tu „brez hvale in brez sramote“ *), pa jih primeriš z onimi črnimi, zaverženimi, zlodejskimi

*) Dante, peklo, III. spev.

dušami, ki so takorekoč vse prehudičene, v svojem življenju z ošabnim napuhom in ukljubnostjo vzdignile prapor očitnega upora proti Bogu, in z onimi, ki so se valjale po blatu vseh gnjusnih strasti, kako grozna različenost, različenost, ki mora imeti tudi različne kraje v peklu! Ah, najsi bodo, ki so verženi v peklo, kolikor koli med sabo različni glede svoje krivičnosti in hudobnosti, vsi imajo skupaj to kazen, da so oropani milosti božje, in zato večno ločeni od Boga in zaverženi. Kaj je pač bistvena kazen, bistveno zlo v peklu?

O Bog, kako se zgrozujem, če peklo bližej pogledujem! Na njegovih vratih vidim zapisano s temno barvo te besede:

„Skoz mene greš v okrožje muk in tuge,
Ta pot pelja v neskončne bolečine,
Ta cesta gre med žertve grešne kuge,
Iz kraja tega ni je odkupnine“.

Kar me pa vendar spodbada, da ga premišljujem, je misel: ti, o Bog, si peklo ustvaril, tudi v peklu se povečuje tvoja pravičnost!

2. Boga ne gledati, je bistvena kazen v peklu.

Kakor je gledanje božje, nerazvezljiva združenost z Bogom, bistveno dobro v nebesih, tako je bistveno hudo v peklu: Boga na veke ne gledati, od njega na veke oddružen biti. K izvoljenim za nebesa poreče božji sodnik: „Pridite, vi oblagodarjeni mojega očeta, posedite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta“; dušam v peklo zaverženim pa poreče: „Poberite se spred mene, vi prokleti, v večni ogenj.“ Bistveno hudo v peklu je večna ta in brezupna zguba samega

Boga: zakaj kakor stori ona združenost z Bogom, da so nebesa še le prav nebesa, kraj nedorazumljivega veselja, tako stori tudi ta večna in brezupna zguba božja in ločitev od Boga, peklo še le prav peklo, kraj nedorazumljivega terpljenja. Da bi pa mogel oboje dorazumeti, nebeško veselje in peklensko terpljenje, bi moral Boga samega doumeti. Ker je pa Bog nerazumljivo neskončno dobro: zato je njega imeti in njega uživati nedoumljiva sreča, njega zgubiti pa nedoumljiva nesreča, in sicer to poslednje še le tedaj, če sem bil za največi neskončno to dobro ustvarjen.

Vsaka človeška duša pa je resnično ne samo od Boga ustvarjena, ampak tudi za Boga, za to največi in neskončno dobro. Od todi je v nji skrito ono nepremagljivo, neizbrisljivo hlepenje po sreči in blaženosti, po blaženosti, ki se more le v Bogu doseči. Da to blaženost v Bogu duša zgubi, je zanj največi nesreča, nedoumno in neskončno hudo. To se ve, da že na tem svetu je nesreča, neizmerno velika nesreča, z grehom od Boga ločenemu biti. Toda na zemlji se od Boga ločena duša oprijema in oklepa ustvarjenih reči, kakor tudi utapljaючи se človek za bilko poseza. Lakoto si skuša umiriti z otrobi, žejo si skuša pogasiti z mlako, in ne da bi pogledala v razkrito svoje lastno siromaštvo, obrača raje pogled na pisane podobe življenja, in tako preživi dan za dnevom v raztresenosti in razmišljenosti, ter si igra s svojim zveličanjem. Po drugi strani ji pa dokler živi tu na zemlji ni zaprečeno, poverniti se k Bogu nazaj.

Kako vse drugači pa je zdaj, ko je s tega sveta stopila na oni svet!

Zdaj pa iz stvari ne zajema niti kapljice utehe ali polajšila. Vse stvari ji odreko službo, katero so ji nekoč ponujale. Zdaj jo muči strahovita lakota in žeja, pa nikoger ni, ki bi ji saj tistih otrobi ponudil ali pa tiste nečedne mlake, da bi si lakoto in žejo le za nekaj hipcev potolažila. Ničesar ni več, da bi jo v njenem groznem terpljenju raztresalo. Ničesar je ne moti, da bi svoje prevelike zapuščenosti ne gledala: ničesar ni. Dan na dan gleda v prestrašno brezno svoje lastne ničevnosti, svoje zadolžene nesreče. Vidi tudi, da ji je overta in zaperta vsaka mogočest, da bi se kedaj spremenil prežalostni stan. Njen prirojeni nagon jo vleče zmeraj k Bogu, največi dobroti, toda njena volja, ki Boga sovraži, jo vselej nazaj potegne. V tem boju gine. Uničila bi se, ko bi se mogla, smerti išče, pa je ne najde.

O grozanska noč in temota, ki imaš tako grozni strah in tako grozno terpljenje! O kraj stoka in zdi-hovanja večnega, prestrašnega rujojenja in škripanja z zobmi! O ve neskončno nesrečne duše, v ta grozni in strašni kraj brez upanja na vekomaj zaveržene!

Seveda, nesrečni duši se tukaj v peklu godi, kakor je sama hotela. Dasi je bila s tolikimi vezmi z Bogom zvezana, je vender te vezi prostovoljno raztergala, je zapustila prostovoljno svojega stvarnika in Boga, ter se grešnih stvari oklenila. V kazen za to je zdaj res na vekomaj od Boga ločena. Tukaj na zemlji je hotela svojo lakoto nasitovati z otrobi, namesto z nebeško mano, v kazen za to je zdaj cropana vekomaj nebeškega kruha; zdaj mora na vekomaj lakot in žejo terpeti. Tukaj na zemlji je prirojeni si nagon po resnici in pravici zamorjevala, udajala se je nesrečnim lažem in sleparijam, odvracala se je prostovoljno od luči resnice

in pravice: v kazni za to pa zdaj ječi v večni noči, v zunajni temi. Na voljo ji je bilo dano, izvoliti si življenje, toda izbrala si je smert. Zdaj ima, kar je hotela: smert, drugo neumerjočo smert.

Pa namesto da bi se duši terpljenje manjši zdelo, ker si je sama ta nesrečni konec izvolila, se ji ravno zato zdi še le večji. Ta nesrečna zavest, da si je svoje nesreče sama kriva, je tisti grizoči červ, ki nikdar ne pogine. Bila je, recimo, kerščanska duša, do čistega oprana z vodo sv. kersta, ki nosi še zdaj pri sv. kerstu ji utisneno znamenje. Bila je maziljena z mazilom zveličanja. Bila je hranena s kruhom angelskim. Dobivala in uživala je tisučere dobre nauke in zgleda, neštevilne notrajne in zunajne milosti: „Kako lahko,“ si nato sama sebi poreče, „kako lahko bi bila svoje zveličanje dosegla! Tisučero jih je bilo manj omiloščenih, ter so imeli z večimi zaprekami se bojevati, in vendar so dosegli svoje zveličanje. Jaz pa sem zaveržena ukljub vsem mi dodeljenim milostim.“

Pa tudi taka duša, ki nikdar ni poznala Jezusa Kristusa, vendar izpozna, da je po svojem lastnem zadolženju pahnena v kraj temote in terpljenja. Izmed vseh nesrečnih duš v peklu — razen otroških duš, samo z dednim grehom omadežanih — ni nobene, da ne bi je noč in dan peklo zamolklo očitaje: moj greh, moj greh, moj največi greh!

3. Da so nesrečne duše v peklu mučene tudi s kaznimi čutenja.

Pa k tej strašni kazni zgube božje, največi in neskončne dobrote, se pridruži še kazni čutenja. Božji sodnik zaverženim ne poreče samo, naj se pobero ispred

njega prokleti, ampak jih ob enem obsodi tudi v kazen peklenskega ognja, rekoč: „Poberite se izpred mene, prokleti, v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom!“ Ker se je duša v tem življenju odvernila od Boga, zato je zdaj v kazen ločena od Boga na vekomaj. Ker je v svojem življenju z grehom iskala grešnega veselja v stvareh, zato je zdaj v kazen za grešno veselje z bolečim terpljenjem pokorjena.

Da je resnični ogenj, ki dušo muči in pokori, tega cerkev ni izrekoma ali določno kot versko resnico izpoznala. Kakor malo pa dvomim, da duše v vicah muči resničen ogenj, tako malo dvomim gledé pogubljenih duš. Uzroki, da je zaresni ogenj v vicah in peklu, so ondi in tu taisti. Božji sodnik naravnost in določno pravi: „Poberite se izpred mene, prokleti, v večni ogenj“. Sicer so to pogubljeni s svojimi iz groba vstalimi telesi, katerim se o poslednji sodbi te besede porečejo; ali pomni, da dušo pogubljenega bogatina muči ognjeni plamen že zdaj, še preden se je s svojim telesom sklenila, kakor nam Kristus sam pravi. Čemu torej bi dvomil ali zanikal, kar Kristus, večna resnica, sam poterjuje! Ali čemu bi njegove besede drugači razumeval, kakor so jih umevali vsi ss. očetje in učenci; ti me ne podučujejo samo o tem, da od svojih teles ločene duše v peklu (kakor duše v vicah) v resničnem ognju terpe, marveč mi tudi dopovedujejo, kako jih more ogenj resnično mučiti. Ogenj, ki ga duše v vicah terpe, je ob enem čistiven ogenj, ogenj v peklu pa ni čistiven, ampak samo pokoriven, kazniven, žgaven, je samo orodje božje kaznujoče pravice, ktera ga je užgala, pa ga tudi vekomaj gorečega ohranja, ne da mučene duše očiščuje, ampak da se nad temi njenimi

zaničevalkami vekomaj maščuje. O strašni ogenj božjega maščevanja! O grozno ognjeno terpljenje peklensko! O neizrekljivo nesrečne duše, ki zdaj same izkušate, kako strašno je, pasti v roke vsemogočnega Boga! Kdo more pogledati vaše brezkončno terpljenje, pa bi se ne stresel pred grehom, da bi se ne zgrozil nad terdovratnostjo, ki vas je pahnila v brezno neizrekljive nesreče!

In vender ta peklenški ogenj še ni edino kaznilo v rokah božje pravice; ampak, kakor sveto pismo pravi: „Vesoljni krog zemlje se bo vzdignil proti pogubljenim“. Vse stvari, ktere je nesrečna duša kdaj zlorabila, se zdaj maščujejo nad njo za svojega stvarnika. Kajti v stvareh, v kterih je ktera grešila, je zdaj tudi kaznovana, in kolikor več je v njih grešila, toliko hujši bo v njih kaznovana. „Mlačne in lenobne zbadajo goreče osti, in požrešnike muči velika lakot in žeja. Mehkoživci in nečistniki se oblivajo z gorečo smolo in smerdljivim žepлом, in strašno tulijo kakor stekli psi. Napuhnene obdaja vsakoršna sramota in zaničevanje, lakomneže pa stiska največe siromaštvo. Tukaj ni pregrehe, ki bi ne bila kaznovana s posebnim terpljenjem. O kaj so stoletja tukaj v najbolj strašni pokori proti eni uri v takem terpljenju peklenškem!“*)

4. Da so kazni peklenške različnim pogubljenim različne.

Kakor je pa veliko stanovališč v nebesih, tako je tudi veliko krajev v peklju. Plačilo nebeško je različno po različnosti zasluženja in po različnih stopnjah svete ljubezni; kazni peklenške so različne po različnosti za-

*) Tom. Kemp. 1. 24.

dolženja in po različnih stopnjah zlovoljnosti in hudobnosti. Kakor je pri zveličanih v nebesih njih zasluženje različno, tako je pri nesrečnih prebivavcih pekla njih zadolženje različno. Sicer so vsi z velikimi ali smertnimi grehi ognjušeni. Ali pa ni med smertnimi grehi spet velik razloček? Napuh, ki se zoper Boga samega vzdiguje, ki se prederzne takorekoč s prestola ga pehati, nevera zapeljivcev in krivovercev, ki so tisučim in tisučim svojih bratov resnico uropali, in jih k uporabi zoper Boga in sveto cerkev podkurili; sovraštvo do Boga samega, ki vskipi do pravega satanskega sovraštva, umor lastnega očeta ali matere ali soproga ali otroka, ali uboj sploh, ki se v moroželnost sprevrača; vladoželjnost in ropoželnost, ki v krivičnih vojskah preliwa potoke človeške kervi; nečistovanje, v njegovih najgnjusniših in najnenaturniših podobah; lakomnost do nesramne skopušnosti in stiskavosti, ki z brezčutno terdobo stiska svojega sočloveka, dobičkarji, ter krivico siplje na krivico. O kakšne gnjusobe in nesramnosti se ne stekajo v peklu, kjer se sedaj pokore oni, ki so jih počenjali v življenju. In kaka razlika je, so se li te gnjusobnosti in nesramnosti in ti grehi doprinesli samo enkrat? ali kako globoko je duša vanje zabredla in zagazila, ter v koliki meri v njih oterpnila? In ako privzamem še vse druge pogoje in okoliščine, ki greh in zlodejstva pri enih vekšajo, pri drugih manjšajo; ako privzamem, kako različno, več ali manj popolno je bilo spoznanje in je bila zavednost s katero so grešili, kako različna je bila hudobnost volje in nagnenost duše k grehu, kako velika ali majhna je bila skušnjava, kako različen je bil upliv nravi, odgoje, priložnosti, dobrega ali hudega zgleda, kako različna je bila mera zaničevanih ali zlo-

rabljenih milosti, kako različno zunajno družbinsko stanje, stan, čast, služba, kako različni nasledki taistega greha pri teh ali onih grešnikih! O katero oko bi pač moglo vse te razlike pregledati, razen edino vsevidnega ino vse prodirnega očesa božjega, ki serce in obisti preiskuje. Pa kakor gotovo vsevidno ino vseprodirno božje njegovo oko vse te različnosti greha in zadolženja natančno pozna in razločuje, tako gotovo zahteva njegova vse zravnavajoča pravica, da se različna zagrešenost in zlobnost različno kaznuje: po zasluženju.

Vse kazni peklenške so neprenašljive, in vender jih morajo prenašati; pa, ali ne spričuje sam Zveličar božji, da so kazni v peklu še bolj neprenašljive pri nekterih, kakor pri drugih? (Mt. 10, 15.)

Kakor je gotovo, da je veliko in različnih prebivališč v nebesih, tako gotovo je tudi, da je veliko in različnih peklenških krogov ali krajev terpljenja. Da, muke pogubljenih v peklu so še v veliko ožjem pomenu različniši, ko radosti zveličanih v nebesih. Zakaj ljubezen, ki zveličane v nebesih tesno združuje, tako da so vsi eno serce in ena duša, stori, da ti, ki imajo manjši stopnjo zveličanja, se udeležujejo večji zveličanja drugih tako, kakor bi bilo to njih lastno zveličanje. Pogubljeni v peklu pa, ako ravno so vsi v taistem peklu, niso z ljubeznijo združeni, ampak so po sebičnosti in sovraštvu ločeni. Vsaka pogubljena duša nosi torej še v veliko drugačnem pomenu plačilo svoje lastne krivičnosti, kakor nosi zveličana duša v nebesih plačilo svoje lastne pravičnosti.

Naposled moram še opaziti, da se ta različnost peklenških muk razteza tako na kazen zgube, kakor na kazen čutenja. Sicer je videti, da glede kazni zgube o

kakem več ali manj ni govoriti, češ, ali niso vsi pogubljeni popolnoma ločeni od Boga, kako je kaka razlika mogoča? Jeli more izmed dveh, ki sta očesne luči popolnoma oropana, eden več ali manj videti ko drugi? Dasi je zguba Boga samega pri vseh pogubljenih v peklu malo da ne enaka, pa vender iz tega izhajóče terpljenje ni enako, kajti oslepelí svojo nesrečo bolj čuti ko sleporojeni. Jeli ne bo to terpljenje tem večí, kolikor bolj zlobno so se v tem življenju od Boga odvrácali?

O vi brezbožni povišanci zemlje, vi brezbožni knezi in vodilci národov, vi prekaneni in potuhneni zapeljivci nedolžnosti, ino vsi vi junaki in velikani v grešenju, ki greh kakor vodo pijete, ki svoja zlodejstva s hudičevo radostjo doprinašate: če pojdete nespokorjeni v večnost, v kako strašnih plamenih pekla boste terpeli!

5. Da duše otrok, samo z dednim grehov oma- dežanih, najmanjši kazni terpe.

Najmanjši kazni terpe v peklu duše otrok, ki so samo s podedovanim grehom omadežane. Videti je, da je tudi že samo podedni greh zaderžek, Boga gledati, ker večna resnica sama pravi: „Kdor ni prerójen iz vode in svetega duha, ne more priti v nebeško kraljestvo.“ In ker je zguba ali pogrešanje nadnatornega gledanja božjega ona bistvenost, ki peklo bistveno za peklo naredi, zato so tudi duše, samo z dednim grehom omadežane, obsojene v peklo. Prašanje pa je, če duše nekerščenih samo z dednim grehom omadežanih otrok 1. kazni čutenja terpe, in 2. če zavoljo izgube gledanja božjega tugujejo. Oba vprašanja je angelski učenik, sv. Tomaž, z mnogimi drugimi cerkvenimi učeniki zanikal.

Te duše, pravi, ne morejo kaznim čutenja podveržene biti, zakaj te kazni čutenja se nalagajo zavoljo prepovedanega veselja, ki ga grešnik na zemlji uživa. Otrok pa, ki je v dednem grehu umerl, tega prepovedanega veselja ni užival. To delajo samo odrašeni grešniki.

Pa tudi žalosti o zgubi gledanja božjega tak otrok ne more čutiti. Kajti žalost nad zgubo kake dobrote morem le občutiti, če sem bil zmožen jo doseči. To pa ni pri otrocih, ki brez svetega kersta umerjejo. Dobrota gledanja božjega presega natorne moči, potrebna je zanjo posebna milost; na to milost pa se otroci sami niso mogli še pripraviti, da bi jo bili sprejeli. Da, sveti učenik gre še dalje; on pravi celo, da so duše tacihi otrok, ki brez sv. kersta umerjo, zmožne nekega spoznanja in ljubezni božje, in torej tudi nekake natorne blaženosti; in je bolje zanje, da so, kakor da ne bili. *)

Cerkev sama pa tega vprašanja, ali in ktere kazni taki otroci na onem svetu terpe, doslej še ni določila. Ona le uči, da tudi tisti, ki so samo z dednim grehom omadežani se ločili, niso deležni gledanja božjega, ampak da so v peklu. Sklepati pa moremo iz tega nauka, kako strašen odgovor čaka tistih, ki so krivi, da duše teh otrok ne gledajo Boga!

6. Da so kazni v peklu večne.

Večno je nebeško veselje, večno je tudi peklenško terpljenje. Božje razodenje se v tej resnici ni moglo jasnejši in določnejši izreči, kakor se je. Tudi je cerkev, zlasti v petem vesoljnem zboru carigrajskem, to resnico proti zmoti origenistov kot versko resnico proglasila.

*) Summa th. p. 3. suppl. app. qu. 1.

O tej resnici tedaj ne morem dvomiti, ako nečem kar naravnost kerščanstvu se odpovedati.

Ta resnica je pač res strašna, serce in mozeg pretrese. Pa ne da bi nasprotovala zdravi pameti; natorna pamet jo celó sluti, po veri razsvetljena pamet pa jo naravnost zahteva — saj je verovala celó ajdovska pamet tako večni tártar, kakor večni elísij.

Večnost pekla zahteva po veri razsvetljena pamet. Kajti če je greh večen, biti mora tudi kazen večna. Zakaj greh moti нравni red sveta, kazen pa moteni нравni red sveta spet uravna tako, da po nespremenljivi postavi božje modrosti in svetosti grehu sledi kazen, a večnemu grehu večna kazen. Duša, ki se z grehom na oni svet loči, ostane vekomaj z grehom obtežana, kajti po nauku vere se na onem svetu zlobna volja ne spreminja; ampak volja, ki je bila o ločenju duše s tega sveta napčna in od Boga odvernena, ostane napčna in od Boga odvernena, ostane v hudem zaterjena, in z grehom obtežena zmeraj in večno. V peklo zaverženo dušo pač gloje červ; t. j. najhujši grizenje vesti; ali to ni bolečina pravega kesanja, bolečina greha samega, ampak je le bolečina kazni. V sovraštvu božjem se je ločila, v sovraštvu božjem ostane zmeraj in večno.

Večne kazni peklenške tirja versko razsvetljena pamet. Kajti po sodbi božji velja volja za djanje. Kakor človek to vidi, kar se na zunaj godi, tako natanko in še bolj vidi božji sodnik, kaj se znotraj v sercu godi. Kdor se je pa zavoljo časnega dobička in užitka odvernil od poslednjega cilja, ki se večno ohrani, ta je raje si izvolil uživanje časnega dobrega ko uživanje poslednjega cilja, in ta je tedaj tako pri volji, da bi časno to dobro memo poslednjega cilja rad večno užival.

On mora tedaj tudi po pravilu božje pravičnosti tako kaznovan biti, kakor bi večno grešil, torej z večno kaznijo.

Da so večne kazni v peklu, zahteva po veri razsvetljena pamet. Pamet pravi, da je spodobno in prav, da je vsakdo onega blagra, proti kateremu je grešil, in se ga enkrat za vselej nevrednega storil, večno oropan. Mari ni tudi po načelih državске pravice oni, ki je storil kako hudodelstvo proti družbinstvu, za vselej oropan družbinstva, bodi da ga umore ali stanovitno izženo? Kajti ne gleda se na to, kako dolgo je terpelo njegovo hudodelstvo, ampak kaj je hudega storil. Razmerju sedajnega časnega življenja k družbinstvu je podobno razmerje cele večnosti k družbinstvu zveličanih, ki poslednji cilj vekomaj uživajo. Kdor se tedaj zoper poslednji cilj hudo pregreši, z drugimi besedami, kdor zamori ljubezen, ktera veže družbo zveličanih in pa po zveličanju hrepenečih, mora na vekomaj iz te družbe zveličanih izločen biti, najsi je v kateremkoli kratkem času storil greh, ki je ljubezen uničil.

Večnost kazni peklenških tirja versko razsvetljena pamet. Ako so večna nebesa — in o tem nikdo ne dvomi zakaj bi ne bilo tudi večnega pekla? Je li božji pravici manj primerno, da si morem s še tako kratko terpečimi hudimi djanji peklo zaslužiti, kakor da si morem z enako kratkimi pravičnimi djanji nebesa zaslužiti?

Večni morajo biti nasledki naših hudih, kakor naših dobrih djanj; vsaka druga poterditev nračne postave ne zadostuje človeku, kakor je, prelahko ga omami čutna dobrota, in prelahko oplašči čutno zlo. — Kaj se pogosto ne zgodi, da se človek, po divjih strastih zaslepljeni človek, ne zmeni za večne kazni, ki so mu

zapretene? Kolikanj bolj gotovo bi strast manj ojstro ujzdo pretergala!

Od ktereколи strani naj večnost premišljujem: ne najdem, da bi bile v nasprotju z neskončno ljubeznijo božjo, najdem pa, da so s terjatvami neskončne svetosti in pravičnosti božje v popolnem soglasju. Bolje bi bilo res za te vekomaj pogubljene, ko bi nikdar rojeni ne bili, zategadelj si tudi smert žele, pa je ne najdejo. Pa če so sami po svojem lastnem zadolženju vekomaj nesrečni, vender poslednji namen svojega življenja niso mogli preprečiti, oni morajo vekomaj terpeti, in s terpljenjem vekomaj Boga na njegovo pravico poveličevati.

Kak stud in gnjus in strah pred grehom mora v meni premišljevana resnica obuditi! Kako moram v skušnjavi, zlasti v skušnjavi k velikemu grehu, trepetati, ter jo na vso moč od sebe odbijati, če si živo predočujem besede: „zmeraj . . . nikdar“. Zmeraj v strašnem peklu, iz njega pa rešenja nikdar!

7. Pogubljenim v peklu ne moremo nič pomagati.

Nesrečne te duše ne bodo nikdar iz pekla rešene, njih terpljenje tudi nikdar ne preneha in se ne pomanjša. Tudi če zanje darujemo in prosimo, se jim terpljenje nič ne spremeni. Odrezane so od zveze ljubezni, odrezane so tudi od blagoslova naših priprošnjá. „Razen tega“, govori v znani priliki Abraham bogatinu, „razen tega je med nami in vami velik prepad postavljen“, in čez ta prepad blagoslov naših molitev ne more. Edini način, ki se da misliti, da bi utegnile naše molitve pogubljenim v peklu nekam koristiti, bi bil — kakor opazuje sveti angelski učenik — ta, da bi med

tisočerimi bolečinami, ktere morajo terpeti, bila z našimi molitvami saj ta odstranena ali pomanjšana, ktero bi jim delala misel, da so tako zaverženi, in od vseh tako sovraženi, da noben živ človek se zanje ne brini. Da bi mogli pa zvedeti o takem polajšanju svoje bolečine, bi morali vedeti, da živi zanje molijo. Ker pa po besedah sv. Avgušтина *) sploh ne vedo, kaj se tu na svetu godi, tudi ne morejo vedeti, da se na zemlji zanje moli. Zatorej se tudi ta mogoči način pomoči ne da misliti, in treba je naravnost reči, da naše molitve in daritve pogubljenim sploh ne koristijo. Cerkev tudi nikdar ne opominja, za pogubljene moliti ali darovati. Ona pač moli in daruje za mertve sploh, toda njen namen gre vselej le na duše v vicah. **)

Takisto je delala tudi stara judovska cerkev. Od onih, v boju palih, za ktere je dal Juda makabejec molitve in daritve opravljati, pač pravi sv. pismo: da so našli pod njihovimi spodnjimi oblačili malikovavske darovnine, katerih judje po postavi niso smeli jemati. Ne pravi pa, da so te darovnine uzeli zato, da bi malike ž njimi častili, ali da so umerli v grehu malikovanja, zaradi česar bi bili pogubljeni. Marveč moramo s ss. očeti terditi, da so te darovnine v vojski kot zmagovavci premagancem le kakor plen uzeli, ter si ga prilastili, in tako se udali neredni ljubezni do pozemeljskega blaga, ter odpustno grešili. Ko bi se bili pa s plenom teh darovnin, za kar jih je Bog smertno kaznil, kakorkoli hudo pregrešili, so ta svoj veliki greh pred smertjo obžalovali, in od Boga odpuščenje svojega greha in

*) Lib. de cura pro mortuis agenda c. 15.

**) Sum, th. p. III. suppl. q. 71. a. 5.

večnih kazni zadobili. Saj v tem pomenu so zanje molitve in daritve opravljali.

Neki drugi ugovor proti nauku, da so naše prošnje za pogubljene v peklu brezkoristne, imajo od one znane, tudi pri pesniku raja omenjene pobožne pripovedi, o cesarju Trajanu in papeže Gregorju Velikem, po kateri je papež v peklu bivajočemu cesarju Trajanu s svojo priprošnjo zveličanje zadobil. *) Če je v tej pobožni pripovedbi splah kaj resničnega zerna, to je z angelskim sv. učenikom tako to stvar razlagati, da rečemo: Trajan ni bil vsekönčno, ampak le po sedajnem stanu njegovega lastnega zasluženja v peklo odločen, bil je na prošnjo sv. Gregorja od smerti obujen, ter je, kakor mnogi drugi čudovito od smerti obujeni, tukaj na zemlji še milost našel in pa odpuščanje grehov. **)

Potemtakem velja: med njimi, t. j. med pogubljenimi v peklu, in pa med nami je velik neprestopljiv prepad. Strašna, pa resnična misel: tem nesrečnim dušam njih stanja ne morem niti najmanj polajšati. Ne, ne morem ga jim; in naj se zanje pokorim, kolikor hočem; naj se postim, jokam in molim noč in dan, ne pomaga vse nič. Nobeden njih zdihljejev, noben njih klic do mene ne dospe, in nobena mojih molitev, nobena mojih pokoritev s svojim blagoslovom ne presili tjakaj čez ločeči prepad!

*) Dante, raj, 20 sp.

**) Tom. A. Sum. th. suppl. od p. 3. q. 71. a. 5.

K o n e c.

Boj se torej, o duša, pekla. Stopaj s sv. Jeronimom pogostoma v duhu doli v peklo, da nekoč ne boš morala zares vanj stopiti! Predočuj si časih te strašne, neznosljive muke, ta nevgasljivi ogenj, tega nevmerljivega in zmeraj glodajočega červa, to največi zunajno temo, to obupno in brezupno tulenje in škripanje pogubljenih, grozni ta: zmeraj, nikdar. Predočuj si te strahote in muke peklenske, zlasti kadar ti ogenj strasti zagori, da misleč na večni ogenj peklenski gasiš plameneči ogenj svojih strasti. Predočuj si te strahote in muke peklenske, če si bil tako nesrečen, in si grešil, da se hitro k svojemu Bogu poverneš, in da te smert v tem stanu greha ne zasači!

Resnično, o duša, boj se pekla. Ne moreš se ga dosti nabati, in ne moreš se ga bati preveč. Tvoj Zveličar sam je rekel: „ne bojte se teh, ki telo umore, duše pa ne morejo umoriti; temveč bojte se tega, ki more dušo in telo v peklensko pogubljenje pahniti.“

Pa tudi med strahom in strahom je velik razloček. Če greh zapustiš le zato, ker se pekla bojiš, pa bi ga storil, ko bi te Bog ne videl, in ko bi te Bog ne sodil, to se ti le bojiš, da s sv. Avguštinom govorim, kakor se hlapci boje, tvoj strah je le strah kazni, pa ne še ljubezen do pravičnosti. Hlapčevski ta strah še ni popolno dušno zdravje; je le nekak čuvaj, preteča čerka,

ne še pomagajoča milost. Pa strah le učini, da hudega ne storiš; ljubezen pa stori, da hudega storiti ne češ, dasi tudi bi hudo storiti mogel brez kazni. Pač ima tudi ljubezen svoj strah pri sebi, toda oni nedolžno čisti strah, ki ostane v večnosti. *) Oni hlapčevski strah se boji s hudičem goreti, ta čisti strah pa se boji Bogu nedopasti; in še le ta čisti strah, nerazdružljivi spremljevalec ljubezni, in prav za prav z ljubeznijo do pravičnosti eno in isto, je pravo dušno zdravje.

Dokler pa ljubezen v tebi ne gori, naj te hudega varuje saj ta hlapčevski ali suženjski strah pekla! Le zadovoljen ne bodi samo s tem sužnjim strahom, ampak hrepeni z vročo molitvijo po onem čistem strahu, ki ne brani samo grešnega dejanja, ampak ozdravlja tudi grešno voljo. Hrepeni po onem ognju svete ljubezni, ktera sama te more greha in torej tudi nevarnosti peklenškega ognja za vselej ovarovati.

*) Psalm 18. 10.

O B S E G.

	Stran.
Predgovor	3
Prošnja za prijazno spremljevanje	4

Pervi oddelek.

Smert in njeni nasledki.

1. Smert je most na oni svet	7
2. Od duše ločeno telo	13
3. Od telesa ločena duša :	
a) Da je čas zaslužjenja ločeni duši potekel	16
b) Ali uzame in ktere moči uzame od telesa ločecha se duša seboj na oni svet . . . ,	18
c) Da duša ne more biti za zmeraj od telesa ločena	21
4. Duša pred sodnim stolom božjim :	
a) Kdo bo sodil ločeno dušo	22
b) Kdo spremlja dušo pred božjega sodnika	25
c) O čem bo duša odgovarjala pred božjim sodnikom	26
d) Kako prejme duša božjo razsodbo	28

Drugi oddelek.

Pogled v nebesa.

1. Pravična ino vsa čista duša gre prec v nebesa	29
2. Kako veliko je veselje nebeško	31
3. Gledanje božje je bistveno dobro nebeško	34
4. Luč nebeške slave	36
5. Da duša Boga popolnejši gleda memo druge	37
6. Če bogagledajoča duša v Bogu vse gleda	40
7. Snidenje in spoznanje v nebesih ,	42
8. Nebeška krona	46

9. Če so zveličani v nebesih užaljeni, kadar se spomnijo svojih prejšnjih grehov	48
10. Če so zveličani v nebesih užaljeni, kadar pogledajo na pogubljene	49
11. Kaj delajo zveličani v nebesih	51
12. Zveličani v nebesih opravljajo službo priprošnjikov	53
Kvišku serca	55

Tretji oddelek.

Pogled v vice.

1. Da so vice	57
2. Ktere duše so v vicah	63
3. Kaj terpe duše v vicah	67
4. Da terpljenje duš v vicah ni enako veliko in enako dolgo	72
5. Da so duše v vicah res uboge duše	74
6. Da moremo dušam v vicah pomagati	77
7. S čem moremo pomagati dušam v vicah	81
8. Kterim dušam v vicah ti pomočki najprej koristijo	87
9. Da imamo dušam v vicah pomagati	90

Četerti oddelek.

Pogled v peklo.

1. Ktere duše so zaveržene v peklo	95
2. Boga ne gledati je bistvena kazen v peklu	97
3. Da so nesrečne duše v peklu mučene tudi s kaznimi čutenja	100
4. Da so kazni peklenske pri različnih pogubljenih različne	102
5. Da duše otrok, samo z dednim grehom omadežanih, najmanjši kazni terpe	105
6. Da so kazni v peklu večne	106
7. Pogubljenim v péklu ne moremo nič pomagati	109
Konec	112

COBISS 2

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000181739

